

512569

వ త్రి ది న ము వ్ర క టి ం వ ం బ డు ను

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544

నంపుటము ౧౭ } చెన్న పట్టణము 1930-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 21-వ తేది సోమవారము } నందిక ౧౭
Vol. 17 } MADRAS, MONDAY 21st APRIL 1930. } No. 17
శ్రీ ప్రహలాదాతనామ సంవత్సర చైత్రమాస బహుళ అష్టమి

అమృతాంజనము
అన్ని విధములగు నొప్పులకు
నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుబొట్ల కావును. పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. బొట్ల బోగొట్టును. బెంటుకుల క్షయింపను. కావుల రూపుమాపును. దగ్గునుతగ్గించును మరకను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట తలన కఠినమందలి దుష్పదార్థములను తొలగించును. నొప్పుల తగ్గించును. విదేశము అలో గూడ వాడుచున్నారు.

గొప్పగొప్ప వారిచే
పేలకుపేలు యోగ్యత
వత్తములు పొందియున్నది

పంచభావ చీటి చూచి కొనుగ
జానము గలుగదు.
తక్కిని దబ్బితో నహి సీసా 1-8 0-10-0
దబ్బ 1-8 రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసినది.
అమృతాంజనం డిపో
5, 7 లంబు శెట్టివీధి, ముద్రాణు
శేర్
108, ప్రేరికోడ్డు, భోద్దు, బొంబాయి.

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్,

స్థాపితము 1923 సం॥ రం.

మ చి లీ ప ట్టు ము

ఈ బ్యాంకుయొక్క బ్రాంచి కర్నూలులో హైదరాబాదు పట్టణముందు తెరువనున్నాము. అప్పటి కొందరు పుర ప్రముఖులు కోరుటవలన 200 వాటాలు చందాగా ఇయ్య నిశ్చయింపబడినది. నైజాము డివినియన్సుయొక్కయు సికింద్రాబాదుయొక్కయు వాస్తవ్యులకు మాత్రమే వాటాలు అలాట చేయబడును. ఈ నెలఖరలోగా వాటాజాబితా చూగించబడును.

షేరు ఒకటికి రు 100. ప్రస్తుతము రు. 50 చొప్పున వసూలు చేయబడును. ఇతర విషయములు దరఖాస్తు మీద తెలుపబడును.

డా. కో. శాస్త్రి, యం. ఏ. నెక్రటివ్.

సంస్కృతము చదువవద్దు

సంస్కృతభాష చదువుచో జ్ఞానము వచ్చును. జ్ఞానము నలన ముక్తియు, ఇహలోక సౌఖ్యమును కల్గును. కావున సంస్కృతభాష చదువవద్దు. సంస్కృతభాష నది తీరవలెను అనువాద రెండు రూపాయలు మాకు పంపుచో తెలుగు లిపితోను మిక్కిలి సులభతైలితోను ఉన్న మా ఆరుసంస్కృత పుస్తకములు పంపెదము. వి. పి. గా పంపుచో రు 2-8-0 అనును. మా ఆద్రమ్యు:—

శ్రీ కృష్ణసంస్కృతగ్రంథమాల, వెద్దాపురము.

సంతానం పుట్టుకుండా 108-1

‘కాంట్రా నెప్టిన్’

ఒక్కశే సులభమైన సురక్షితోపాయం

16 మోతాదుల ట్యూబు 1-12-0

ట్యూబులకు ఇతర విషయములకు:—

వి. రామచంద్రరావు, 158, బ్రాడ్వే, మదరాసు-సోదావిజంట

ది సోషల్ హైజీన్ సిండికేట్

ఇతర కవిత్వములు అండ్, ద్రవిడులువద్ద మాడ దొరుకును.

కావలెను

సామర్థ్యము అనుభవము గలిగిన క్యాన్ వాసింగ్ ఏజెంట్ చాలకాలము క్రిందట స్థాపింపబడి, పరిగాపనిచేయుచున్న ఇం. డెన్ లైఫ్ ఇన్ సూరెన్స్ కంపెనీతరపున ఈవిషయములలో పనిచేయుట:—

అనంతపురము	గుంటూరు
బరంపురం	ఒంగోలు
శ్రీ కా. శం	రాజమండ్రి
చిత్తూరు	తెనాలి
కడప	విజయనగరం

చుట్టుకగ ననిచేయగలవారికి తీరికసమయములో భవమున సంపాదించుకొనటకు ప్రోత్సాహి యవకాశము.

వివరములకు:—ప్రోత్సాహిక్య సం. 212 c/o ఆంధ్రకళ్యాణ.

కేరళ చందన సబ్బు

నేదతిర్చి, చల్లదనము నిచ్చును

హిందూదేశమునకు తగిన శ్రేష్ఠమైన సబ్బు

ఏజంట్లు ప్రాకిస్టు:—

మద్రాసు, చెంగల్పట్, ఉత్తర
ఆర్కాడు, దక్షిణ ఆర్కాడు, చిత్తూరు.

గుంటూరు, కృష్ణా

కడప

అనంతపురము

బెల్లారి

గంజాం

విశాఖపట్నం

ఆదంహజీ మహమ్మద్ నేట్, నెం. 7,
బందరు వీధి, జి. టి. మద్రాసు.

సంకా పెదసుబ్రహ్మణ్యం సన్సు, తెనాలి.

సుల్తాన్ ఖాన్ లోహనీ అండ్ సన్సు, కడప.

వి. సి. ఆదినారాయణచెట్టి అండ్ బ్రదర్సు
అనంతపురం.

హెచ్. థంగన్నగౌడ్ అండ్ బ్రదర్సు, బెల్లారి.

పి. జి. రావ్ అండ్ సన్సు, ఛత్రపూరు.

అత్తిరామశర్మ, భరద్వాజ బిల్డింగ్స్
విశాఖపట్నం.

స్వల్ప దరి ఫలమధికము!! పూర్తితృప్తి!!!

100 కి 100 గురు సంతృప్తి చెందియున్నారు

కోకామయహార కస్తూరిమాత్రలు

పిల్లలు మొదలు ముసలివారి వరకు అందరి మంత్రము, మలబద్ధము, వడిసెము, దగ్గు, గూరలు, కీస లముచే కాళ్లు లాగుట, కడుపుబ్బరభూ, కడుపునొప్పి, పక్కలయందు నొప్పి, అవరణ్ణ కాలముందు తలనొప్పి, చలిజ్వరము, జ్వరము, ప్లేగు, ఇన్ ఫ్లుయెంజా ఇంకను అనేక వ్యాధులను గుణపరచును. స్త్రీలు ప్రసవించిన నాడు, స్నానమునాడు (కర్మారీకి బదులుగా) ఈమాత్రలు 4-5 ను, 2-3 తమలపాకులలో నమలి మ్రొంగవలెను. సాంక్రామిక రోగులతో నుండవలసినవారు, దినము 1-2 మాత్రలను నేవించిన ఆరోగ్యదృఢాంగు అగుదురు. ఈమాత్రల సీసాతోగల అనుపానపత్రమును చూడుడు. 800 మాత్రలుగల సీసా 1-కి 4 అణాలవంతున ప్రతిపా

శ్రుతావలను జొరకును. పోస్టు మూలకముగా 6 సీసాలు రు 1-8-0, 12 సీసాలు రు 2-12-0, 25 సీసాలు రు 5-8-0. సారస్వతానవం:- మొదడుకు బలమును కలిగించి, జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధిచేయును గావున, మొదడు దుర్బలములను గలిగియుండు సమస్త వ్యాధులను పరిహరించి నరములకు మంచి త్రాణను. రక్తస్పృశిని కలుగజేయును. సంగీతపాటలకు కంఠస్వరమునకు మృదుమధురత్వము నిచ్చును. పొడనుపొడను ఉత్సాహమునింపును. బలహీనతన స్త్రీలకు నైతికదును (నైతికాచారములను) చూట్టాడను నడువనుకాని పిల్లలకు సంజీవివంటిది. 6 కొమ్మల సీసా 1-కి రు 1-0-0. పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

“శారదానవలలు”
10 వేలు ఉచితము-కమనవ్యపుట్టించును
యూనెల 30 వ తేదీలోగా ఆదా స్థాపిత పంపువారికే
ఎ. సోంబకూర్తి, చికాకోల్, గంటాంజిల్లా

ప్రశ్న
భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు
రూ. 1-0-0. వై ప్రతిప్రశ్నకు రూ. 0-4-0. ప్రశ్న వ్రాయు
కాలమును తెలుపవలెను. ఏ. ఏ. 0-4-0 అవును.
గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, తిరుత్తణి. P. O.

బంగారముతో చేసినది
మ క ర ధ్వ జ ము (జర్తనీ)
“దాని ను పయోగించిన జరామరణము లుండవు”
తులము గొట్టము రు 2. ర న శా స్త్ర ము.
ఇండియాకు సోల్ ఏజెంట్లు: అపూర్వ యావధముల స్టాక్ యుంచువారలు.
ఇండో-జర్తను ద్రగ్గు స్టోరు, పోస్టుబాక్సు 10852 కలకత్తా.

రామమోహన షార్మ శి బె జ వా డ
మోనపోతుడు ఈ షార్మశిలో జ్ఞానములను రోజు వారు రామమోహన షార్మశి పే నేజరుకు అనిమాత్రం వ్రాయవలె ఈ డాక్టరు కేట వ్రాయవలదు. షార్మశిలో సమస్త ఆయా శాస్త్రజ్ఞానములు భిన్నములు లేవములు మార్గములు మొదలగునన్నియు కవిటియాజమాన్యముక్రింద నుప్రసిద్ధి లగు నైదు వలన తయారుచేయించబడి సిద్ధముగానున్నవి. శీటలగు ఉచితము.
ప్రెసిడెంటు. సి. రాజగోపాలాచారి బి.వి. బియ్యం. కె. వరధరరామయ్య బి.వి. బియ్యం. బా. నంకటప్పయ్య రిటైర్డ్ వెజిట

గట్టి చాయ రంగు నూలు
పూర్వమునుండి తయారుచేయుబడిన గట్టిచాయ తొగరుమరుచాయ నూలురకమున్ను సూతన వలురకముల కలరు నూలున్ను, నెం 20 మొదలుకొని నెం 150 బరు నూలువరకు తయారుచేయుచున్నాము. కావలయువారు ఆర్డరు వ్రాయించితే ధరలు నరసముగాను గట్టి చాయలుగాను పంపబడును. శాంపిల్ ఆర్డరుకు వ్రాయుడు. 132-2
యల్. కే. మీనాక్షి అయ్యర్,
గట్టిచాయనూలు జవులివ్యాపారం, మహల్పిథి, మధుర.

ప్రతాప కస్తూరి మాత్రలు
మిక్కిలి ఘాటుగలిగి నుచాసనగా నుండును. శ్రేష్ఠమయిన కస్తూరి, గోరోజనం, మంకుమపువ్వు మొదలగు నన్నులతో తయారుచేయబడినవి. 1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన అపందముగా నుండుటయేగాక ఆజీర్ణము, వాయు, జలబద్ధ, శైత్యము, జ్వరము, సన్నిపాతము, బాలింతగుణము, చిన్నబిడ్డ గుణముల అగ్నిమంద్యము, ఆజీర్ణశీలము, దగ్గు, ఉబ్బసము, మొదలగు అనేక వ్యాధులను ఖండించుటలో రామ కస్తూరిమంతిది. ఆరోగ్యమును బలమును కలిగించుటలో అత్యుత్తమమయినది. పరీక్షించి చదివె.
800 మాత్రలు గల సీసా 1 కి రు. 0-4-0
12 సీసాలు రు. 2-8-0
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఏ. సి. ఏ. అందు కంపెని. ఆయుర్వేద నమాజం, పెరిదేవి, నెల్లూరు జిల్లా.

ఆంధ్రదేశ సత్యాగ్రహము
పశ్చిమ కృష్ణాజిల్లా శాంతిసేన
ద్వితీయదశము
డాక్టరు వి. హనుమంతరావుగారు
నాయకత్వము వహించుట
(స్వకీయవిలేఖరి)

దెజనాడ, ఏప్రిల్ 16:— దెజనాడనుండి రెండవదశ ము డాక్టరు వెలివండ్ల హనుమంతరావుగారి నాయకత్వము క్రింద 18 వ తేదీనాడు సాయంత్రం 4 గంటలకు బయలుదే రెను. ఆంధ్రరత్న భవనమువద్ద నైపులన, నాయకుని కుంకుమ బొట్టుతో నలంకరించి పువ్వునూలులు వైచిరి. అనేకమంది వెంటరా, బ్యాండు మేళము ముందు మ్రోగుచుండ బాతీయ పతాకములతో బాతీయగీతములను బాడుచు నైపులు మార్గ ముబట్టిరి. పట్టణమునందు బొక కాంగ్రెసు సంఘమువారు, కా కుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరిగారు, తుమ్మలపల్లి జగన్నాథంగారు, అయ్యంకి వెంకటరమణయ్యగారు వారివారి గృహములవద్ద నైపుల నుచితరీతిని సత్కరించిరి. పిమ్మట కాలగడ్డ పిచ్చయ్యగారి యింటివద్దగూడ విశేషముగ ఆతిథ్యము జరుగుటయేనాక స్త్రీలు, బాలబాలికలు, పాటకపుజనులు కలసి రు 116/ల వరకు నగలను నాణెములను సమర్పించిరి. అటునుంచి క్రాంతి మకాంధలమును వెననులూరు చేరుకోవల పడమటలంక, పో రంకి వాస్తవ్యులు నైపుదశమును చక్కగ గౌరవముతో సాగ నంపిరి. పోరంకియందు రు 10/లు కానుకగ నీయబడెను నెనను లూరు గ్రామములు ఊరివెలుపల నసంఖ్యాకులుగచేరి దశమును మంగళవాద్యములతో గ్రామములోనికి గొంపోయి అటు పిమ్మట జరిగిన సభయందు స్వరాజ్య ఉప్పును కొని రు 116 లు కట్టు ము సమర్పించిరి. 14-వ తేదీ ఉదయమున వేల్పూరు మ కాముకు వెళ్లులోపున దారిలోనున్న గంగూరులోనున్న హిం దువులు, మహమ్మదీయులు దశమువారిని సత్కరించి రు 8 లను కానుకగ నిచ్చిరి. పిమ్మట వేల్పూరునందలి జనులు దశమునకు ఆతిథిసత్కారముల జపి పి స్వరాజ్య ఉప్పునుకొని రు 40 లు కానుకగ నిచ్చిరి. వేల్పూరు శివారులక్ష్మీపురవాసులు రు 10 లు నిచ్చిరి. అచటనుండి 14-వ తేదీరాత్రికి మం తెన మకాముకు బయలుదేరిరి. దానికి ఉప్పులూరు కాపురస్తులు మేళవాద్యములతో దశమునకు స్వాగతమొసంగి ఉప్పునుకొని రు 72 లు కానుక నిచ్చిరి. మం తెన గ్రామస్థులు రాత్రి దశమువారికి ఆతిథ్య సత్కారముల నొనర్చి రు 55-8-0 కట్టు మును సమర్పించిరి. మం తెన గ్రామమున పెద్ది లక్ష్మీదేవమ్మగారనే కమ్మస్త్రీ (60 సంవత్సరముల వయసుండును) స్త్రీలదశము నేర్పాటుచేసినచో తాను మున్నుండు చేరుటకు సంసిద్ధురాలనై యున్నాననిచెప్పి ఎంతయో ఉత్సాహమును వెల్లుచేసెను.

ఏయూరికి వెళ్లినను ఆ యూరిగా రెంతయో ఆ సక్తితో దశమువారిని సత్కరించి గాంధీ యుద్ధమును కెంతయో శో భ్యదుడుమని ప్రోత్సహింపవలసినది. ఈ కొద్ది యుద్ధవయసు బట్టి చూడగ బస్తీలతోపాటు పల్లెయందునుగూడ అత్యుత్సాహ మతో జనులున్నటుల స్పష్టమగుచున్నది స్త్రీలు, పురుషులు, బాలురు, బాలికలు గాంధీగారి మనుష్యులపట్ల చూపుచున్న ఆ భిమానోత్సాహములను వర్ణింప తరముగాదు. పోలీసులు జపీరం గముగ నెట్టి జోక్యమును కలిగించుకొనవలెను లోలోన స్వ యంపాకము చేయుచుండిరని వదలి కాని ప్రజల యుత్సాహ మునందు యేమాత్రము తగ్గర కానించలేదు. మం తెననుండి 15-వ తేదీ యుదయమున తెన్నేరువెళ్లిరి. అచటగూడ సత్కార ముచేయుటకు గొప్ప యేర్పాట్లు చేయబడెను.

LOANS FROM
Rs. 50 to Rs. 2500
Obtainable by all registered mem-
bers of the Relief Loan and Provision
department of the
Metropolitan Industrial
Bank, Ltd.
172, Bowbazar St, Calcutta.
WANTED
Competent organising Inspectors
in every District and Taluk
on Rs. 100 p. m. plus Rs. 50 as T.A.
Apply—with references to—
The Managing Director.

నెల్లూరు ఉప్పు సత్యాగ్రహము

మొ పాడులో

16 తేదీ ప్రాతఃకాలమున దైవప్రార్థనానంతరవ
మళ్ళికట్టుటకై శ్రీయుతులు (1) నట్లం రామచంద్ర
(పెద్దపుత్రుడు) (2) నారంరెడ్డి శేషుగడ్డి, (పోట్లపూ
పుప్పలపల్లి నుందరరామరెడ్డి, (4) పిన్నాపరెడ్డి !
(5) చుక్కపల్లి రాఘవులు, (6) నాగూరు వేంకట
గార్లు, పోయి ఉప్పునీటిని కయ్యలుగ కట్టిరి.

తిరుగ పైజట్టు సాయంత్రం ఆదేశమునకు వెళ్ళి
నీర్ముకట్టి కానవధికార్లము చేసిరి.

నాల్గోజులు మూర్ఖరస్మి తగిలిన సేగాని ఉప్పు
చున్నారు.

కొటా ఆదిశే:

నెల్లూరులో ఉప్పును పోలీసు గైకొనుట

నెల్లూరు, ఏప్రి 19 :—నిన్న ఉదయం పోలీసు
ఉద్యోగులు గోగులుపల్లిలో సత్యాగ్రహులు చేసిన
బురదలో కలిపి క్రమ్మివేసిరి. సత్యాగ్రహులు నిరసన
రి. తిరిగి ఉప్పు జేయుటకు ప్రారంభి
పోలీసువారు విసుగెత్తి వెడిలిపోయిరి. సాయంకాలము
దివ్యజీ నూపర్నంటుగారు సాల్పు అసిస్టెంటు కమిష
నారు కాంగ్రెసు కార్యాలయమువద్దకు వచ్చి కా
సంఘాధ్యక్షుడైన బొమ్మ శేషురెడ్డిగారిని స్వరాజ్య
మున్నచా యని ప్రశ్నించిరి. వారున్నదని చూపగ
ర్నంటుగారు దానిని తీసుకొనిరి.

19 వ తేదీ ఉదయం 9-30 గ. నల్లగోలు
వద్దపూడి వెంకట్రావుగారు సత్యాగ్రహాలహమును వీ
నమ్ముచుండగ పోలీసువారు బలవంతముగ తాగికొనిరి.

(స్వకీయవిలేఖ)

బెజవాడ

నందిగామ శాంతిసైనికులు

బెజవాడ, ఏప్రి 18:—ఈనెల 11 తేదీన శ్రీ
ఆయ్యదేవర కాశీశ్వరరావుపంతులుగారి నాయకత్వం
కొందరు శాంతిసైనికులు బెజవాడనుండి బయలుదేరి కం
వేములపల్లి, చింతలపాడు, చందర్లపాడు, కోనాయపాలె
కంచి, బండిపాలెం, జగ్గయ్యపేట, మక్కపేట గ్రామముల
ప్రచారముచేసి నిన్నటికొజున నిచటికి తిరిగి వచ్చినా
గ్రామములయందలి జనులు ఉత్సాహపూరితులై యు
శాంతిసైనికులకు ఘనమగు స్వాగతము నొసంగిరి. కొందరు
సద్వి సాయపడినారు. కొందరు శాంతిసేనయందు చేరినా
కంచయందు ఉప్పుపన్నునుండి ఉప్పును తయారుచే
తయారైన ఉప్పును ఆ గ్రామవాసులు పురుషులు స్త్రీ
వారు. ఈదళమునుండి కొందరిని తీసికొని తాడేపల్లి
రావుగారు పెనుగంచిప్రోలు, వత్సవాయి, కంభంపాడు
ములయందు ప్రచారము సల్పినారు.

నందిగామనుండి వచ్చిన సైనికదళము రేపు ఇచ
యలుదేరి బంధుకు పయనమగుచున్నది.

(స్వకీయవిలేఖరి)

తణుకులో ఉప్పు సత్యాగ్ర

గాంధీఉప్పు విక్రయించబడుట

16-4-30 తేదీన గాంధీచావులో గొప్ప
జరిగెను. దువ్వ, రేలంగి, మండపాక ముక్కామల మొ
ములనుండి యనేకమంది సభకేతందరి. శ్రీయుత
రామనాథంగారధ్యక్షుల వహించిరి. మంగిపూడి :
కర్క, నిడదవోలు వెంకటరావు దేవులపల్లి సత్యవతన
గోపాలరావు, మదిగంటి జగ్గన్న శాస్త్రి మొదలైన
కోపస్థానముల నిచ్చిరి. భీమవరం దగ్గర దినిగుమ్ర
యలోనున్న డెయ్యాలిబ్బవద్ద కొల్లగొట్టబడిన ఉ
లోని ఉప్పు స్త్రీపురుషులచే విక్రయించబడెను. న
తమ కేసులను చెప్పి ఉప్పు కొనుక్కొనిరి. మరి ను
విడిగా కొనిరి. తాలూకాలో నూతనోత్సాహము బయ
చున్నది. పంటియలు జేరుచున్నారు. 17-వ తేదీన
బొర్రతాళము, జరిగెను. దుకాణములు కాఫీహోటళ్లు బ
లగునన్నియు కట్టిబేయబడెను. పట్టణమంతయు
యందు.

ముదిగంటి జగ్గన్న శాస్త్రి

killer

RY DAVIS

ందు ప్రతి యింటను నుండ

గాయములు, వ్రణములు, మొ
ట్టు, మంటలు నివారణకా

సు—వేడి, రుచిగల నీటితో
కడుపునొప్పి, తిమ్మిరివాయువు
ప బోగొట్టును.
కపయోగించవలసిన పద్ధతులు

సాపులలోను గత 90 సంవత్సర
ప్పడి. 1

CE Co., Proprietors
YORK.

Hurjee and Son, Sole
Naick Street Madras.
giary Lane, Bombay.

తెలిపాను నెం. "2802."

గావ్యము, ఆకర్షణ

గై రాలు విలితమైన, వెండిసామానులను బంగారు
ను మాత్రమే ప్రజలు ప్రస్తుతము ఇష్టపడెదరు.
మేము వీటిలో నొక్కటియైనను తప్పక అనుస
యించుటవలననే మా వ్యాపారాభివృద్ధికి, కాత
రలు హెచ్చుటకు ముక్తికారణము.
ఒకసారి పరీక్షించిన అన్నియు విఫలముగా
యను.

గ్వామిశెట్టి కంపెనీ,
గోడ్డు, మద్రాసు.

EAK PILLS

యోవన వృత్తులుగా జేయును 1
వరచును. ఎక్కువ నేపు బలమును కలుగజేసి సం
కల్పము, కఠినమునకు లేజన్యుకలుగ జేయును.
జ్వరములైనను కేరళాలపు. 1 గంటలో పిటి కడుపు
యగజేసి ప్రేమ పురుషులను తనివి నొందించు కైరాగి
రియలేదు. గొండ్రాండ్లకైనను సంతానమును.
2-0-0 60 మాత్రలు నీసా రు 5-0-0.
30 పెట్టి రూ 2-9-0. పోస్టేజీ వేరు.
శ్రీమం, చికాగోలో పిటి, (గంజింజల్లా.)

పల్లెకోన-రేపల్లి తాలూకా

ఏప్రిలు 15:—నీటియందయము ఘూరు 8. గంటలకు
పకు లగు వడ్లమాడి ముక్తేశ్వర ప్రసాదరావుగారు.
ఆళ్లమాడి, బేతపూడి, కావూరు మాగ్రామ స్వాతంత్ర్య
యతో మాగ్రామమునకు విచ్చేసిరి. శ్రీవారి యాజ
నొక పెద్దబహిరంగసభ జరుపబడెను. వారు ప్రేమ
వారు మనదేశమునకు వర్తకముకొరకై వచ్చి రాజ్య
దించినవిధమును, చేతిపనుల ధ్వంసముచేసినరీతిని
లు మొదలగు గుడ్డల వ్యాపారము నశింపజేసిన
ప్రస్తుతప్రభుత్వవిధానమును చక్కగా బోధించి
లిగించి, మహాత్మునిశాంతిసమురమున జేరి దేశసేవ
ంప, తదనుగుణముగ, ఇదివరకు చేరినవారు గాక,
శ్రీ సుంకర బాపయ్య, దేశభక్తుని వెంకట
రు రాజోవు ధర్మసంగ్రామమున ఆత్మార్పణ
సమాధిపత్రములమీద సంతకముల జేసిరి. తరువాత
ఉత్సాహవేగముగా ఘూరు రు 80-0-0 లు
పెదప గ్రామము లండలు అధికారస్థానముతో
రినిధికి రు 116-0-0 లాసంగిరి. మిర్రాచిరాశ్రీ
వెంకటసుబ్బయ్యగారు రు 5 ల పైనిధి కిచ్చి దేశ
ల్లడిజేసిరి. అంతట ఘూరు రు 50 లు ఖరీదుగల విదేశీ
నము జరిగెను. తనంతరము సభ జయజయధ్వానము
గింపబడెను. పిమ్మట వాలంటీర్లందఱకు మ. రా. శ్రీ
సుబ్బయ్యగారు భోజనసత్కారముల జరిపిరి. తిరిగి
2 గంటలకు యోధులకు వీడ్కోలు జరుపబడెను.
కవిధమైన ఉత్సాహముతో నుండిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

తూర్పుగోదావరి స్వరాజ్యదండు కాకినాడ చేరెను

(0)

స్వరాజ్యతాపామున కంతములేదు

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 18:—నిన్న సాయంత్రము 4 గంటలకు శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తి జెన్నేటి సత్యనారాయణ, గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావు, మండపాక రంగయ్య కాకినాడ స్వాతంత్ర్య కిరీటునుండి మోటారుమీద బయల్దేరి రాజ్యోత్సవ స్వరాజ్యదండును ఎదురేసిరి. పిమ్మట సుమారు 40 మంది కాంతి సైనికులు స్వరాజ్యదండులతో బాటియోర్రము ల బాడుకొనుచు కాలినడకమీద బయల్దేరిరి. శ్రీ చెలికాని వెంకటరామరావుగారు దళాధిపతిగా నుండిరి. దేశీయమహాజన సభాస్థానము జనవారలాట్ సెహ్నాగారిని ప్రభుత్వము నిర్వహించుచున్నందులకు నిన్న బహుళకొల్లుమాసివేసినందున వర్తకులు కూలిబహుళంబుగా రాలీగా నుండుటచేత బహుళా చాల మంది కలిసిరి. శ్రీ వెన్నేటి సత్యనారాయణగారు చారిలో ఖద్దరు వస్త్రాలను మువ్వు కలిసిరి. కాకినాడ టోలుగేటుదాటి తూరగిసమీపమునకు వెళ్లునకి, సాయంత్రము 8-10 గంటలకు కరవగ్రామములో బయల్దేరి పెనగుదురు నడకుదురు గ్రామములగుండానడచి వారిచే ఉత్సాహకరమున సన్మానములంది దాక్షర బ్రహ్మజోష్యుల సుబ్రహ్మణ్యంగారి నాయకత్వమున స్వరాజ్యదండు ఉత్సాహపూరితమైన జేరిపునడకతో, "మహాద్వీ తెల్ల దొరత్వము, " రఘుపతి రాజారాం" అను పాటలతో ఏతెంచెను. శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు గౌరవపూర్వకముగా దండునాయకుని దండును సన్మానించెను. కిరీటాధిపతి యగు శ్రీ వెన్నేటి సత్యనారాయణగారు శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారిని, శ్రీ కళా వెంకట్రావుగారిని పూలమాలలంకరణలగు గావించిరి, పిమ్మట శ్రీమతి వేదాంతం కమలాదేవిగారు, శ్రీ మొసలికంటి తిరుమల రావుగారు, శ్రీ మండపాక రంగయ్యగారు, శ్రీ వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగారు, సుబ్రహ్మణ్యం వెంకట్రావుగారు పుచ్చమాలలవైచిరి. అమితోత్సాహముతో మహాత్మా గాంధీకి జై. వందేమాతరం, సాంబమూర్తికి జై అనుకేకలు వేయబడెను.

స్వరాజ్యదండు ముందునడచెను. దానికిరువైపుల నిలువబడిన కాంతిసైనికుల సన్మానమును స్వరాజ్యదండు వెనుకవదిలినది. తాళి సుబ్రహ్మణ్యం సాంబమూర్తి గార్లు ముందునడచిరి. కచ్చెళ్లమూర్తి సైనికుల నడిపించెను. టోలుగేటువద్దకు వచ్చునకి ప్రోవయంతయు జనాకీర్తనయ్యెను. స్త్రీలుకూడ వచ్చుటకలిసి దండుముందుగ స్వరాజ్యదండులతో నడచిరి. స్త్రీలకు నాయకురాలుగా శ్రీమతి వేదాంతం కమలాదేవిగారు ముందునడచిరి. అచ్చటనుండి పురమందిరమునకు సుమారు రెండుమైళ్లదూరము జనసముద్రములో నీడినట్లు స్వరాజ్యదండు నడచెను. చారిలో ప్రతినిధులను హారతులు, పుచ్చమాలలు, పులములు భరతమాత యనుపేరిట నాయకులకర్పింపబడెను, ఇండ్ల అరుగులు, మేడలు, ఎచ్చలపై తే పూర్తిగాగోచరమునతో అట్టిప్రదేశమునంతను ప్రజలక్రమించి రారాజానయ్యుచున్నట్లు అత్యద్భుతమైనదృష్టి అమితానందము ముఖముల చెల్లివీరు, యిది స్వరాజ్యసంస్థాపనముహూర్తముననుకూలంబు తిలకించిరి. వారి యానందమునకు మితిలేదు. వారి సమర్పణములకు అంతములేదు. వారి హారతులు క్రిందనుండి పైకినలయాకారముగా మూడుపార్లు తిప్పినను తినివీరిరుదు. ఒకసారి మొక్కినవట్టి ప్రిలేదు. దగ్గరకుదేరి నాయకులచేత నడిచెదమును ఆరాలముకని యానందించవలసినదే. మన గియత్తునితో కొలదికాలము స్వరాజ్యదండులతో నడిచి చిరునవ్వుతోనుండి స్వర్ణతుల్యముగా నానందించినవారిని, ఒక్కనవ్వుటాటచెప్పి పంపిననవ్వుచి పర్యవేక్షకురమున కగయవారిని, తాత్కాలికముగ సాంబమూర్తిగారిచ్చిన స్వరాజ్యదీక్ష తీసికొన్నవారిని, స్వరాజ్యములో పాంబజోపు ఉద్యోగములుగలవారిని వీరు వారసేటి అందరును చూడవలసినగాని పోలీసువగైరా ఉద్యోగియులుగాని, ప్రభుత్వవిప్లవముగాని కానరాదు. సంపూర్ణ స్వరాజ్యదర్శనము కాకినాడ పోరులకు నేడుగా గల్గినది అని కవి శేషుడు మఱిచెను, గాయకుడు పాడెను, నటకుడు నృత్యముచేసెను, చిత్రకళా ప్రభుత్వము మనఃఫలకమున చిత్రించి ఆనందించెను.

రాత్రి 7 గంటలకునకి పురమందిర మైదానమునకు ఊరేగింపు చేరెను. మైదానము 15000 కు తక్కువగానుండ స్త్రీలు పురుషులతో నిండియుండెను. ఉత్సాహమునకు మేరలేదు. జనుజను ధ్యానములు మిన్ను ముట్టుచుండెను. నాయకులందరును ఉన్నవ వీరములనలంకరించిరి. జిల్లానాయకుడు శ్రీ సాంబమూర్తిగారు సభాధ్యక్షులుగా నుండిరి. కేవలము నేడు స్వరాజ్య సంస్థాపనమే అననట్లు, భక్తివాతావరణముతో సభజరిగెను. శ్రేష్ఠులై ప్రార్థన స్వాతంత్ర్యయునందిట్లు ఉపన్యాసములు స్వాతంత్ర్యదీక్షనందినట్లు ఆకీర్తనములు సభలో ప్రాముఖ్యములు.

"పర్యవేక్షకురండు" అను కీర్తనతో శ్రీ గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్ర రావుగారును తదితరులను గానముచేసిరి. కచ్చెళ్లమూర్తి వందేమాతరం కీర్తనపాడెను. కాలేజీలో ప్రాథమిక అను శ్రీ పెద్దాడ రామస్వామిగారు స్వాతంత్ర్యము నిమిత్తము ఆపూర్వమైన ప్రార్థనగావించెను. శ్రీ కమలాదేవి, కరుణగార్లు కాంతి సైనికుల నభినందించు కీర్తనను పాడిరి.

పాటల పక్షమున మండపాక రంగయ్యగారును, కాంగ్రెసు సంఘపక్షమున కార్యదర్శియు శ్రీ వెన్నేటి సత్యనారాయణగారును కాంతి సైనికులకు స్వాగతమర్పించి సుబ్రహ్మణ్యం వెంకట్రావుగారు కు పుచ్చమాలలు వైచిరి.

శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారును, శ్రీ వెంకట్రావుగారును, శ్రీ మొసలికంటి తిరుమల రావుగారును గంభీరపద్యాపములు గావించిరి. కొంతసామ్యుత, ఉంగరములును, యితరవగలును, యివ్వబడెను. వియ్యంపగైరాభోజనాదికము వాగ్దానములు చేయబడెను. మొత్తం సుమారు వేయిరూప్యములు విలంబగల కట్టుములు స్వరాజ్యదీక్షికి చదివినపబడెను.

విదేశవస్త్ర దహనము శ్రీ సాంబమూర్తిగారు గావించి అందరకును స్వాతంత్ర్యదీక్ష నిచ్చుచు, సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకు ఆకీర్తించుచు సభవారినందరిపై పక్షతలుజల్లి రాత్రి 9 గంటలకు సభ ముగించిరి.

(ప్రత్యేకవిలేఖరి)

ఉప్పనత్యాగ్రహము-తణుకు

తణుకు బహదూర్ సున్న గాంధీచౌకులో 16-17 తేదీలందు గొప్ప బహిరంగ సభలు జరిగెను. ప్రజలు అన్ని తరగతులవారను విచ్చేసిరి. స్త్రీలుకూడ చాలమంది వచ్చిరి. శ్రీ యుత యర్రదిల్లి రామనాథంగారు రధ్యక్షత వహించిరి. శ్రీమతి దేశబాంబది దువ్వూరు సుబ్బమ్మగారు కేవలపల్లి సత్యవీరమ్మగారు శ్రీయుతులు మంగళాధి పుత్రహస్తము కర్మ కొప్పరి గోపాలరావు, యాదగంటి జగ్గన్నకృష్ణి నిడదవోలు వెంకటరావుగార్లు ఉపన్యసించిరి. ఉప్పనాపనము తిరప్పగిరించబడెను. నిషేధపు ఉప్పు తీసుకురావడి పలువురచే విక్రయించబడెను. సభలో వందలాది వర్తకులు, ప్రిద్దురు, రైతులు, విద్యార్థులు కూలివాండ్లు, స్త్రీలు, మున్నగు సర్వప్రజలును కొనిరి. తణుకులో ఆపూర్వ సంఘటనలు గాన్పించుచున్నది. 16 తేదీ సాయంత్రము కాంగ్రెసు అధ్యక్షులగు వందేత జనహరిలాలు గారి నిర్వహణకు తమ ఆగ్రహమును వెల్లడించుటకు హారతాశ్రమ చేయవలసినదిగ శ్రీయుత దండు నాయకురాజుగారు తరిననందిరి. 17 తేదీని తణుకులో గొప్ప హారతాశ్రమ జరిగెను. బహదూర్ ని అన్ని దుకాణములు సర్వదుకాణములు కూడ మూయబడెను. హోట్లల్లన్నియు మూయబడెను. బండ్లవాళ్లందరును బండు కట్టలేదు. 17 తేదీ సాయంత్రము చిటింగు ఆనంతరము విదేశ వస్త్ర దహనముజరిగెను.

సత్యాగ్రహవిరము-తణుకు

ఈ కిరీటులో భాజనపనికి యేర్పాటు చేయబడినది. వలంటీరులు కిరీటులలోనుండి పనిచేయుటకు వచ్చుచున్నారు. తణుకు తాలూకా ప్రచారకులు కిరీటులోచేరి తాలూకాలో కాంగ్రెసు ప్రచారము విరివిగ జరుపగలదులకు ప్రార్థించ బడుచున్నాడు. వలంటీరుగ చేరదలచినవారు తోడనే కిరీటులో చేరప్రార్థితులు.

కొవ్వలి గోరాలరావు

కాటూరు

జెజవాడనుండి డాక్టరు హనుమంతరావుగారి నాయకత్వమున బయలుదేరిన రెండవ సత్యాగ్రహ దళము 16 వ తేదీ ఉదయమునకు కాటూరు గ్రామమునవచ్చెను. పోరులు మంగళవాద్యములతో నెరుకెగి కాంతి సైన్యమును తోడైచ్చి పిఠుల మూతగించి నీరాజవాదకముల వర్పించి పిమ్మట సభచేసిరి. దళనాయకులు మున్నగువా దువస్థాపించిన పిమ్మట స్వరాజ్యదళము విక్రయింపబడెను. పోలీసు ఇన్స్పెక్టరును ఇద్దరు కనిష్ఠేయులు సభలో నున్నను పోరులు పిమ్మట పెద్దలు సుమారు ఎనుబది రూపాయ లవగము కొనిరి. ముఖ్యముగా నిరుపేదయు సంఘమునకు వోక వైశ్యుడు రెండుమూడు మాంతులనుండి కూడ జెడ్డికొనిన తన సర్వస్వమునకు రు 8-0-0 ల నిచ్చి యుత పాట్లమును కొనుట ఎన్నదగినది పౌరు లమితోత్సాహముగా నున్నారు.

(పురవాసి)

తెనాలి

తెనాలిలో 7 గురు న్యాయవాదులు సత్యాగ్రహ

ములో చేరుటకు సంకల్పించుట

తెనాలి పట్టణ మునిసిపలు సంఘాధ్యక్షుడు శ్రీయుత త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరి గారును శ్రీయుత పిల్లలగుర్రి అంజనేయులు పంతులుగారును యింకా 5 గురు న్యాయవాదులును నుటూరు సత్యాగ్రహదళములో చేరుదురని రూఢికార్త వచ్చినది. రామస్వామిచౌదరిగారి కుమారుడు సత్యాగ్రహములో చేరుటకు వెంటనే ప్రయత్నముచేయుచున్నాడు. తెనాలిలోని చాలమంది న్యాయవాదులు శ్రీయుత ప్రభువీరరావులగుగారి తోసహ స్వరాజ్యపుష్పము కొనియుండిరి. తెనాలిపట్టణవాసులు పురపాలకాధ్యక్షుడు కాంతి సైనికులకు తనమర్యాదతో చూచి ఆదరించుచున్నాడు. రామస్వామిచౌదరిగారు ఎదురుకో అనుపేక్షతో కొన్ని పద్యములను వాగిసిరి. తెనాలి న్యాయవాదులు డబ్బు సహాయముచేయుటకు ప్రయత్నము చేయుచున్నారని తెలియుచున్నది.

ఆంధ్రదేశ సత్యాగ్రహము

అరెస్టులశిక్షలు

శ్రీయుత చెరుకువాడ వేంకట నరసింహంగారిని

శ్రీ నారాయణానంద స్వాములవారిని

అరెస్టుచేయుట

మచిలీపట్నము, ఏప్రియలు 20—పూర్వాశ్రమమునందలి శ్రీయుత పింగళి లక్ష్మీకాంతం గారను పేరుగల శ్రీ నారాయణానంద స్వాములవారిని 19 వ తేదీ రాత్రి 8 గంటలకు జెజవాడలో అరెస్టుచేసి నేడు ఉదయము 7 గంటలకు బందరు తీసుకొని వచ్చిరి.

నేడు ఉదయమున 7 గంటలకు శ్రీయుత చెరుకువాడవర సింహంగారిని బందరులోనే అరెస్టుచేసిరి. వీరిద్దరిని పిల్ల కొల్ల 108 శుక్లనాక్రిందనే అరెస్టుచేసిరి.

హారటూలు

నేడు బందరులో సంపూర్ణమును హారటూలు జరిగినది. 200 మంది నలంబేరులు పిఠులవెంట తిరిగిరి.

బహిరంగ సభ

నేడు సాయంత్రము బందరులో తిలకుచవులలో శ్రీయుత అయ్యచేవర కాశేశ్వరరావుగారి అధ్యక్షతకొండ గొప్ప బహిరంగసభ జరిగినది.

నేడు అరెస్టుచేయబడిన నాయకుల నిద్దరును నేడు స్వబుద్ధిచే సంపూర్ణము హారటూలునరిసిన బందరు పోరులను కాశేశ్వరరావుగారు ప్రశంసించిరి. "మన దేశమునుండి కొట్టికొలదిగా ధనము అనేకవిధములుగా అంగ్ల దేశమువారు ప్రతిసాలునను తీసుకొని పోవుచున్నారు.

బందరులో జన్మ సుపక్షమువారి అక్రమచర్యలు

ప్రతిజమును యింట్ల సభ జరుగువేళకే సరిగా మైదాటూలోని నీటిని వదులుచుటవలన సభకువచ్చిన వారికి చాల యిబ్బందికలుగున్నది. ఇచ్చట మ్యునిసిపాలిటీలో అధికసంఖ్యాకులుగానున్న జన్మి సుపక్షమువారిట్టి అక్రమములను సలుపుట చాల సంతాపకరము. దొరతమువారు స్వరాజ్యము నిచ్చెదమని నను కూడ బందరు మ్యునిసిపాలిటీవారు నిరాకరించెదరనియే నేను తలచెదను. దొరత సము వారి కా క్లుప్త ట్టుకొని స్వరాజ్యము నియ్యలదని వీరు బ్రతిమాతెదరనిగూడ నేను తలచెదను.

స్వరాజ్యము ఆరునెలలోనే వచ్చును

ఒకనాయకుని అరెస్టుచేసిననా 10 మందిగాదు, 10 మందిగూడ నిద్రమగుచుండవలెను. వలంటీరులుగ చేరబోయినవారి కనీసము ఒకనెల జీతమునై ననిచ్చి సహాయముచేయుచుండవలెన విద్యార్థులు వందలకొలదిగా నలంబేరులుగా చేరవలెను" అ కాశేశ్వరరావుగారు మడివిరి.

శ్రీయుత డాక్టరు పట్టాభి సేతారామయ్య, కానూ చిన వెంకటరామయ్య, అనంతపాటల వెంకటరామరావు, వన్నేను సామోలుగార్లును, కృష్ణమూర్తియ్య, విద్యార్థియు ఆ సభలో నుపస్థానించిరి.

(స్వకీయవిలేఖరుల తదితర వార్తలు)

చెన్న నగర సత్యాగ్రహము

శ్రీలు శాసనోల్లంఘన మొనరించుట

వేలకొలది ప్రజలును, రెండువందలమంది శ్రీలును చేరి సముద్రతీరమున ఉప్పు గామట

శ్రీ ప్రకాశం, రంగయ్యనాయుడుగార్ల ధర్మపత్నులు శాసనోల్లంఘనమందు పాల్గొనుట

సత్యాగ్రహ మొనరించిన శ్రీలు
శ్రీమతి టంగుటూరి హనుమాయమ్మగారు

- 1. గద్దెనాగమ్మ
- 2. గుమ్మడిదల దుర్గాబాయిమ్మ
- 3. దుర్గా వెంకటరమణమ్మ
- 4. అంగచ్చిఅమ్మల్
- 5. తేకుమల్ల వరహాలమ్మ
- 6. కనవరాజు కామాక్షమ్మ
- 7. సునల్లని
- 8. సరస్వతి
- 9. పుండరీక విఠల్ అమ్మల్
- 10. పోతుకుర్చి శారదాంబ
- 11. ఆదిలక్ష్మి
- 12. చెల్లమ్మ
- 13. తారామతి

నేటి ఉదయము చెన్న నగరమున శ్రీ సత్యాగ్రహములు కాసనోల్లంఘన మొనరించి ప్రజలలో జలంపజేసిన ప్రబోధ మహాసము ఉదయము 8 గంటలనుండియే స్వరాజ్య పత్రికా కార్యాలయమువద్ద వందలకొలది ప్రజలు గుమికూడి యుండిరి. 7-80 గంటలకు సత్యాగ్రహములు ఉత్సవముతో బ్రాడ్యే మన్ను డి లంబుచెట్టిపేటకుండా బయలుదేరి 8 గంటలకు హైకోర్టు సభ ద్రవీరమున చేరిరి.

శ్రీయుతులు కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు ఉత్సవమును శాంతముగ నడిపించిరి. ఉత్సవము కొంతదూరము నడచిన పిదప శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారు వారి భార్యయు వచ్చి ఉత్సవమునందు పాల్గొనిరి. ప్రకాశం పంతులుగారి కుమారులికపు రుకు చాల అనారోగ్యముగా నుండి యింటియందెంతయో ఆసా కర్యముగ నుండినను వానిని తేక్క-జేయక వయస్సుగడచిన వారయ్యను శ్రీమతి హనుమాయమ్మగారు కన్నములను సహించి నేమి సత్యాగ్రహమును గావించినందులకు ప్రజలందరు వారి దళభక్తి సంతయు కొనియాడిరి. 8 గంటల కంతయు గొప్ప ఉత్సవముతో హైకోర్టు సముద్రతీరమునకు చేరుకొనిరి. సముద్ర తీరమునం దినుకపై వేలకొలదిపౌరులు ఎండను సరకుజేయక ఓపికతో ఉప్పు తయారగువరకు కూర్చుండిరి. సముద్రతీరమువద్దకు గుమారు రెండువందలమంది శ్రీలువచ్చి చేరిరి. ఓరిజా శ్రీ మతులు శాంతిదాసు నారాయణజీగారి సతీమణి, తలక్కిరాగోటి గారి సతి, టి. కె. యస్. పతిగారి సతి రొట్టెల సింగన్న చెట్టి గారి సతి, తులసీదాసుగారి సతి, నారాయణగారి సతి, పి. యస్. రత్నాబాయి గార్లును, జయంతి శ్యామలాంబ, ఓగేటి కనకదుర్గమ్మగారు మరయు పెక్కుండ్రుగలరు. ఉత్సవము ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమువద్దకు చేరినప్పుడు శ్రీయుతులు ఓగేటి కనకదుర్గమ్మ, జయంతి శ్యామలాంబగార్లు సత్యాగ్రహం పుష్పమాలాలంకృతుల గావించిరి. 8 గంటలనుండి 9-30 గంటలవరకు 11 పాయిలపై సముద్రపునీరు మరగింపబడి ఉప్పు తయారుచేయబడెను. పోలీసువారందరు వీచికోడ్తుపైననేయుండి ఊగక పీక్షించుచుండిరి. కొందరు సి. ఐ. డి. కాఖవారుమాత్ర మ మామూలుదుస్తులతో ఉప్పుతయారుచేయు తావునందుండిరి. బాహ్యవిషయము వాద్యమునందు మిగుల ప్రవీణురాలైన శ్రీ మతి పి. యస్. రత్నాబాయిగారు జాతీయ గీతముల బాడి సభ్యుల నానందపరచిరి.

శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మగారు:— ఉపన్యసించుచు ఇంద్రుశ్రీలదల సమాజే మైనందులకు తమ సంతసమును, యపారకృత వ్రతము జెలిబుచ్చిరి. శ్రీ ప్రకాశం నాగేశ్వరరావు పంతులుగార్లు చెన్న నగరము ది సత్యాగ్రహోద్యమమును ప్రారంభించి, యిప్పుడే ముమ్మా రి ఉప్పు చట్టును నుల్లంఘించి ప్రభుత్వ శిక్షలకు గోరియె తమ మోటారుబండ్లను గోల్పోయి రినియు, తమ సర్వస్వమును, ప్రాణముల వైతము స్వాతంత్ర్య పాదమునకై అర్పింప సిద్ధముగ నున్నవారికి మోటారుబం

డ్లు పోయినవెడి చింత యిసుమంతయు లేదనియు, యిట్లు నాయకుల నిర్బంధించిన నాత్రమునను, వారి మోటారుబండ్లను జైలు చేసిపండునను ఈ యుద్ధము మంతరింపజాలదనియు, ఉప్పు చట్టువలన ఈ ప్రభుత్వ మేలేట 7 కోట్ల రూపాయల ను న కూలు చేయుచున్నదనియు, సమస్త పదార్థములపై నీటిని పన్ను విధింపబడుచున్నదనియు ఈ దేశముందు గాలికినిగూడ పన్ను వేయుదురేమోనని తోయచున్నదనియు వృద్ధాప్యముందుండియు గాంధీమహాత్ముడు దేశమునీటిని పాటించి ఈ సత్యాగ్రహోద్యమమును ప్రారంభించెననియు ఈ దేశముందున్న యంతరి యంతరులపై వారు తమ యాశలను మోయుగ మోపినయు మహాత్ముని దారాపుత్రులును ఆ గర్వశ్రీమతులును అత్యంత సుకుమార గాత్రులునను పండిత జవహర్లాలు నైహూగారిసతి సోదరీమణులు తమ తమ గృహముల పీడి సత్యాగ్రహోద్యమముందు చేరినయు ఆపుడే ఉత్తరదేశమునను ఆంధ్రరాష్ట్రమునను జవహర్లాల్ సాంబమూర్తి డి. సుబ్రహ్మణ్యం ప్రభృతులపుడే నిర్బంధింపబడినయు దేశమునందంతటి యాందోళన జరుగుచుండగ చెన్న నగరమున శ్రీలు ఉపేక్ష వహించియుండుట పాడిగాదనియు శ్రీలు గృహకృత్యముల నిర్వర్తించుటకును విడ్డలను కనుటకు మాత్రమే సృజయింపబడి యుండలేదనియు నీతి, సావిత్రి దమయంతి మొదలైన పతివ్రతలవలెను యూనియన్మీటాయి అసాల్యారాయి మొదలైన వీరపత్నులు వీరమౌలివలె దేశ సాతకార్యములందు పురుషులకు తోడు నీడగా మెలగుచు దేశసేవయందు పురుషులతో సహకారము సలుపవలెననియు రాజపుత్ర శ్రీరత్నములవలె శ్రీలు తమకుమారులను భర్తలను సోదరులను ధర్మబద్ధముగ నీస్వాతంత్ర్యోద్యమముందు జేసుటకు ప్రోత్సహించి అమరసృష్టములతో వారిని ఖడ్గదళ సప్తముల ధరింపజేసి విజయాశీర్వాదముల గావించి యనవలెనయు సత్యాగ్రహమును గావించజాలనివారు విదేశేష్ట్ర బహిష్కారము మద్యపాన విషోద్యమములకు తోడ్పడవలెననియు శిలమేస్త్రీకి భూమణముగాన దేశమునందు లక్షల కొలది దరిద్రనారాయణులు తిన తిండి కట్టు గుడ్డలేక మల మలమాడుచుండి విలువగల చీరలను నగలను ధరించి వానిని త్యజించిన సాందర్భము కొరతపడనని వగవరాదనియు భారత శ్రీలు పౌరుషవంతులని ఎరింగి యే ప్రభుత్వమువారు రం యవెల్లారు నందు శ్రీలకై ప్రత్యేక ముగా కార్యాగ్రహము నొకదానిని నూతనముగ నిర్మించినయు, శ్రీలెల్లరు ఆజ్ఞలును నింపి వేసి మరొక కొత్తజెయిలును కట్టు నట్లు చేయవలెననియు (వినుచు వినుడు) తాముకనిపించిన సంతానము దేశముకొరకే కంటిమని ఎంచువలెననియు, సత్యాగ్రహమొనరించి జైలును కడగజాలనివారు తుదకు ఖడ్గదళప్రదీక్షనైనను స్వీకరింప వలెననియు, త్రికంఠముల త్రికాలముల యందును భారతస్వాతంత్ర్య సిద్ధి నే యాశించుచుండ వలెననియు పల్కిరి.

వివశ శ్రీ శారదాబాయిగారు హిందీలో ఉపన్యసించిరి. అంతట జే జే ధ్వనులతో సత్యాగ్రహులెల్లరు ఉప్పునుగైకొని శాంతముగ వెడలివచ్చిరి.

గుజరాతురాష్ట్రము

కల్యాణజీ మెహతా, చోటుబాయి మర్నాటియా గార్లు శిక్షింపబడుట

నూరలు, ఏప్రిల్ 17:—నూరతుమండల కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడగు కల్యాణజీ, వి. మెహతాగారికిని, ఆ సంఘమునకు శోధిపతియగు చోటుబాయి మర్నాటియాగారికిని పిలికొలి 117 నెల ప్రకారము నేడు ఒక్కొక్కరికి ఒకవత్సరము కఠినశిక్ష వేయబడెను. సిటీమేజిస్ట్రేటు షేషగారు యీ కేసును విచారణచేసిరి. వి. మెహతాగారు రెండుసేరములను మర్నాటియాగారు మూడుసేరములను చేసిరి. ఇదివరకే చాలమందిని అరెస్టుచేసి యున్ననుగూడ నిజమే సత్యాగ్రహ సన్నాహము చాలా ప్రీతిమగనే జరుగచున్నదిగాన కఠినశిక్షలు వేయవలసి యున్నదిగాను మొత్తముమీద ఒక్కొక్కరికి ఒకవత్సరము కఠిన శిక్ష వేసితిని. అని మేజిస్ట్రేటు తెలిపెను. ఆపుడు శ్రీమతి కస్తూరి బాయిగారును డాక్టరును మంతమోహరాగారును గూడ నచట నుండిరి. వారు శిక్షితుల కిద్దరికిని పుష్పములను వేసిరి. (ఆ. వె.)

స్వాతంత్ర్యోద్యమము శ్రీల దర్శము

శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మగారి యువన్యాసము

శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారి సతీమణి అధ్యక్షత వహించిరి

సాందర్భముహాసనందు శ్రీలసభ జరుగుట

గత శనివారము మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు చెన్నపురి సౌ ద్యమహాసనందు సత్యాగ్రహోద్యమము శ్రీల దర్శమును గూర్చి శ్రీమతి గుమ్మడిదల దుర్గాబాయిమ్మగారు ఉపన్యాసమును గావించిరి. శ్రీ టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారి ధ్యాపణ శ్రీమతి హనుమాయమ్మగారు సభ కధ్యక్షత వహించిరి. సభాధ్యక్ష మంతయు శ్రీలకై క్రిక్కిరిసియుండెను. గుజరాతి మార్వాడీశ్రీలును పెక్కుండ్రు సభకే తెలిచిరి. శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మ పండిత వ్యాఖ్యకేళకర్మగారి సతీతిలకము శ్రీమతి శారదాబాయి శ్రీమతి మినాక్షి అమ్మల్ గార్లు తెలుగు, హిందీ, తమిళభాషలందు ఉపన్యసించిరి. సభ పూర్తియైన వెంటనే సభ యందు ఉప్పు వేలము వేయబడెను. అనేకమంది శ్రీలు ధన మొసగికొనిరి. మరయు పెక్కుమంది అభరణములను సత్యాగ్రహ నిధి కొనగిరి. సుమారు మూడువందల రూపాయల విలువ గల నగలు నిధి కొనగబడెను.

గాంధీమహాత్ముడిపుడు ఉప్పుసత్యాగ్రహమును ప్రారంభించి గొప్ప ఆందోళనను దేశముందు కలగజేసియున్నాడు. దేశమునందనేకమంది దేశభక్తులి యుద్యమముందు పాల్గొని పాటుబడుచున్నారు. కాని శ్రీలు మాత్ర మియుద్యమముందు తమ ధర్మమును గుర్తింపలేకున్నారు. ముఖ్యముగా చెన్న నగరముందు శ్రీలు గృహకృత్యములందును, సినిమాలు, నాటకములు, భోగ భాగ్యములు మొదలైనవానియందే నిమగ్నులై యున్నారని దేశమునందే టిటిపరిస్థితులు వ్యాపించియున్నవో, మన పౌరు గింటివారి సీతివెట్లున్నదో తెలిసికొనజాలని సీతియందున్నారు. దేశమునందు లక్షల కొలది వేద వారొక పూట కై న తిన తిండి లేకున్నారని, చీరలు, నగలు మొదలైనవానితో మిశాలమును వృథపుచ్చుచునే యున్నారు. గాని దేశసీతి సెంతమాత్రమును గుర్తించుట లేదు. ఆతిసుకుమారులను, పిండకన్నెరుంగనివారను, ఆగర్వ శ్రీమంతులను అత్యంత భోగవిలాసిములైన మోతీలాలు నైహూ కుటుంబములోని మోతీలాలు, జవహర్లాలుగారి సతీమణులు కూతుండ్రును తమ సౌఖ్యములను పీడి దేశదారిద్ర్యమును తలపోసి ఖడ్గరెమునుల ధరించి సత్యాగ్రహోద్యమముందు జేరియున్నారు. మనకీ దేశవిషయములు తెలియకుండుటకు రాజ్యాంగవిషయములపట్ల మనము శ్రద్ధ వహింపకుండుటకు అవిద్యయే ముఖ్యకారణమౌచినావిద్యాసము విక్రాంతి సమయమునందైనను మనము వార్తా పత్రికలను పఠింపక వృధాప్రసంగములతో కాలము గడపుచున్నాము. “యదాయదాహిధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత అభ్యుదాన మధర్మస్యత చాత్మానం పృథామ్యహం” అను గీతావాక్యము ననుసరించి ధర్మసంస్థాపన కొరకు భగవానుడు ప్రతియుగమునంద చవతరించినట్లుగ ఈ కాలమునకు గాంధీమహాత్ముడే అవతారపూరుషుడైయున్నాడు. ఒకప్పుడత్యున్న తిస్థితికంది, విచేతపరిపాలనచే నేడధోగతియందువారైన దేశము సగరించి స్వరాజ్యమును గడించుటకుగాను గాంధీమహాత్ముడే పవిత్రమగు సత్యాగ్రహోద్యమమును ప్రారంభించినాడు. సత్యాగ్రహోద్యమముందే అనేకమంది శ్రీలు ఇతర రాష్ట్రములలో పాల్గొనియున్నారు. ఈ రాష్ట్రమున మనము చాల వెనుకబడియున్నాము. ఉప్పు కల్యాగ్రహముందు పాల్గొనజాలకపోయినను గాంధీమహాత్ముడాశించినటుల భారతశ్రీలు ఖడ్గదళప్రములైన సభింపవలెను. ఖడ్గరు మోటుగనుండునని ఆశేసింతురేమో! ఖడ్గరుకంటెను అనేకరెట్లు జరుపుగల బంగరు వెండినగలను మీరు ధరించుట లేదా? నవమాసములు మీరెల్లరు గర్భమును మోయుటలేదా? అంతకంటెను కష్టమగువని యా ఖడ్గరు భారణము? మీ విడ్డ లొక వేరే మీరు కొరునంతటి జగన్మోహనాకారులు గాకపోయినను వారిని విసర్జించుచున్నారో? “కాకిపిల్ల కాకిముద్దు గాదా? మనదేశముందు, మనప్రజలచే మనకొరకై వడికి నేయబడిన గుడ్డ మనకత్యంత ప్రీయతరమైనది గాదా? మీరెట్టి త్యాగమును గావించలేకపోయినను ఖడ్గదళప్రధారణ దీక్షను వహింపలేరా?

శ్రీలు పట్టుపట్టినవో వారు చేయజాలని కార్యమొకటి గలదా? గాంధీమహాత్ముడు మీపై సమస్తమును ఆశలను పెట్టుకొని ఆశ్రమమునువీడి స్వరాజ్య యాత్రకై బయల్పెడలివాడు? గాంధీమహాత్ముడు స్వరాజ్యమును గడించినవో తాము ఆశ్రమమునకు తిరిగి రామని శపథ మొనర్చిరి. కావున వారిశపథము సముద్రముందు తేలనట్లు మీరు ప్రవేశించి యువారకుండురా? మీగృహకృత్యములందే సర్వదా మీరు నిమగ్నులై యుండురా? దేశమారి పిలుపు నాలింపరా? అపుడే దేశముందు నిర్బంధములు విచ్చలవిడిగా చేలరేగినవి. ఆంధ్రదేశముందు శ్రీయుతులు సాంబమూర్తి ప్రభృతులు నిర్బంధింపబడియు

నానా, కాపున మనవిట్లు ముందునుండే తెలుసా? ఇంకెలా
నైన భోగపరామర్శమును విడిచి వేసేవాడాయనా? గాన
తెను. మన సోదరిమణులు తమ భవ, మనప్రాముఖ్యత చేతమునకై
యర్పించుచుండ మనము కడుపులో చల్ల కదలకుండా యూర
కుండగలమా? మరలా మొన్నటికే నన్ను బీవులకు భవమే. అటుల
గుట తేసి ఈ భర్తసంక్రామములు ప్రాణములు గోల్పోయి
నవారికి ఇహపరసౌఖ్యము లభించును. యూనిస్ లక్ష్మీబాయి,
అహల్యబాయి, భిష్ణుకన్య వల్లి మొదలైన వీరమాతల చరిత్ర
లను పరికించిస్తే వారి సంతతికి తెలిసిన మనవిట్లు స్వార్థ
పరులమై, పిరికితనముతో వెనుకాడగలమా? మనసోదకులు పరి
పాలకులచే కారాగారముల కంపబడినపుడు మిరంజరును వారి
సానము నాక్రమించి కారాగారములనింపవలెను. మిరే మి
రే రులకు మిమమాడలకు, మిసోదకుల కుపదేశమొనరించి
వారిని చేసేవకై పురిగొల్పవలెను. ఆంధ్రదేశము దేశస్థు
లీయుద్యమందు చేరియే యున్నాడు. వారుచెన్నపురి స్త్రీలు
భోగపరామర్శను, శేనుపాదములు బ్రోచులు, మధుర,
వెనారను చీరలు కమలములు, కమ్మలు రత్నములు మొదలైన
వానిలో మునిగి తేలుచుండురే గాని, సైర్యసాహసములు గాని
దేశసేవ దేశభిమానములు గాని తేనివారని పల్కుచున్నాడు.
చెన్ననగర సోదరిమణులట్టి అపకృతి పాలయ్యారా? (పత్రికా
క్ర- పుటించుచును ఒక్కొక్క స్త్రీకై నన్ను ఈభర్త సంగతము
నకు సమర్థుడయవలెను. సత్యాగ్రహోద్యమమందు చేరజాలని
వారు కనీసము భిక్షువప్రభుధారణ చేసి నైవేద్యం గ్రహింపవలెను
అనిపల్కిరి.)

శ్రీమతి. కారావాసాన్నిగూడ:—దేశముయొక్క పగా
ధీన స్థితిని కనులకు బొడగొట్టునట్లు వర్ణించి ఇట్టిస్థితినిండి దేశము
నుదరింపవలెనని పురుషులతోబాటు స్త్రీలుగూడ దేశసేవ
గావించవలెననిరి. భారతదేశమందు తప్ప మరేదేశ మందైనను
స్త్రీలిట్టి అజ్ఞానాంధకారమందు మునిగియుండలేదు. వారు
సర్వవిధముల దేశసేవార్థమగును, దేశభిష్ణునికి తోడ్పడు
చున్నాడు. మనముమాత్రము దేశస్థితిపట్ల ఇట్టి అలసత్వముని
యుండు టెంతయు అవమాన కరము. స్త్రీసహకారము తేనిచో
పురుషు డొక్కరు చేసినది చేయజాలడు. కావున సర్వవిధము
లందును తోడుపడడె యందు స్త్రీ పురుషులకు దేశసేవ
యందును. తోడ్పడు టావశ్యకము అని పల్కిరి.

శ్రీమతి. మివాడీ అమ్మతోగూడ:—మాట్లాడుదు
గాంధీమహాత్ముని సందేశము వారించి దేశమాత పిలుపు నాక
ర్పించి ఎల్లరు నీయుద్యమమందు చేరవలెననియు, సత్యాగ్రహో
ద్యమమందు చేరనకై పులైన వారందరను విదేశసత్త్వ బహిష్కా
రమునకును, కల్లుపారా నిషేధ ప్రచారమునకును తోడ్పడతే
నని సాదరములు లండను గాంధీమహాత్ముడు కోరుచున్నా
డనియు పల్కిరి.

గవర్న మెంటువారి నిరంకుశత్వము

వాడరేవుపజల ధైర్యసాహసము

గుంటూరుజిల్లా శాంతిసైనిక శిబిరము

పీడకేపు

వాడరేవులో చేరిన శాంతిసైనికుల నందరను నాలుగు
దశమలుగా విభజింపబడివారిచే పని సక్రమముగా నడుపబడు
చున్నది. చుట్టుప్రక్క గ్రామములలో అధికముగా ప్రచారము
జరుపబడుచున్నది. కొన్ని జిల్లు శిబిరములో ఉత్సాహము
రుచేయుచుండ, మరికొన్ని జిల్లు చుట్టుప్రక్క గ్రామము యీ
పుష్కను త్రీనికొనిపోయి పట్టుచేసి అమ్ముచున్నాడు. గవర్న మెం
టువారు ఆరెట్లుచేయకపోయినను సప్తయిలు దొరకమండలం
రహస్యముగా వ్యతిరేక ప్రచారము మాత్రము జరుపుచున్నాడు.
పిరికికావలసిన అహంకారధర్మములు చీరాలపురవాసులు ఆమిత
మైన జౌదార్యముతో సహాయముచేయుచున్నాడు యీ విష
యములో గుంటూరు నరసింహారావుగారి కృషి అపారము. వాడ
రేవు కుగ్రామమునకుచే గ్రామస్తులను గవర్న మెంటువారు అక్క
విధముల భయకెట్టుచున్నాడు. ప్రతిపర్యాయము ఉద్యోగ
స్తులు పచ్చి గ్రామస్తులను దెవరగొట్టుచున్నాడు. అయినక
గ్రామస్తులు చాలా ధైర్యవంతులైన చెప్పవలసియున్నది. శాంతి
సైనికులు జరుపుచున్న పట్టిన వీరు హాజరై సత్యాగ్రహ రహస్య
మును గ్రహించి నిర్దోషి టావుచున్నాడు. ఈదినము శాంతి సై
నికులు స్వరాజ్యలక్ష్యమును అమ్ముతోయినపుడు గ్రామమున
సముగారు కొనసాగిరి. ప్రచారముచేయుచున్న పోలీసువారు
చెంపడించినను నిహిరంగముగా తమ చేర్చనిచ్చి ముప్పది ముగ్గు
రు స్వరాజ్య లక్ష్యమును గొనెరి.

(ఒక విలేఖరి)

సా. 6-30-XI బెజవాడ శ్రీ దుర్గాకళామందిరము హాలులో సా. 9-30 గా
ఏప్రిల్ 22, 23, 24 తేదీలలో

ఏ. పి. యస్ ఫిల్ము కంపెనీ వారి చేత యూరు చేయబడిన

నందకుమార్

ప్రదర్శింతురు

గ్రామపంచాయతీసంఘములకును 30-6-1930 తేదీవరకు గ్రంథ భాండాగారములకును

అచూల్య బహుమానము
60 నవలలు రు 25 లు మాత్రమే రు 65-0-0 వెలగలవి

పై అధికారులలో శాంక్షను పొందుచుండు చాలామంది వ్యవధికోరుటచే 30-6-1930 వరకు ఆవకాశమియబడినది.
కోరినవారికి పుస్తకముల తిస్తు పంపుదుము.

ఆంధ్ర ప్రచారిణి గ్రంథనిలయం, వితాపురము.

నన్ననగర
సత్యాగ్రహోద్యమము

శ్రీ ప్రకాశం నాగేశ్వరరావు రంగయ్యనాయుడు
గార్ల నాయకత్వమున జరుగుట

యింటింటును హారతు లొసంగుట

పొదుల అత్యుత్సాహము

నిన్నటి ఆదివారము ఉదయము 6-30గంటలపై బ్రాడ్వే
స్వరాజ్య పత్రికాకార్యాలయమునందుండి సత్యాగ్రహముతో
గొప్ప యుత్సాహముకలిగి బయలుదేరి బార్లిటౌను సామ్రాజ్యపేట
పాక్ల బౌనులోని ముఖ్యవిధులనుండి తిరిగి ఆంధ్రపత్రికాలయ
మున చేరుకొనునప్పటికి 8011-300 అయెను. ఈయుత్సాహము
నగరమంతటి ప్రజలందఱుకూడా హేమను బురిగొల్పబడెను. శ్రీ
య్యకులు టి. ప్రకాశం, కా. నాగేశ్వరరావు గద్దె రంగయ్య
నాయుడుగార్లు నాయకత్వము వహించి ఉత్సాహమును జనుప్ర
దముగ నిర్వహించిరి శ్రీమతి సుమిడిదల దుర్గాబా
యమ్మ దుర్గాచెంతరవలయు కామాక్షమ్మగార్లు మొదలగు
స్త్రీసత్యాగ్రహులు బాతీయ పతాకముల చేబూని దేశీయగీత
ములను బాడుచు ముందునడచిరి. హిందీ ప్రచారక కార్యాల
య సత్యాగ్రహులను భజనయందు పాల్గొనిరి. వారికి పిమ్మట
ప్రకాశం, నాగేశ్వరరావుగార్లు బాతీయపతాకముల హస్తము
లందుగలిగించి నురుగుండి సత్యాగ్రహులు బారుబడినై తమ
వెంట చనుదేర పురజనుల సన్మానములను, ప్రణామ లను
విసయపుర సస్సరము గనం గుకొనుచు
ఆనేకమంది స్త్రీలు నాయకులను సత్యాగ్రహులను పుష్ప
మాలలతోపులను గావించి, కంకుమాక్షతలను, గంధము నలం
ది, ఆరిగ్దవముల గావించిరి. పండ్లు, కలకండ్, బ్రాతు మొద
లైనవి పలు తావుల పంచికెట్టుబడెను. అచ్చటచ్చట చలీదండ్ర
నేర్పాటుకేసి మంటిరులకు కల్లని నీటి మట్టిగ నొసంగిరి.
గోవిందప్ప నాయుని విధియందు పి. ఆర్. నాదం
కంపెనీ వారు సత్యాగ్రహుల సన్మానించి, 200 కమలాలను
పంచికెట్టిరి. ఈ శాసనోల్లంఘనము జరుగునరకును సత్యాగ్రహ
దళమునకు నెలకొక నూట బియ్యము, రెండు పీసెల నెయ్యి
చొప్పున యిచ్చెదమని వాగ్దానము గావించిరి.

వరప్రతి యునై టెడ్ క్లబ్ వారును, జొన్నలగడ్డవారు,
పూటూరు వారు సత్యాగ్రహుల సన్మానించిరి. యం. రాజ
మన్నార్ కెట్టిగారు రు 10 ల నొసంగిరి.

శ్రీ గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారి యింటివద్దకు ఉత్సా
హము వచ్చిన వెంటనే ఆచట నాయ
కులకు సత్యాగ్రహులకు హారతులెట్టబడెను. పురపాలకు పంపి
కెట్టుబడెను. సత్యాగ్రహోద్యమమున కొకసారి చదివించబడెను.
శ్రీ రంగయ్యనాయుడుగారి భార్య నాగమ్మగారు అరచుకుండి
సత్యాగ్రహులతో గలసి ఉత్సాహమందు పాల్గొనిరి. వీధులపాడ
పున స్త్రీలు పురుషు లారాలగోపాలమును మేడలపై నెక్కి
అమ్ముచున్నామతో నీ యుత్సాహమును విడిచిరి. తమ
యగా మేడలమీదనుండి సత్యాగ్రహులపై పూజవస్తువులను
పించిరి.

ఉత్సాహము, బ్రాడ్వే, నై నాబజారు, మింటువీధి,
పిడారియర్ కోవిలవీధి, ఏడుబావులవీధి నారాయణమఠవీధి,
కొత్తాల్ బజారు, ఆచారప్పకోవిధి, గోవిందప్పనాయునివీధి,
మన్నడి, తంబుచెట్టివీధులగుండా ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము
ను చేరుకొనెను. ఏడుబావులవీధివద్ద శ్రీ ఆంజనేయస్వామి
కోవిలలో అచట పాదాలు నాయకులకు స్వాగతమొసంగిరి.
ఉత్సాహము పాదపునస నువారు వేయి ఉత్సాహిష్టములు
అమ్ముబడెను.

శ్రీ. టి. ప్రకాశంపంతులుగారు:—ప్రజలెల్లరును ఉ
త్సాహమును జనుప్రదముగ జరుపుటకు. తమ పక్షమున నేను,
శ్రీ నాగేశ్వరరావుగారి పక్షమునను నందరము ల్పించిరి.
18వ తేదీ జలియన్ వారాల్ నగర పరిషత్తెననున చెన్నపురి
యం దీసత్యాగ్రహోద్యమము ప్రారంభింపబడినదియు నాయ
కులగాక చెన్ననగరమందున్న పౌరులందఱును స్వరాజ్య లబ
దమును కొనిసండున ఉత్సాహిష్టము నుల్లంఘించిన వారైరనియు
(వినుడు, వినుడు) నాడు నువారు క్రయ ఉత్సాహిష్టములను
ఒక్కొక్క అణా చొప్పున నగరమునం దమ్ముకముచేసితిమనియు
ఈ కార్యక్రమ విజయమునకంతయు స్త్రీ
సత్యాగ్రహులెక్కువ పాద్యత వహించినదియు
లోగటిదినము సౌందర్యమహోసంతు నువారు
వేయిమందిస్త్రీలు సభలో శ్రీమతి, దుర్గాబాయమ్మ, కారబా
బాయిగా ద్దుపన్దసింపిరినియు, కేవలదినము స్త్రీలుమాత్రము
సత్యాగ్రహము గావించునన్నారనియు, పౌరులందఱును ఈయు
ద్యమమును జనుప్రదముగ గావించవలెననియు పల్కిరి. స్వరా
జ్యపత్రికా కార్యాలయమునందు బయలుదేరి ఇప్పటికి ఆంధ్ర
పత్రికాకార్యాలయమువద్దకు చేరుకొంటిమనియు, ఆంధ్రపత్రిక
శ్రీ కా. నాగేశ్వరరావుగారిచే సంస్థాపించబడినదియు, శ్రీ
నాగేశ్వరరావుగారు ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు దక్షిణదేశమునకేగాక
యావద్భారతభూమికిని పత్రికాప్రచురణ మాత్రమునకేగాక,
ఉత్సాహము నుల్లంఘించి, శిక్షలపాలై, తమ మోటారుబండిని
వైతముకోల్పోయి బాతీయోద్యమమున కధికమగు నేవలొనవచ్చి
రనియు, సాయంకాలము లింకుపుట్టుచునందు జరిగెడిసభ కల్ల
దును విచ్చేయవలసికదిగా కోరిరి.

శ్రీ గద్దె రంగయ్య నాయుడుగారు ప్రజలందఱకు వం
దనములర్పించిరి. అంతటితో పుష్కనము ముగిసెను.

సారాదుకాణముల వికేటింగు

సూరతుజిల్లాలో నాలుగు స్థానములను

నిర్ణయించుట

బెల్లూరు, ఏప్రిల్ 18:—స్త్రీలు కల్లు సారాదుకాణ
ములవద్ద వికేటింగు చేయుటను సూరతు మండలమునందు భీమ
రథం, సూరతు పూర్వపు బెల్లూరు అను నీ నాలుగుస్థానము
లను నిర్ణయింపబడెను.

పురుషులు సాధింపజాలని పనిని స్త్రీలు సాధించిరి

అని మిస్ట్రెయిక్ న్యాయ నడిచిరి. ఈమె వికేటింగును
ప్రారంభించిన ఏమ్మట రౌగడదు మూలకేసెద మని 20000
మరిక వాగ్దానము చేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

18 వ మదరాసు రాష్ట్ర సమావేశము

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు వేమవరపు రామదాసుపంతులుగారి యుపన్యాసము

మద్రాసు, ఏప్రిల్ 19—ఈదినము ప్రాద్దున కూడిన మదరాసు రాష్ట్ర సమావేశమునకు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు రామదాసు పంతులుగారి సంగీత యుపన్యాసము నుండి ముఖ్యాంశము లీక్రింద ప్రచురితములు.

సంఘములను బాగుపఱచుట-వానిని సుస్థిరము

కడచిన సమావేశము వర్ధించిన ముఖ్యవిషయము గ్రామములందలి పరపతిసంఘములను ఆంధ్రములేతప్ప బాగు పఱచుట. అనేక స్థలములం దీపరపతిసంఘములు చిక్కులలో తగులగా నిచ్చెదమన్న సంగతి ఎల్లరు గుర్తించియున్నారు. బెన్ గెనెండ్ కమిటీవారు ఈ విషయమై, వివత్తును నూచింపకపోయినను, అతివాగదార్శితన కోరియేయున్నారు. వీనియందుంచబడిన ధనము సాధారణముగా భద్రముగ నేయున్నది. చివరకు వసూలు కావచ్చును. అని వారు వాయుటవలన, పరిస్థితులు క్లిష్టముగ నున్నవని లేలుచున్నది. మరియు అనేకలు సంకీర్ణముల పాలగుచున్నారనియు, అసంకీర్ణములను తొలగించుట తత్క్షణమే ప్రయత్నములు సలుపవలెనని తమరూఢియభిప్రాయమనియు వారు తెలిపియున్నారు. ఇంతకు నేకమిటీయును నొక్కిచెప్పబాలను. ముఖ్యవిషయమునై వారు ప్రేలునుంచి వ్యవసాయపు పరపతిసంఘములు సహకారసాధనమున కక్రిభారమనియు, అది చక్కగానున్నంతవఱకు సహకారము చక్కగానుండుననియు, అవిజబ్బుతగిలినయెడల, సహకారసాధనము ఎప్పటికయినను కూలిపోవలసినదే యనియును వారు తెలిపియున్నారు. మండలకేంద్రపు బ్యాంకులు సరిగా నున్నవని తప్పి పడుట పెరితనము. గ్రామపరపతిసంఘములు సంఘోద్ధరమైన, వాటికి ధనమిచ్చు కేంద్రస్థలములు వీటికాధారములయిన రాష్ట్రబ్యాంకును సంఘమునందు తగులగానియేయున్నది. 2 సం. క్రింద బెన్ గెనెండ్ కమిటీవారి రిపోర్టు ప్రకారమైనప్పటినుండియు, తగినంత బాగుపఱచుట జరుగలేదని నేను చెప్పవలసియున్నది.

పరపతిసంఘములను బాగుపరచుట సుస్థిరపఱచుట ఒక వాటి పనికాదని నేనెఱుగుదును. బెన్ గెనెండ్ బ్యాంకి క్రిందనుండుట కొన్ని సంఘములందైనను అప్పుకామిక్ పత్రములను విచారించుట పరికానిబామినులను తొలగించి తగిన వాని నేర్పఱచుట మున్నగు విషయములు ఎంతయోకాలమును శ్రద్ధను హరించునని విషయము తెలిసినవారి కెల్లరకును విదితము. కాని ముఖ్యముగా మనము చేయవలసినది ఈ విషయ నిర్ణయమునకై తగిన సంవిధానము నేర్పరచుట కెందులకు మనము బాగుపరచుటకులము ఖ్యావసరమును గ్రహింపవలెను. అట్లుగాక కొన్ని బ్యాంకులలో నిరాధారమయిన సంకల్పవైక్రమమునున్నది. కాలమునకు సరిగా సంఘములు వడ్డీ చెల్లించుచుండు మాత్రాన పరిస్థితులు బాగుగనున్నవని తలచుట సరిగాదు. వడ్డీ సంఘములను పరిశీలించగా ఈ సంగతి స్పష్టమగుచున్నది. అసలులోనికి వచ్చు చెల్లుబాని వడ్డీకింద బ్యాంకి సంఘములు జమకట్టుచుండును ఇట్లు కొంత కాలము జరుగు నప్పటికి సంఘమునకు సభ్యులనుండి రావలసిన ఆసలుకంటె వారు బ్యాంకికి చెల్లింపవలసిన బాకీమొత్తము ఎక్కువైయుండును. బ్యాంకి భాగస్థులు పంచుకొననది లాభముగాక తమ పెట్టుబడిమీదనే యని వారు గ్రహించుటలేదు. అట్టి బ్యాంకు లన్నియును బర్మా కో ఆపరేటివు కమిటీవారి నూచనలను గ్రహించుట మంచిది. వారు చెప్పనది మొదటి చెల్లుబడులను బ్యాంకి వడ్డీకింద కట్టుట మామూలైనను అప్పు నానకేయబడుచున్నదని తోచగానే బ్యాంకి అట్టి పద్ధతినూని అసలులోనికి చెల్లుబానికొనవలెను. అని, ఈ విషయమునుగూర్చి నేనింత విపులముగా చర్చించినది అనేక సెంట్రలు బ్యాంకులు పరపతి సంఘములను బాగుపఱచుటకు గల అవసరమును గ్రహింపవలెండుట చేతనే.

గత సహకారసమావేశమువారు మద్రాసు సెంట్రలు అర్బన్ బ్యాంకివారు ఈ విధానమునకు ధనసహాయము చేయవలయునని కోరియుండిరి. మ. సె. అ. బ్యాంకి విచారణసంఘమువారు దీనికి సమ్మతించి టెక్ టుడమే పని ప్రారంభించుటకు తగిన సమగ్రములను ఏర్పఱచి యున్నారు. ఆ వ్యవహారము లన్నియు తగు సమయమున మీ చేతులలో నుంచబడును. రెండు నిషయములు మాత్రము నేనీ సందర్భమున హెచ్చరించుచున్నాను.

ఇన్నాళ్లును సహకార సంఘముల కలిసి చేయుట కన్పట్టదు. అదియే మన దుస్థితికి కారణము. గ్రామసంఘములు ఘోషరేవునులు, సెంట్రలు బ్యాంకులు, రాష్ట్రీయ బ్యాంకులును ఒడ్దికొన సహాయ యాత్రికులవలె పనిచేసియుండిన పరి

స్థితులు వేటువిధముగ నుండును. మనకు విచారణకు కావలసిన మొత్తము వృద్ధియగుచునే యున్నది. 1928-29 సంవత్సరాంతమునకు విచారణ మొత్తము అదాయము రు. 9.47 లక్షలు. పోయిన సంవత్సరము మిగులు రు. 1.01 లక్షలతో కలిసి రు. 10.48 లక్షలు. మనము ఖర్చుపెట్టినది రు. 9.29 లక్షలు. దొరతనమువారు వినియోగించినది రు. 8.89 లక్షలు మాత్రమే. ఈ విచారణ మొత్తము అనేక సంఘములందు 100 కి 1 ని మించుచున్నది. ఈ ధనమనంతటిని మనము చక్కగా ఉపయోగించుటకు, అధిక వ్యక్తమునుమనని, సంస్థ లన్నియు వికమత్తముతో పనిచేయవలయును. రాష్ట్రీయ బ్యాంకునకు గ్రామ సంఘములతో నేరుగా సంబంధము లేదుగాన, విచారణ విధానమును సెంట్రలు బ్యాంకులే ఆచరణలో గమనించు చుండవలెను.

రెండవ విషయము:—ఇప్పుడు గ్రామ సంఘములను బాగుపరచుటకు సిబ్బందిని తాత్కాలికముగా మాత్రమేగాక ఎప్పటికిని నియమించవలెను. సంఘములను ఇప్పుడు చక్కబఱచి తర్వాత విచారణచేయుటకును, మరియు అది పూర్వపుస్థితికివచ్చును. కావున గ్రామసంఘముల నప్పుడప్పుడు విచారించుచు, వీటి గతులను చక్కగా నెలకొల్పియుండుటకు స్థిరముగా కొంత సిబ్బందిని సెంట్రలు బ్యాంకులు నియమించవలెను.

భూమితనఖా సెంట్రలు బ్యాంకి

ఎన్నాళ్లో ఎదురు చూచుచుండిన భూమితనఖా బ్యాంకి ఇప్పటికి సిద్ధించినది. వ్యవసాయ సహకారమునం దిది యొక క్రొత్తమొట్టు. రిజిస్ట్రారుగారు నియమించిన తాత్కాలిక డైరెక్టరు వ్యక్తును పనిచేయుచున్నది. అప్పు తీసికొనుటకు తగిన మూలధనము ప్రాసక్తయబడుచున్నది. అధిక ప్రపంచమునందు పరిస్థితులు చక్కగా లేకపోయినను 100 కి 6 రు వడ్డీ చొప్పున డిబెంజరు తొందరలోనే షెడ్యూలునని నమనవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు 15,000 రు వడ్డీ లేక, ప్రస్తుతోపయోగార్థమై ఒకగియున్నారు. కొంతకాలమువఱకును 2 డిస్ట్రి రిజిస్ట్రారులను, 10 మంది సబు డిస్ట్రి రిజిస్ట్రారులను గవర్నమెంటు నియమించినది. ఈ బ్యాంకి వ్యవహారములందు ముఖ్యులు ఎట్టి ఆలస్యమును లేక సరియైన సంవిధానమునుకూర్చుటకు పాటుపడుచున్నారనుటకు నాకట్టి సందియములేదు. లోపములు కొన్నియుండునవచ్చును. కాని, అందఱును కలిసి, జయప్రచయముగా నిర్వహించు నెడల, ఈ బ్యాంకివలన మనము నిరీక్షించు అదాయములు తప్పక కలుగగలవు.

ముఖ్యముగా ఈ భూమితనఖా బ్యాంకి వ్యవసాయ దారులకు దీర్ఘకాలమునకు ఋణమిచ్చుటకై నిర్మింపబడినది. ఈ విధముగా వ్యవసాయదారు లిప్పటివఱకు ఎక్కువ వడ్డీకి తెచ్చియున్న అప్పులు చెల్లించుటకు అవకాశము కలిగించుకొందురు. కావున, సహకారు లెల్లరును, తమ మండలముల దీర్ఘకాలపు ఋణముల కవసరము కన్పడినయెడల, ప్రైమరీ బ్యాంకులను వృద్ధిచేయుట క్రరవ్యముగా నెంచుట మంచిది. కాని 4 భూమితనఖా బ్యాంకులు తమ మండలములోనే కలిగియు, రెండు సెంట్రలు బ్యాంకులు దీర్ఘకాలపు ఋణము లభ్యవసరములనియు, లేనియెడల సహకారోద్యమమునకు భంగము కలుగము వాటిల్లుననియు ఇటీవల తీర్మానించినది. ఇట్టి తీర్మానముల యుద్దము సుస్తమే దీర్ఘకాలపు ఋణములు సహకారోద్యమములో ముఖ్యభాగములని వచించుటవలన, ఆమండలములలో భూమితనఖా బ్యాంకుల అభ్యుదయమును వీరు లక్ష్యమునం దుండుకొనుటలేదు. ఈ విషయముకు గూర్చి నేను గతసమావేశమునందు ముచ్చటించియున్నాను. రిజిస్ట్రారుగారును తమ ప్రణాళికయందు నాఅభిప్రాయములనే సమర్థించియున్నారు. 10 సం॥ అప్పులు ప్రాత 6 డి పో యి న వ ని వారు తెలిపియున్నారు. మద్రాసు సెంట్రలు బ్యాంకివారి తీర్మానము అధికసంఖ్యాకములైన సెంట్రలు బ్యాంకుల ఆమోదమును బడసియున్నది. కావున, ఈ యభిప్రాయముతో నేకీధవించనివారుకూడ నిజమైన సహకార భారముతో ఇంకను ఈ సమస్యను లేవదీయకుండురగాక యని విన్నవించుచున్నాను.

విజ్ఞప్తి

దేశాభ్యుదయమున కేయొక్క విషయమును ఆధారముకావలదు. సహకారోద్యమము అన్నిటిలో ఒకటిమాత్రమే. సహకారోద్యమము ప్రజల అధికస్థితిని బాగుపఱచలేదను విమర్శకులకు, దీనిని గుఱించి, సంయుక్తరాష్ట్ర సహకార సమావేశాధ్యక్షులు వి. యస్. మెహతా గారిట్లు చెప్పియున్నారు. మితవ్యయము ప్రజలయందు నెలకొనలేదని చెప్పవారు పరిహాసించుచున్నారనవలసియున్నది. అసలు నిర్మూలనకు చాలని ఆదాయముగల రైతులకు కూడబెట్టుట యన నేమి. ఇట్టివారు మన జనులు వారిదురవస్థలకు ఒక్క కారణముకాదు. అనేకములుకలవు. అన్నీయును సహకారము తొలగింపబాలదు. వ్యవసాయమును గ్రహింతము. ఒక్క సహకారమే దీనిని పరిష్కరింపగలదా? 100 కి 80 మంది జనులు చచ్చు, స్వకే

అధిక ప్రపత్తిలేనివారు వ్యవసాయమునై నాధారపడియున్నారై. వారికుండిన సహాయపరిశ్రమ లక్షకుంటినని ప్రపంచవాస్తవరపరిస్థితులును అననుకూలములే. ఉత్పత్తివలని ఆదాయ మిప్పుడ కొంతవడిపోవుచున్నది. ఎగుమతి వ్యాపారమున ఇతరదేశములకై చేయు అబ్బుచున్నది. చక్కెర గోధుమలు, బియ్యముకూడ ఈ దేశమునకు దిగుమతియగుట చూడగా, ఇతరదేశములందునాని యుత్పత్తిపరిస్థితు లిడటికంటె మేలుగానున్నవని లేలుచున్నది. అదియుగాక, ప్రభుత్వమువారి అధిక విధానముకూడ పరిస్థితులను మఱింత క్లిష్టపఱచినది. రూపాయవిలువను ఎక్కువ చేయుటవలన రైతునకు తన వస్తువు చవు కయై పోయినది. ఇనుము ఉక్కు-పరిశ్రమలకు రత్న నిచ్చుట వలన, వ్యవసాయ పరికరముల విలువ అధికమైనదని రాయల్ కమిషన్ అభిప్రాయ మిచ్చియున్నది. ఇంకను కష్టనష్టముల నెన్నిటినిో పెక్కిననవచ్చును. ఒక దేశముయొక్క అభ్యుదయము అనేక రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక కారణములపై నాధారపడియుండును. దేశోద్ధరణము వీటి నన్నిటిని పరిష్కరించుట వలన యగును. సహకారమువలన రైతుల దృక్పథమున మెచ్చికి మార్పు కలుగుననియు జీవనసౌకర్యము నెక్కువతేయుటకు మంచి సాధనమనియు తప్పక చెప్పవచ్చును. ఇప్పటివఱకును, ఆశ్చర్యముగ ఫలితములు కలుగ లేదనిన, ఇతర జాతీయ ప్రయత్నములందు తగిన పరిశ్రమ జరుగలేదని తెలిసికొనవలయును. దేశాభ్యుదయమును కోరువారెల్లరును సహకారోద్యమమునందు సానుభూతి జూపుడని నేను వేడుచున్నాను. సహకారోద్యమమందు పాల్గొనవారెల్లరును ఇతర జాతీయోద్యమములందును పాల్గొని స్వదేశి, స్వకే మొదలైనవానిని ప్రచారములోనికి తెత్తురగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

కృష్ణాపార్వతి-బెజవాడ

ఆంధ్రదేశముందు అతి ప్రసిద్ధులగు మామండలమునకు పెద్ద కేట్రాగునగున నేడే వ్రాయుడు.

The
'Allenburys'
Foods.

బిడ్డలను పెంచుటకు
క్రమమైన పద్ధతి
భూలోకమందంతయు, కృత్రిమ
గల తల్లి తండ్రులనుండి వేరువేలు
యోగ్యతాపత్రము వచ్చినవి.
ప్రతివారమును ఇండియా
కు క్రొత్త సరకు వచ్చును.
అన్ని ఉగ్రాణములలోను, 2
మందు లమ్మువారికడను దొరకును.

Allen & Hanburys Ltd., London
Special Representative for India:
A. H. P. JENNINGS,
Block E,
2nd Floor,
Clive
Buildings,
Calcutta.

బిడ్డలను పెంచుట, విచారణ
అను మా ఇంగ్లీషు పుస్తకమునకు
వ్రాయుడు. ఉచితము.

గంజాముజిల్లా సత్యాగ్రహము

13-వ తేదీని సత్యాగ్రహదళము బరంపురంనుండి బయలుదేరుట.
(ఫోటోలు—ఎం. వి. రమణ)

దళనాయకు లగు ఉన్నవ రామలింగంపంతులుగారు,
సోమయాజులుగారు పూలదండలతో సత్కరింపబడియున్నారు.

రామిరెడ్డిగారి వింతచర్యలు

ఉన్నవత్యాగ్రహము పాడుతూనే సత్యనారాయణ, గరి మెళ్ళ సత్యవీరభద్రరావు, తాళ్లూరి సుబ్బారావుగార్లుపైసబడి సాబ్బు యినప్పైర్లు రామిరెడ్డి చేసినదౌర్జన్యము మీద వినియే యుండును. 16 వ తేదీ సాయంకాలము సత్యాగ్రహము చొల్లంగి యజ్ఞశాలనుండి ఉప్పును తీసికొనివచ్చుచుండగా వారి బండిని కాకినాడ జగన్నాథపురం వంతెనవద్ద రామిరెడ్డిగారు మట్టచేచిరి. సత్యాగ్రహులను ఉప్పు నిచ్చివేయవలసినదని కోరిరి. వా రందుల కంగీకరింపలేదు. బండివానిని బెడరించిరి లాభము లేకపోయెను. బండిని యెద్దును విశేషముచేసికొని గవర్నమెంటువారు దాఖలుపరచుకొందుమని యినప్పైర్లు రామిరెడ్డిగారు తమకుగల వ్యాయక్యాస్త్రాస్త్రానమును ప్రకటించిరి. వ్యవహారము తెలులలేదు. సత్యాగ్రహులు బండిని పోలీసువేషమువైపు దౌర్జన్యముతో పోలీసువాండ్లు త్రిప్పిరి. లోపల కూర్చొనియున్నవారు పైకిదిగిరి. రెడ్డిగారు సత్యాగ్రహులను పోలీసువేషముకు రమ్మనిరి. వీరు వారంటు చూపమనిరి. వారంటులేక బలవంతమున పెట్టుకొనిపోయిరి. స్టేషనులోనికి పోవుసరికి పైన వేనచేలుజనము శాంతముగాకూడి సంగతులు చూచుచుండిరి. ఆసమయమునకు లక్కరాజు సుబ్బారావుగారు అక్కడకు వచ్చిరి. నీకేమిపని యిక్కడ యని యొకపోలీసు సవినప్పైర్లు ఆయననడిగెను. నీకు సమాధానము చెప్పనవసరము లేదను జవాబు సుబ్బారావుగారుచెప్పిరి. పోలీసు వేషములోపల మన సుబ్బారావుగారికి ప్రవేశములేదు.

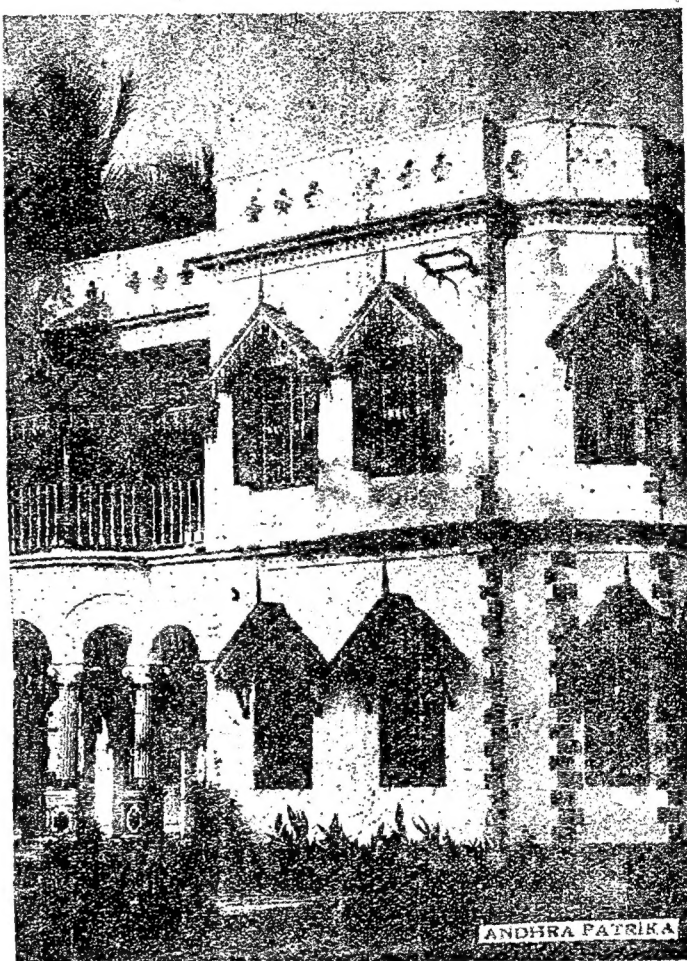
తలుపులు మూయబడెను. లోపల పోలీసువారి దుర్మార్గము ప్రారంభమయ్యెను. వీరికి దౌర్జన్యములేదు. భూమిలు దొంగలను, కేదీలను, తలుపులుమాసి హింసించిట్లు సత్యాగ్రహులనుమాడా చేసినయెడల తమతలుపులు సాగివచ్చునని తలంచిరి. సత్యనారాయణగారి చేతులునోకిరి బలవంతముగా సుబ్బారావుగారిని. తాళ్లూరి సుబ్బారావుగారి (వేస్పెరిచి ఆయనదగ్గర నువ్వులూగిరి. కాని, వస్త్రాదు వీరభద్రరావుగారు లొంగలేదు.

మీదబడిన రామిరెడ్డిగారు పైసలూడినారు. ఆయన క్లిష్టభంగివాడు. కోయ్యలూరివాడు. కొరుకుబడలేదు. రామిరెడ్డిగారికి పాపము వుత్తపామే కాని, బలమెక్కడిది? వీరభద్రరావుగారు క్రిందపడేటట్లు చేసినాడు. సరే ఈ పాజిషనులోకూడా తంటాపడు అని వీరభద్రరావుగారు పోర్లపడుకుని పిడికిలిలో ఉప్పు గట్టిగా పట్టుకున్నారు. రెడ్డిగారికి స్వాధీనముకాలేదు.

వీరభద్రరావుగారిని కమ్మివాడు. ఆయనబోడుతో వీరభద్రరావుగారిని చేతిని త్రొక్కినాడు. చెయ్యి మరింత బిగుసు కుపోయింది. ఈ శాంతి యుద్ధము జరుగుతుండగా పోలీసు జిల్లాసూపరిం పెండ్లెంటు, సాబ్బుఅసిస్టెంటుకుమీషనరు, డిప్యూటీ సూపర్వైంటు స్టేషనుకువచ్చి జరిగినదానిని చూచి కించపడ్డట్లు కనబడినారు. అసిస్టెంటు కమీషనరుగారు మిమ్ములను ఆగొట్టుచేసినాడు, పుప్పు యివ్వండి అని అడిగినాడు. ఆ రెడ్డుచేసినా పుప్పు నదలదంసంగతి మానాయకుడు సాంబమూర్తిగారితో సంప్రతిస్తే నేగాని తేలదని సత్యనారాయణగారు చెప్పినారు. సరే ఇంక యింటికి వెళ్లండని బిల్లా సూపర్వైంటుగారు సత్యాగ్రహులను నదలివారు. జయజయధ్వనులతో పిడికిలిలో వుప్పుపట్టుకొని చెనువోలుసభలోనికి వచ్చిరి.

వెన్నేటి సత్యనారాయణ,
శివరాధిపతి.

“ఉదయవనం” అను భవనము

మదరాసు సత్యాగ్రహశిబిరము. సత్యాగ్రహులనివాసమునకు ఏర్పాటుచేయబడెను. (వె. ఫో. వీ.)

హిరమండలం

గాంధీమహాత్ముని యాజ్ఞానుసారము 1930 నెల 12వ తేదీ మధ్యాహ్నము 11 గంటలకు దేశభక్తులగు హిరమండల ఫిర్కాకార్యదర్శి పార్సంబ్దీ ఈశ్వరప్ప అంధవరపు లక్ష్మణమూర్తి మిరియప్పల్లిగ్రామం కాలు ఊర్నా రామమూర్తి ఇరపాడగ్రామ కార్యదర్శియగు గేబెల చెంద్రనాయుడు గార్లు శాంతిసమరము నకు మోడులుగా బయలుపడెరి. జాతీయ పాఠశాలనుండి ప్రధానోపాధ్యాయులు రంగాచార్యులు అంధవరం వెంకట రెడ్డి మొదలగు 200 పోకలు మంగళవాద్యములతో మహా తల్పిని పటమును జేకొని అత్యుత్సాహముతో బయలుదేరి లక్ష్మణమూర్తిగారి ప్రాంగణమున సత్యాగ్రహ వీరులను పువ్వుములతోను మాలికలతోను సన్మానించిరి. నారాయణగారి సతీయు హిరామణిగారి సతీయు కొందరు పుణ్యోగనలు వారికి కర్పూరహారతుల నిచ్చిరి. జయజయ ధ్యానములు తెలగ వీరందరు ఈశ్వరప్పగారి గృహమునకే వారిని సన్మానించి వారిని తోడుకొని బజారులో మోటారువద్ద కేగిరి. అచ్చట రంగాచార్యులుగారు శాంతిపీఠం త్యాగమును గరించియు నింకను వెడలవలసినవారి కర్తవ్యమును గురించియు శాంతవరకు ముచ్చటించిరి. పిమ్మట ఊర్నా రామమూర్తిగారు ప్రస్తుతము జరుగుచున్న మహాత్ముని సత్యాగ్రహ యజ్ఞమునకు పశువులుగా వెడలుచుండుమనియు అభినవ మైనవో ప్రాణములైనను అర్పించెదమనియు ఇంకను కొందరు వెడలవలసియున్న

దనియు జెప్పిరి. జాతీయగీతములతో జయనాదములు చెలగ యినటుగును మోటారెక్కి కాకళ్లలో శ్రీయత స్వామి పతి నారాయణమూర్తిగారి నాయకత్వముననున్న ఓళములో చేరుటకుగాను అచ్చటకు వెడలిరి. పిమ్మట త్యాగమూర్తి యొకరు ఒక సంవత్సరమువరకును నెల 13 రూ. 5-0-0 లు నొప్పున యిచ్చుటకుగాను వాదాన మొదంగి ధన్యత గాంచిరి.

అంబోలు రంగాచార్యులు.

సావితము. వెండిసామానులకు 1988.
వీకంసి చబిల్ దాస్ అండు సన్సు
నీమకమలములు, సగలవ ర్తకులు
2 112, 113 వైసాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

ప్రకటన

బందరు గొడ్డుపేటలో నల్లరస్తావద్ద వేంచేసియున్న శేణుగోపాలస్వామివారి దేవాలయము బ్రష్టిషిప్పును నేను వధలు కొనియున్నాను. సూరు దేవాలయపు బ్రష్టిషిప్పు కావలసినవారు తెంపుల్ కమిటి కృష్ణాజిల్లా ప్రెసిడెంటుగారికి 25-4-30 తారీఖులోపల దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును. బందరులో 27-4-30 తారీఖున 2 గంటలకు తెంపుల్ కమిటివారు చేతుబోపు మీటింగులో యీ దేవస్థానమునకు క్రొత్తబ్రష్టిని ఏర్పాటుచేయుదురు. బందరు, } డి. లోకయ్య, }
18-4-30. } బ్రష్టి.

అయ్యంపేట

తమిళనాడు సత్యాగ్రహ చరిత్రము

ఈ ప్రయాణములో నాయకుడగు సి. రాజగోపాలాచారి గారిని గూర్చి వ్రాయ నవసరము. సంతానము అను ఆయనగారు ఎప్పుడును వ్యవస్థాపక సభ్యులు. వారిని తప్ప చేసినచో అది అట్లు యరూడదని ఎంతయో కాంతముగా నుండలియును. మరియు నందరికీ అను ఒక యం. ఏ. గలదు. చూచుటకు పిల్లగానివలెను ఏమియు తెలియనిగాని వలెను ఉండును. కాని, అతడు ఒక నాయకుడుగా నుండుటకు తగిన సన్నగి త గలవాడు. నాయకుడుగా నుండవచ్చు ఉద్దేశము ఆతనికి ఏమూ లను ఉన్నట్లు కనిపించదు. మరియు ఎస్. తోమరాజు బి. ఇ. పార్థసారథి, బొంబాయిలో ఇంజనీయరుగను కా తే జి లో రే. కరుణానంద అతను కలదు. అతనుకూడ ఒక సిపాయిగా నుల డ్రాటుందు మాత్రమే ఉత్సాహము కలవాడు. డి. వి. రామ బి. యే, అను నామిక్రమము కలదు. అతడు లాకాలేజి ములకు సెమిన్ వాయికాటు సంస్థానమున వెడలగొట్టబడిన ముగ్గురు జయోధ్యులలో ఒకడు. కొమర్రాజు లక్ష్మణరావుగారి కుమారులగు నాయకులకు ఒకడు. రాజపాలమునుంచి దక్షిణంబు అయిదుగురు కలరు. అందులో ఇద్దరు ముసలివారు. ఒక నేకారోపసత్వములు. ఇంకొకరికి 58 సంవత్సరములు. వీరికి సున్నది. వారి ఎక్కువ. వీరితో నేను మాట్లాడి చూచితిని. మరియు నేను పొతుడు ఒక లక్షాధికారి గలడు. సత్యాగ్రహ ఆశ్రమోల్లా, శిక్షణము చెందిన ముఖ్యులను అననశిక్ష గలదు. వారు మును సంతవరకు వ్రాసితిని. కిక్కినవారి సంగతి నాకు తెలియక వ్యర్థమైపోయింది. తెలిసికొనవలెనన్న కుతూహలము నాకు లేక పోవుటచేతను వారిసంగతి నాకు తెలియదు.

మేము చేయుచిన చర్య

ఉదయము 8-45 గంటలకు గంట కొట్టబడును అందరము ప్రాంతకాలకృత్యములు తీర్చుకొందుము. 4-50 గంటలకు ప్రారంభ జరుగును. 4-45 గంటలకు అల్పాహారము. రెండు ఆరటికి పండ్లు మజ్జిగయు ఇవ్వబడును ఆహారము పుచ్చుకొని సరిగా 5 గంటల కొట్టసరికి క్రమపథి రాకును రాజారాం పతిత పావన సీతారాం అను ప్రార్థనతో ప్రయాణము ప్రారంభించబడును. సుమారు 7 గంటలకు అయ్యంపేటకు నిర్ణయించబడిన చోటుకు ప్రవేశించెదము. 9-30 గంటలకు భోజనము చేసెదము. 12-1 1/2 వరకు హిందీ పాఠము అందరు నేర్చుకొనవలెనను అందరిని మూడు తరగతులుగా విభజించి మొదటి తరగతికి 1/2 గంటయు రెండవ తరగతికి ఇంకొక అరగంటయు మూడవ తరగతికి ఒక అరగంటయు నేర్పబడు అందరు రోజుకు 50 గజముల నూలును వడికి తీరవలెనని ఒకపద్ధతి, ఏర్పరచినారు. ఆ ప్రకారము అందరు తీయుచున్నారు. ప్రతి రోజును సాధ్యమైన 1-2 గంటలవరకు 10 మంది చాలా తీరులతో మాలపల్లికి వెళ్లి కుద్రముగాడిద్దెదరు. మరియు తమిళము కుబ్బయ్య అనునతని నాయకత్వముక్రింద కట్టు త్రాగడమనియు మొదలుగాగల నీకులతోధవరచెదరు. 2 మొదలు 2-30 వరకు అందరును నిశ్చలముగా నుండవలెను. 2-30 మొదలు 3 గంటల వరకు పత్రికలనూచారము తెల్పెదరు. 4 గంటలకు భోజనము చేసెదము. సరిగా సాయంత్రము 5 గంటలకు ప్రక్క గ్రామమునకు బయలుదేరెదము. సుమారు 7 గంటలకు చేరుదుము. నీతోడనే మిడింగుజరుగును. 9-30 గంటలకు నిద్రపోవుదుము. ఈ ప్రకారము ఇంతవరకు జరుగుచున్నది. ఫలానా ప్రారంభము నను, భోజన ప్రారంభమునను ప్రార్థన జరుగెను. దినమునకు 10, 12 మైళ్లు నడచుచున్నాము.

మా ప్రయాణము

మేము 18 నెలలకు ఉదయము 5 గంటలకు తిరుచనూపల్లిలో డాక్టరు రాజన్ గారి ఇంటివద్ద బయలుదేరితిమి. డాక్టరు రాజన్ గారి మాతరును, శ్రీయుత రాజగోపాలాచారిగారి మాతరును మాకందరకు కుంకుమబొట్టు పెట్టి సాగనంపి. మేమువల్లి ప్రతిపదేశమునకు ఎదురుగా బాజా భవంతిలతో ముమ్మలపేటకొని ప్రజలు ఆనరించుచున్నారు. మార్గములో నాలంటిరులపై పన్నీరువల్లుచున్నారు. ప్రస్తుతము కురిపించుచున్నారు. పద్మనాభులయ పాల, పండ్లు మొదలుగాగల ఆహారములను పుచ్చుకొనినది బలవంత తెల్పుచున్నారు. కాని ఆగోగ్యమారకం వాలంటీరులు పుచ్చుకొనుటలేదు. 13 తేదీ 7 గంటలకు శ్రీరంగం చేరితిమి. అచ్చటికి. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారుగారి భవనములో కాలముగడపితిమి. సాయంత్రము 5 గంటలకు బయలుదేరి తిరునెలూరు మాత్ర అను గ్రామమునకు 7 గంటలకు చేరితిమి. అచ్చట రాత్రి ఒక ప్రభుత్వ బస్ చేసితిమి. అచ్చటినుండి 14 నెలలకు ఉదయం అనకట్ట చేరితిమి. అనకట్టకు మామిడితో ఫలం బస్ చేసితిమి. అచ్చటనుండి అంబాపూరు జిల్లాకు పయనమయితిమి. తంజావూరు జిల్లా ప్రవేశించినతోడనే ఆరెన్సు

శ్రీ చెరుకువాడ వెంకట సరసింహం గారు

బందరులో ఆరెన్సు చేయుబడిరి

కాబడవచ్చునని రాజగోపాలాచారిగారు తగినయోచనాచేసిరి. తంజావూరు కలెక్టరుగారు ప్రతివారనందును ఎవరును సత్యాగ్రహులకు నీచై నను ఇన్వెంటుడననియు, వారికి తోడ్పడినవారికి ఆరు నెలలశిక్ష విధింపబడుననియు, డివి ఆఫీషియల్ సర్కిలర్ పంపుటయే గాక దండో రా గూడా నేయిం చె ను. అందువలన సంతా జిల్లా ప్రజలు మమ్మలసరిగా సన్మానము చేయరేమోయని సందేహము కలిగెను. కాని తంజావూరు జిల్లా ప్రవేశించినతోడనే కోయిల్తో అనుగ్రామమునకు కె. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారు ఆహ్వానముచేసిరి. భావాభిప్రాయాలను సంప్రదించుకొను అలోచన మమ్మలను పురజనులు ఆదరించిరి. అచ్చట డోరిలో తగినస్థలము లేకుండుటచేత ఇనకల్లోనది ప్రక్కన ఆరాత్రిగడిపితిమి. తరువాత మరునాటి ఉదయము తిరుక్కాటువల్లి చేరితిమి. అచ్చటనుండి బయలుదేరి సాకనూరులో ఇనకల్లో పయనంబడితిమి. మరునాడు ఉదయము తిరుచయ్యూరు అను గ్రామము చేరితిమి. ఈ గ్రామము త్యాగరాజుగారి జన్మస్థానము. ఈ గ్రామము పుచ్చుకులతోను, జుడాలతోను అలంకరింపబడెను. పురజనులు సత్యాగ్రహులను ఆదరించుటలో అత్యంత ఉత్సాహమును జూపిరి. గాంధీమహాత్ముని జై త్రాజాగోపాలాచారికి జై అనుజయగర్వలతో చూచెట అరుచొందిరి. మామూలుగా విహృదభివదియొడ్డున జరిగెను. సభలో రాజగోపాలాచారిగారు సత్యాగ్రహులను సత్కరించుచుందు వారజిల్లా కలెక్టరుగారి ఉత్తరువును తిరుక్కరించి సభకువచ్చుటవలన వారే ప్రథమమున గవర్నమెంటు వారియెడల సత్యాగ్రహమును అవలంబించిరినియు అందుచేతన నెలలశిక్ష తయారుగా నున్నారాయనియు, అడిగిరి. అందుకు అందరుకు తయారై వచ్చితిమి. అని చెప్పిరి తరువాత సాయంత్రము తంజావూరు చేరితిమి. తంజావూరు ప్రజల ఉత్సాహమును మితిలేదు. రాజగోపాలాచారికి జై అను ధ్వజము విప్పుచున్నారే. సుమారు 10 నెలనుండి ప్రజలు మాతో నేటిది విచ్చిరి. ఆనెమ మెదనభజిగెను. ఇరువది నెల మందికి వైగా ప్రజలు హాజరయిరి. సభలో రాజగోపాలాచారిగారు తంజావూరి కలెక్టరుగారి ఉత్తరువు తెలిసియే వచ్చితిరా యనియు, అట్లుయితో ఆరు నెలల శిక్షకు తయారుగా నున్నారాయనియు ప్రస్తావించిరి. అందుకు అందరుకు తయారుగా నున్నాము అని చెప్పిరి. తంజావూరులో ఒక రోజువిశ్రమించి మరునాడు సాయంత్రము బయలుదేరి జండాగోరై అను గ్రామము చేరితిమి. ఇచ్చటనుండ ప్రజలు మమ్మల ఉత్సాహముతో ఎదుర్కొని సత్కరించిరి. అచ్చటినుండి బయలుదేరి అయ్యంపేట అను గ్రామము చేరితిమి. ఇ. సుబ్బారావు.

శిక్ష రద్దువరకు

ప్రభుత్వ ప్రకటన

చతుర్ముఖ బాదర్శాయిగారు (వర్సరు-గుజరాతు) బొంబాయి, ఏప్రిల్ 15:—“ఉత్తర సత్యాగ్రహ ముని రించినందులకు వీరికి ఆరు నెలల కఠినశిక్ష వేయబడెనుగాని వీరికి ఆగోగ్యము సరిగా లేనందున దొడ్డివరకులను విధింపకుండనే వీరిని నులివేయడమైనది” అని సాయంకాలము బొంబాయి ద్వారము వారు ప్రకటించిరి. (అ. పే.)

మదరాసు ధాన్యముల ధరలు

(21-4-30)

పచ్చిబియ్యము (బస్తా 1-కి పౌ 164)	య. అ. పే.
నెల్లూరుపచ్చిబియ్యము బి రు	164 14 0 9
,, (కోత్త)	164 13 0 9
తేనాలి (కోత్త)	164 12 12 9
,, (పావలి)	164 13 12 9
ఉప్పుదుగియ్యము	
కర (కోత్త)	12 4 9
,, (పావలి)	13 4 9
మిషన్	10 10 9
నూకలు	
రంగూన్ ఆఫీసు రకము:—	
ఎ 1 (బల్ 1-కి పౌ 210)	13 14 9
ఎ 2	12 12 9
ఎ 3	11 0 9
డి 1	12 12 9
డి 2	11 8 9
డి 3	10 0 9
డి 4	8 12 9
సి 1	12 0 9
సి 2	10 0 9
సి 3	9 0 9
బబారు రకము నం. 1, 2, 3, 4.	
(బల్ 1-కి పౌ 202) 12 8 9 మిల్ 8 0 9 నంబు	
నైగాన్ నం. 1 (బల్ 1-కి పౌ 218)	13 8 9
పుట్టుబియ్యము	
తెలుపు (42 పళ్లు గలవి)	11 0 9
నలుపు	18 4 9
గోధుమలు	
కండ్వా (208 పౌనులు)	20 0 9
రాగులు	
బొంబాయి (70 పళ్లు గలవి)	7 12 9
దవనగిరి (65 ”)	8 4 9
కాయధాన్యములు	
కేనగపప్పు:—	
రంగూన్ (బల్ 1-కి పౌ 195)	16 4 9
కరాచి (” 205)	ప్రాకులేదు
తెంగాలు కేనగలు:—	
పంజాబు (” 205)	16 0 9
బియా (” ”)	ప్రాకులేదు
కేసలు:—	
రంగూన్ (” 195)	13 8 9
కంభంపెట్టు (” 205)	11 0 9
సింగపూరు (” 200)	
బటాచి గింజలు (ఆర్రా ” 205)	16 14 9
,, (కలకత్తా 205)	17 0 9
ఉలవలు:—	
తిరువత్తూరు (58 1/2 పళ్లు గలవి)	6 14 9
కట్ట (45 ”)	6 8 9
కంది పప్పు:—	
కొన్నూరు (బల్ 1-కి పౌ 205)	18 0 9
కలకత్తా ”	17 0 9
మినుములు:—	
రాయపూరు (” 318)	14 4 9
గుల్బర్గా ”	
బెంగళూరు ”	
కేసరి పప్పు:—	
(మిషన్) నం. 1 (” 205)	15 0 9
,, 2 ”	14 12 9
,, 3 ”	14 8 9
ఆలమిలు (బావా):—	
(పెట్టెలు) (” 195)	10 12 9
రంగూన్ (” 195)	14 0 9
రంగూన్ అనుములు (” 195)	15 0 9

మానవశ్రేణు లగు గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధించి, ఉద్యమమునకు అఖండనిజము చేర్చుటకు లెంచవలయునని, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ గారు చెప్పినవాక్యములు అతిశయోక్తులుగా నేరవు. భారతీయుల హృదయములలో ప్రవేశించి వాని నెల్ల సంచలనపజేయుచున్న పూర్ణస్వరాజ్యోద్యమము, నాయకుల నిర్బంధముల మూలమున అంతరించునని తలచుటకన్న భ్రమ వేరుండదు. నేడు ప్రభుత్వమువారు రవలంబించెడి నిర్బంధవిధానమునకు ఫలిత మొక్కటే యుండును. అయ్యది సత్వరస్వాతంత్ర్యసిద్ధి. ఈసంగతిని ప్రభుత్వమువారు గ్రహించినచో, గాంధీమహాత్మునితో సమాధాన పడెడివారే. కాని, వారి నికను ప్రతిష్ఠ వేధించుచున్నటుల దోచును. ప్రభుత్వమువారు ఎట్టి తీవ్ర నిర్బంధములకు బూనినను స్వాతంత్ర్యోద్యమము జయము గాంచుట నిశ్చయము. ఈసంగతి పాలకులకుగూడ తెలియకపోదు. కొన్ని ప్రదేశములలో నేకారణముచే నయిననేమి, దౌర్జన్యము జరుగుచున్నది. ఇట్టిసంఘటనలు తటస్థించినందుకు, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు రెంతయు వగచుచు, దౌర్జన్యమున కేమాత్రము తాపీయవలదని, ప్రజలను ఎచ్చరించుచున్నారు. గుజరాతులోవలె ఆంధ్ర దేశమునందును ఎట్టి విషమపరిస్థితులలో నయినను దౌర్జన్యమున కవకాశముండదని, ప్రస్తుతపరిస్థితులు తేటపరచుచున్నవి. ఆంధ్రదేశము అహింసాదీక్షను విడనాడక, సత్యాగ్రహోద్యమమును జయప్రదముగ నిర్వహించునని నమ్మెదము.

పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు చెలిపినటుల, అక్కడక్కడ పొడమిన దౌర్జన్యమునకు ప్రజలు గాక అధికారులే బాధ్యులగుచున్నారు. వారు అనవసరముగ ప్రజలను రెచ్చగొట్టియు, సభలను ఊరేగింపులను నిశేధించియు, శాంతిని కాపాడగల నాయకులను నిరోధించియు, ఉద్రేక పరిస్థితులను దెచ్చి పెట్టుచున్నారు. వీనికి ఫలముగ దౌర్జన్యము జరిగినచో, అందుకు పాలకులే బాధ్యులగుచున్నారు. అయినను ప్రజలు సహనభావమును విడక, అహింసాబద్ధముగ ఉద్యమపు ప్రాశస్త్యమును కాపాడుట యత్నవసరము. లవణసత్యాగ్రహోద్యమముతోపాటు, మద్యపాన నిషేధమునకును, విదేశవస్తుబహిష్కారమునకును తగిన కృషి జరుగుచో, స్వరాజ్యసిద్ధిగూర్చి ఆందోళనపడ నవసరము లేదు. ఇక్కార్యములను ముఖ్యముగ స్త్రీలు నిర్వహింపవలెనని, గాంధీ మహాత్ముడు కోరియున్నాడు. సత్యాగ్రహము పట్ల అమితోత్సాహము నీ సమయమున జూపుచున్న స్త్రీలు ఇక్కార్యమును గూడ శ్రద్ధతో నిర్వహించి తోడ్పడుట ధర్మము. వివిధరాష్ట్రములందును జరుగు నిర్బంధముల కంతు గనుపించుటలేదు. పంగదేశమున జరుగుచున్న నిర్బంధములకు ఫలముగ, పంగదేశస్వామివారు సత్యాగ్రహోద్యమమునకు తోడ్పడుటకును, అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము కోరినపుడు తమ వృత్తిని విడనాడుటకును తీర్మానించు తెంతయు సమంజసముగ నున్నది.

ఇటీవలనే, సత్యాగ్రహోద్యమమున ప్రవేశించిన జమ్నాలాలు మహతాగారికి ఆరునెలల శిక్ష విధింపబడెను. శాసనసభ్యత్వమును న్యాయవాద వృత్తిని మానిన మున్షీగారు నిర్బంధింపబడిరి. ఇటులనే ఆంధ్రదేశమున ప్రధాన

నాయకు లందరును త్వరలో నిర్బంధములకు లోనయ్యెదరని తలంపవచ్చును. ఇంతవరకు నాయకుల యెడ భక్తి జూపెడి ప్రజలు తామే నాయకత్వము వహించి, స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగువరకు ఈ యుద్యమమును నిర్వహింపవలసియుండును. ఇది వారికి గొప్ప పరీక్షాసమయము. ఈపరీక్షయందు ఆంధ్రులు ఉత్తీర్ణులయ్యెదరేని, అచిరకాలములో వారి మనోరథ మిడరక మనదు. జాతిమతకులభేదములతో నీ యుద్యమమునకు నిమిత్తము లేదు. భారతీయులెల్లరును దీనియందుజేరుట కర్హులు. బాంబాయిలో మహామ్మదీయదళము బయలుదేరి, సత్యాగ్రహ మొనర్చుట గనుపింపదగిన విషయము. హాలానా అబ్దుల్ కలం అజద్ గారి యుద్యమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట మిగులప్రోత్సాహకరముగనున్నది బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులను భేదములేక ఎల్లరును త్యాగార్పణయందు శక్తివంచన లేక పాల్గొనుట వివేకము. బ్రాహ్మణేతరులకు గాంధీమహాత్ముడి క్రిందిసందేశము సంపెను.

“ప్రస్తుతపురోరాటము, బ్రాహ్మణులకుమాత్రముగాని, బ్రాహ్మణేతరులకుమాత్రముగాని, హిందువులకుమాత్రముగాని సంబంధించిన యుద్యమము గాదు. అఖిలభారతవర్షమునందు తిండిలేక మాడుచున్న ప్రజలందరకును నియ్యది సంబంధించి యున్నది. హిందూదేశమునందలి విశేషసంఖ్యాకులగు బ్రాహ్మణేతరు లందరును ఈపూరాటమునందు చేరుట ధర్మము.”

ఆంధ్రదేశమునందు బ్రాహ్మణేతరు లీసమయమున అదృష్టోత్సాహము చూపి, మహాత్ముని మన్ననలకు పాత్రులగుట మిగుల సమ్మోదావహము. నిర్బంధితులెల్లరును తమ ధర్మమును నెరవేర్చినందులకు సంతసము చూపుచున్నారు గాని విచారము గనబడుచుటలేదు. జమ్నాదాసు గారొసగిన ఈ క్రింది సందేశముబట్టి, వారి దేశభక్తిని గ్రహింపవచ్చును.

“ప్రజాసేవ నొనర్చుచున్న నా స్నేహితులు పలువురు వరుసగ కారాగృహమున బడుచుండగ, నా కెట్టి సుఖము గలుగలేదు. నా ధర్మమును కొంతవర కయినను నిర్వహించితి నని, నా కిప్పుడు సంతృప్తి గలుగుచున్నది. ఇతర దేశభక్తులు వెడలిన ప్రదేశమునకే నేనుగూడ వెడలుచున్నందులకు నాకు సంతసమగుచున్నది. బాధానుభవమువలనను, స్వార్థత్యాగమువలనను, విదేశ పరిపాలనము త్వరలో సంతమొందు ననుటకు నా కెట్టిసందియము లేదు.”

భారతదేశమే పెద్దకారాగృహమై యుండ, స్వల్ప కారాగృహములకు జోవుట న్యూనమని ఎవ్వరు భావించురు? ఇప్పుడు కారాగృహములలో నిర్బంధింప బడుచున్నవారు రందరును సాధ్యమగు సంత త్వరలో మొలకకు దెప్పించి, వారిని స్వాధీనభరతవర్షమున ప్రవేశపెట్టుట, యింకను నిర్బంధింపబడని వారి ధర్మ మగుచున్నది. ప్రస్తుత మవలంబింప బడుచున్న తీవ్ర నిర్బంధవిధానము, స్వాతంత్ర్యభానూడయమునకు త్రోవ చూపక మానదు.

నడింపల్లి సరసింహారావుగారు :
గుంటూరు మ్యునిసిపల్ సంచుము

గుంటూరు మ్యునిసిపల్ సంచుమువారు, తమ యధ్యక్షులగు నడింపల్లి సరసింహారావుగారు రొనర్చిన అమూల్యమగు సేవకు కృతజ్ఞత చూపుటకై, సరసింహారావుగారు పేర్కొనినవారినే నిర్బంధమునకు పిమ్మట అధ్యక్షునిగ నెన్నికొనుటకు సమ్మతించుచు తీర్మానించుట, ప్రస్తుతాధ్యక్షులపైగల పూర్ణవిశ్వాసమునకు నిదర్శనము. కాంగ్రెసుసంఘములమార్గమునే, గుంటూరు మ్యునిసిపల్ సంచుమువారును అనుసరింప నిశ్చయించిరి. మ్యునిసిపల్ సంచుముగూడ కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునే నిర్వహించు చుండుటచే, ఇట్టిమార్గము ననుసరించుట, వింత గాదు. సరసింహారావుగారు స్వేచ్ఛగ నుండునప్పటికన్నను గూడ నిర్బంధమున నున్నపుడు, తమయాశయముల నెక్కుడు దీక్షతో కొనసాగింపగల రని, సువ్యక్త మగుచున్నది. స్థానికసంఘములను కాంగ్రెసు ప్రయోజనములను సాధించుటకై వినియోగించిన కాంగ్రెసు నాయకులలో సరసింహారావుగారు రగ్రస్థానము వహించి, మిగిలిన సంఘములకు మార్గదర్శకులయిరి. దేశస్వాతంత్ర్యసిద్ధికి పిమ్మట, స్థానికసంఘములు ప్రజాభ్యుదయమునకు తమ యావచ్ఛక్తిని వినియోగించుటకవకాశము గలుగును. అట్టిసందర్భములలో సరసింహారావుగారి సేవాదీక్షవలన, ప్రజలకమూల్యమగు లాభములు చేకూరు ననుటకు సందియము లేదు. సరసింహారావుగారి త్యాగశక్తివలన, గుంటూరు పురవాసులకు వారిపై గల భక్తి యికముం దింకను బలపడుట తథ్యము.

బ్రిటిషుప్రభుత్వవ్యక్తులనము : హిందూదేశసమన్వయం
లండను డెయిలీ న్యూసు పత్రికావృత్తాంతము ప్రకారము, బ్రిటిషుప్రభుత్వనిర్ణయమునకు ఫలముగ హైందవసమన్వయ త్వరలో పరిష్కారమగును. కాని, ప్రీవెన్సువారికి తెలిసిన సమాచారముప్రకారము, బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు త్వరలో నొకప్రకటన గావించెదరనియు, దీనియందు రాండుటేబిలు సమావేశమునందు నమ్మకము గలవారికి ప్రోత్సాహ మొనగబడు ననియు, ఎట్టివిషమపరిస్థితులలో నయినను రాండుటేబిలుసమావేశము జరుగునని ప్రభుత్వమువారు అభయ మొనగెద రనియు తెలియుచున్నది. కాని, ఇట్టి ప్రకటనమువలన, హైందవ సమన్వయ పరిష్కార మగుట కల్గ. రాండుటేబిలు సమావేశము జరిగినను, ప్రస్తుతపరిస్థితులలో దాని వలన నిసుమంతయు ప్రయోజన ముండదు. ఇట్టి ప్రకటనలవలన కాలయాపన జరుగుట తప్ప వేరు ఫలము గలుగదు. నద్భావము జూపి, బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు గాంధీమహాత్మునితో సఖ్యపడుటచేతనే, అనుకూలపరిష్కారము జరుగును. అందుకుమారుగ మరియొకప్రకటనచే భ్రమపెట్టుటవలన, పరిస్థితులు చక్కబడజాలవు.

లాన్సుబరీ మంత్రిగారివైఖరి
తేబరు మంత్రులలో నొకరగు లాన్సుబరీగారి వైఖరి, ప్రభుత్వమున ప్రవేశించినపిమ్మట చాలావరకు మార్పుజెందెను. వీరు కామన్సుస్థలో ప్రసంగించుచు, పాలకులను సమర్థింపబోడంగిరి. వీరిటీవల తేబరుపక్షసభలో ప్రసంగించుచు,

ఇద్దరు ప్రభువు, పెద్దపుట్టు బెన్నుగార్లు ప్రతిభా విశేషములను కొనియాడిరి. వీరికి భారతీయులపట్ల నచ్చావము గల దని నుడివిరి. వారిరువుర వట్టి బ్రిటిషువారు సానుభూతి జూప వలయునని కోరిరి. అంతియగాని దేశస్వాతంత్ర్యముకొరకై పెక్కు ఇడుమలకు లోనగుచున్న భారతదేశ నాయకులపట్ల వీరికిను మంతయు సానుభూతి గనుపించదు. లాన్సుబరీగారి ప్రసంగమునకు పిమ్మట, లేబరు పక్షమువారిద్వారా హిందూదేశమోక్షము సిద్ధించునని తలచుట, ఎంత ప్రమాదమో తెలుప నక్కరలేదు.

బాడ్వోలీ

స్వరాజ్యనియమములను బాడ్వోలీ నిర్వహించుచో, బాడ్వోలీద్వారా దేశమునకు స్వరాజ్యము లభించు నని, గాంధీమహాత్ముడు 1921 సంవత్సరమున నుడివి యుండెను. ఇప్పుడుగూడ, మహాత్ము డట్టిసందేశ మునే యొనగుచున్నాడు. బాడ్వోలీలో వెనుక మహా త్ముని యుద్యమము ఆపబడెను. పిమ్మట నర్దారు వల్లభాయి పటేలుగారి నాయకత్వముక్రింద, నత్యా గ్రహోద్యమము జయప్రదముగ సాగుట కెటుల వీలుగలదో రుజువుచేయబడెను. ఇప్పుడు మరల బాడ్వోలీ యర్హాసము నాకమించుచున్నది. గ్రా మోద్యోగులు వలుపురుకూడ రాజీనామానిచ్చిరి. నత్యాగ్రహోద్యమమునందు సుశిక్షితు లయిన, బాడ్వోలీప్రజ లీసమయమున భారతీయులకెల్లరకును మార్గదర్శకు లయ్యెద రను మహాత్మునినమ్మకము సార్థకము గాకమానదు.

ఆస్ట్రేలియానువకుని త్యాగము

వీరు వారను భేదములేక, ఎల్ల దేశములవారిని మహాత్ముని యుద్యమ మాకర్షించుచుండుట, గమ నింపదగినవిషయము. ఆస్ట్రేలియా యువకు లగు భారతీయులగు ఇటీవలనే హిందూదేశసత్యా గ్రహోద్యమమును పీక్షించుటకు విచ్చేసిరి. వీరు నత్యాగ్రహ ప్రతిజ్ఞాపత్రముపై సంతకము చేసి, గత ఆదివారము సాయంకాలము బొంబాయిలో ఉప్పు చట్టమును ఛిక్కిరించిరి. వీరు కద్దరు టోపిసి ధరించిరి. కాలము జరుగుకొలదియు, అన్ని దేశముల పౌరును, మహాత్ముని యుద్యమమునకు తోడ్పడి, తాము తరించి, మానవకోటిని తరింపజేసెదరని సమ్మతించుచును.

విదేశవస్త్ర బహిష్కారము

విదేశవస్త్ర బహిష్కారమును సాగించుటకు వివిధరాష్ట్రములలోని వర్తకులు నమ్మకించి యుండుట, శుభచిహ్నము. పాంచాళ దేశమునందును, బొంబాయిరాష్ట్రమునందును, ఈవిషయమై గాఢ ప్రబోధము గలుగుచున్నది. బొంబాయి వరాపుల సంఘమువారును, బ్రోకరలసంఘమువారును, బహిష్కారము నవలంబింప నిశ్చయించిరి. వీరల నిశ్చయము తాత్కాలికోత్సాహముతో సంతరింపక, శాశ్వతఫలము నొనగుగాక యని కోరెదము.

నత్యాగ్రహుల కుటుంబములకు శరణాలయము. ఉప్పు సత్యాగ్రహమును పాల్గొని కారాగృహము లకు పంపిన వారి కుటుంబముల సంరక్షణార్థము గాను మైలాపూరునందు మే 1 వ తేదీనుండి శరణాలయము ప్రారంభింపబడెను. ఈ శరణాలయమున ప్రవేశము గోరువారు తమ దరఖాస్తులను శ్రీమతి రామ కోటాంబ (రివోల్టర్, ఉత్తర గోపాలపురం, కేటీడ్రో పోస్టు) గారికి సంపుకోవడెను.

పరిశ్రమ

రాకపోకలు:— సర్. బి. యస్. శర్మగారు నేటి ఉదయమున వాల్తేరునుండి మద్రాసుకు వచ్చిరి.

కల్లెకోట రాజాగారు కల్లెకోటనుండి నేటి ఉదయమున మద్రాసుకు వచ్చిరి.

ప్రొ. కాశీగారు నేటి ఉదయమున పూనాకు వెళ్లిరి.

శ్రీ. సి. వి. వెంటటరమణాయ్యంగార్ గారు నిన్న రాత్రి కోయంబూరుకు వెళ్లిరి.

రా. సా. ఆర్. నరసింహాయ్యంగార్ గారు గత రేని వారము రాత్రి మేటూరుకు వెళ్లిరి.

మద్రాసు మహాజనసభ:— వై సభయొక్క సాంవత్సరిక సమావేశము రాజోపు 27 వ తేదీని సాయంకాలము 4 గం. సభాభవనమున జరుగును. సభయం దీ క్రింది కార్యక్రమము నిర్వహింపబడును. సభ్యులెల్లరు విచ్చేయ ప్రార్థితులు.

కార్యక్రమము:— (1) 1929 సంవత్సరపు నివేదికను ఆమోదించుట. (2) ప్రస్తుతము జరిగెడు వత్సరమునకు కార్యనిర్వాహక వర్తమాను ఎన్నుకొనుట. (3) ఈ వత్సరపు బడ్జెటు ఆమోదించుట. (4) యస్. యస్. శ్రీనివాసయ్యంగార్ ఉపపాదించు యీ క్రిందితీర్మానమును యోచించుట. గాంధీ సత్యాగ్రహనిధికి యీ సంఘమువారు రూ. 1000 నిమిషుటకు తీర్మానించుచున్న నిధికి వసూలుచేయుటకు అధికారము గలవారిలో ఎవరి వర్తయనను యీ మొత్తమును యిచ్చునటల యీ సంఘమువారు తీర్మానించుచున్నాడు.

మద్రాసునందు విదేశవస్త్ర బహిష్కారము

మద్రాసు, ఏప్రిల్ 21 :—విదేశవస్త్ర బహిష్కార ప్రచార నిమిత్తము శ్రీయుతులు డి. బి. ఆర్. రామచంద్రరావు, డా॥ యు. రామరావు, యస్. సత్యమూర్తి, సి. యస్. ముత్తురంగ మొదలియార్, బి. జగన్నాథదాస్, యం. భక్తవత్సలం, టి. యస్. అనంతరావు, పి. ఆర్. వి. ఆచార్యగార్లు, ఇతరులును నేడుఉదయమున బార్లిటవునుగిడ్డంగివిధియందు విదేశవస్త్ర టోప్ వ్యాపారస్థులను సందర్శించిరి. విదేశవస్త్ర బహిష్కారము జయప్రదము గావించుటకు కొందరు వర్తకులు సహాయపడునటలు తెలిపిరి. మరియు వీరలు ఇక మీదట ప్రతిదినము విదేశవస్త్ర చిల్లర వ్యాపారస్థులను సందర్శించి విదేశవస్త్ర బహిష్కారము గావించ గోరెదరు. విదేశవస్త్ర వర్తకు లెల్లరు బహిష్కార విషయము ఆలోచించుటకు త్వరలోనే సభ గావించెదరని తెలియుచున్నది. (ఆ. ప్ర.)

బెంగాల్ రాష్ట్రీయసభ

ఇతరచట్టములకు శాసనోల్లంఘనము ప్రారంభింపవలెను

రాజశే, ఏప్రిల్ 19:—బెంగాల్ రాష్ట్రీయ మహాసభ కార్యకర్తలసహించిన శ్రీయత వివిక్ బిహారి గంగూలీగారు ప్రస్తుతరాజకీయ స్థితిగతులను దీర్ఘముగావ్యంఛి భారతదేశ స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి ఆటంకములుగానున్న కారణార్థములను కేటానిరి. ఉప్పుచట్టము ఘోరమైనదని వారనిరి. ఇట్టిచట్టమును అంగీకరించుట పాపము. రాజప్రోహచట్టమును ఆయుధ శాసనమును తిరస్కరించి దేశముపన్నులను యోగవేయుటకు నిర్ణయముగానుండవలెనని వారనిరి. అన్నిటికంటె విదేశవస్త్ర బహిష్కారము, ఆంగ్లవస్త్ర బహిష్కారము ఫలప్రదమనివారనిరి. స్వరాజ్యము లభింపవలెనని ప్రభుత్వమునకు ప్రతిగా నింకొక ప్రభుత్వముండవలెనని వారనిరి. అనగా జాతీయపాఠశాల, పంచాయితీరాష్ట్రము, పరపతిసంఘములను, జాతీయ సైన్యమును, జాతీయతపాలాఫీసులను కార్యక సంఘములను యేర్పకవలెనని వారనిరి. (ప్ర. ప్రెస్.)

విదేశవస్త్ర బహిష్కారము

మద్రాసు మహాజనసభ సమావేశము

మద్రాసు, ఏప్రిల్ 20:— భారత జాతీయోద్యమము ను బలపరచుటకు గాను విదేశ వస్త్ర బహిష్కారమును బ్రిటిషు వస్త్ర బహిష్కారమును మద్రాసునందు పూర్తిగా కొనసాగించుటకు మార్గములను యోచించుటకు శ్రీయుతులు సి. యస్. ముత్తురంగ మొదలియార్, డా॥ యు. రామరావు, సి. వెంకటరంగం నాయుడు, ఆబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, బషీర్

మదరాసులో హర్షాలు

నాయకుల అరెస్టునకుగాను

శ్రీ ప్రకాశంగారి పిన్నపము

శ్రీయుత బంగులూరి ప్రకాశంపంతులుగారు యిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—శ్రీయుత శే. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారును, గడ్డె రంగయ్య నాయుడుగారును, డా॥ పి. ఎస్. భావ్యంగారును నేడు ఉప్పు తయారీ చేయు నుద్యోమతో కేర్పడిన అక్రమసంఘస్థలమున నెవమున చెరి ఆరునెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడిరి. నేడు ఉదయము ఉప్పు తయారు చేసిన వారు శ్రీలు మాత్రమే. శ్రీనాగేశ్వరరావు పంతులుగారును రంగయ్యనాయుడుగారును నేరస్థుల మని అంగీకరించిరి. భావ్యంబెట్టిగారు వాదించి రాకరించిరి. లవణసత్యాగ్రహము నడుచుటకు నగరములో నిర్బంధ ప్రారంభ మిదియే. అరెస్టుయిన నాయకులను దేశభక్తులను అగ్ర ముగ్గురి గౌరవార్థము రేపు యీ నగరమున సంప్రదించి మార్గాలను చేయవలెనని మదరాసు పౌరులను నేడుకొనుచున్నాను.

కేపటినుండియు హైకోర్టు సమావేశాలపై లవణసత్యాగ్రహ యుద్ధరంగముగ నిర్ణయింపబడినది. దళము తరువాత దళము అచ్చటనే ఉప్పు తయారు చేయుచుండును. ముందే కార్యక్రమము లెప్పటి కప్పుడు ప్రకటింపబడును.

రేపటి నత్యాగ్రహులు

కే పుదము 6-30 గం. హైకోర్టు సమావేశమున యీ దిగువ విరుగుడు కాంక్షిసేవలను ఉప్పుసత్యాగ్రహ మొనర్చెదరు.

- (1) ఎస్. ఆబ్దుల్ కాదర్,
- (2) ఎస్. తిరువేంగడంనాయకర్,
- (3) పి. పద్మావతిరావు,
- (4) పి. శ్రీనివాసరావు,
- (5) పి. విజయరాఘవాచారిగార్లు.

వై. నారాయణగారి ఆఫీసు మూయబడుట

శ్రీయుత నాగేశ్వరరావుగారిని అరెస్టుచేసినందున తమ ఆపస్థితిని తెలుపుటకు 366 యెస్సెనేడు బార్లిటోక్ మదరాసులో నున్న వై. నారాయణగారి పైపు లైటు కష్టయ చేపట్టి మూసివేయబడెను.

అహ్మద్ సయ్యద్, యస్. సత్యమూర్తిగార్లు ఆహ్వానము మీద మద్రాసు మహాజనసభ సమావేశము నేటి ఉదయమున మహాజన సభా హాలునందు జరిగెను. శ్రీయుతులు ఆర్. రామచంద్రరావు, డా॥ యు. రామరావు, యస్. సత్యమూర్తి, సి. వి. వెంకటరమణ ఆయ్యంగార్, టి. ఆదినారాయణ చెట్టియార్, బషీర్ అహ్మద్ సయ్యద్, కృష్ణయ్య చెట్టియార్ నేలం ఆబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, పి. రంగస్వామి ఆయ్యంగార్, డంకర్ గ్రీన్స్ (అడయార్) సి. నాగచెట్టియార్, శే. నరసింహాయ్యంగార్ యస్. కుంజితపాదం యం. భక్తవత్సలం పి. శే. మప్పయ్యరావు, బి. జగన్నాథదాస్ గార్లును తదితరులును సభకు విచ్చేరిరి. సభయందు ఆర్. రామచంద్రరావు గారు ప్రతిపాదించిన స్పీచుపై చర్చజరిగెను. అటుమీదట యీక్రిందితీర్మానములు ఏకగ్రీవముగ ఆమోదింపబడెను.

(1) విదేశవస్త్ర బహిష్కారమును బ్రిటిషువస్త్ర బహిష్కారమును కొనసాగించి స్వదేశవస్త్రులను ప్రోత్సహించుటకు స్వదేశీ సంఘముకటి స్థాపింపవలెనని తీర్మానించబడి మైనది.

(2) ఈవైకార్యములు నిర్వహించుటకు యీక్రింది వాడుగల ఉపసంఘముకటి ఏర్పరపబడెను. ఈఉపసంఘము వాడు యితర కాంగ్రెసు తంతుకారక సంఘముతో కలిసి పని చేయుటకును అనుమతి నొసగుబడెను.

డా॥ యు. రామరావుగారు అధ్యక్షులు. శ్రీయుతులు పి. సి. రంగస్వామి యం. భక్తవత్సలం పి. ఆర్. వి. ఆచార్యగార్లు కార్యదర్శులు. శ్రీ. టి. పి. మిహాక్షికుండరంగారు శాశ్వతకారి. 25 మంది కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. ఈవైకమిటి సభ్యులలోని యీక్రిందివారు శ్రీయుతులు ఆర్. రామచంద్రరావు, డా॥ యు. రామరావు, యస్. సత్యమూర్తి, ఆబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, సి. యస్. ముత్తురంగ మొదలియార్, శే. భావ్యం, బషీర్ అహ్మద్ సయ్యద్ యస్. కుంజితపాదం, యం. భక్తవత్సలం, బి. జగన్నాథదాస్, పి. ఆర్. వి. ఆచార్యగార్లు చెన్నపురియందలి విదేశవస్త్ర వ్యాపారస్థుల కడకేగి విదేశవస్త్రములను బహిష్కరింపునని వారినికోరెదరు. ఈ బహిష్కారప్రచారము కొంతవరకు సఫలీకృతమైన పిదప యీసంగమువారు పండిత నుకల్యాణగారిని చెన్నరాష్ట్రమునందు విదేశవస్త్ర బహిష్కారప్రచారము గావించుటకు ఆహ్వానించెదరు.

ఆంధ్రదేశ సత్యాగ్రహ కేసులు

సాంబమూర్తిగారి కేసుతీర్పు

కాకినాడ సబ్ జిల్లా జుడ్జ్ మేజిస్ట్రేట్లు జి. నుబ్బారెడ్డి గారు శ్రీ బి. సాంబమూర్తిగారిపై గల ధరావతు కోరిక కేసులో యిచ్చింది తీర్పుచెప్పిరి :- శ్రీ బుబ్బు సాంబమూర్తిగారు పీసలకోడు 124 ఎ. సెక్కును ప్రకారము శివార్లకులగు, రాజద్రోహపూరితమున ఉపన్యాసములను ఏప్రిల్ 14, 15 వ తేదీలందు వైదొలి వెంకటచలపతి పురమందిరమున జరిగిన కాకినాడ స్టేషను చౌకను అధిపతులను మాకు సమాచారము తెలియవచ్చెను. ముద్దాయిపై కేసుకేసులు తగిన కారణ మున్నందున వా రొకసంవత్సరమువరకు ముందీవర్తన గలిగియుండునట్లు రూ 1000 పూచీకత్తు గోరుచు క్రిమినలు ప్రాసీజరు కోడు 112 సెక్కును ప్రకారము వారి నోటి సాపంగ బడెను. 108 (ఎ) సెక్కును ప్రకారము పూచీకత్తు నొసరి ఏదాదాటలు కాంతముగనుండ గోరబడిరి.

స్టేషను చౌకను అధిపతు చెలిపిన సమాచారము రుజువు చేయుటకు ముగ్గురే సాక్షులు విచారించబడిరి. ప్రభుసాక్షి పండిత శేఖరు దైన సబ్ జుడ్జ్ మేజిస్ట్రేట్లు. ఈతడు 14, 15 తేదీ లందు సభలోని ఉపన్యాసములను పండిత శేఖరములను ప్రాసీ కోని చెందు ఉపన్యాసములను ఎ, బి అను ప్రదర్శనపత్రము అగ కోర్టులో దాఖలు చేసెను. మొదటి ఉపన్యాసమునందు సంవత్సరాంతములోపున బ్రిటిషు ప్రభుత్వము అంతరించునని నేను రూఢిగ చెప్పగలను. ప్రభుత్వమును పడగొట్టుటకు మేము యత్నించుచున్నాము. దేశీయులలో ప్రతివారును పరిపాలనయందు పాల్గొనగలరని ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వమును ఇండియాలో స్థాపించెదము అని కలదు. 15వతేదీ ఉపన్యాసమునందు ఆతడు ప్రజలను కాపాడగల సమయమునందు చేరుదని చెప్పిరి. ప్రస్తుత ప్రభుత్వమును పడగొట్టి ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వమును స్థాపించుటకు నేను ఉద్దేశించిరి అని చెప్పెను.

నేను ఉపన్యాసములు రెండింటిని బాగ్రత్తగ చదివిరి. ఉపన్యాసములందున్నట్లు అసాంధ్ర బోధించియున్న నుమొదటిసం ది చివరవరకు ప్రభుత్వముపట్ల అనూయకలిగియుంటున్న యత్నించిరి. అసాంధ్ర బోధించినంతమాత్రమున ఉపన్యాసములు క్క రాజద్రోహపూరితము మరీపోదు. ముద్దాయి వాదనలు మొసంగ లేదు. తనతరపున సాక్షులైన విచారింప నొల్లకుండెను.

రెండవసాక్షి కాకినాడ స్టేషనుచౌకను అధిపతు ప్రభు సాక్షి చెప్పినదంతయు సరియేయని బలపరచెను. మూడవ ప్రాసీ క్యు వ ను సాక్షి గురు జ న ప ల్లి లో సాల్పు అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరు. అచట ముద్దాయి జరిగిన ఉపన్యాసములో ప్రభుత్వమువారు సత్యాగ్రహములను బాధి ధయపడిరియు సమద్రువునీటిని కాది ఉప్పుచేసినచో వారే మియు చేయనియు తెలిపెను. సమిష్టికాపనోల్లంఘనము ప్రా రంభింపబడెను. ఇట్టి రాజద్రోహపూరిత మగు ఉపన్యాసము లను నిరోధింపవచ్చుచో చాల ప్రయత్నము జరుగెను. కావున శ్రీ. ప్రా. కోడు 108(ఎ) సెక్కును ప్రకారము ముద్దాయి సంవత్స రముపాటు సత్వర్తనను పూచీకత్తునలసియుండును. కావున 112 సెక్కును నోటినును నేను భావపరచి అట్లు చేయనిచో ఏదాదాటలు కెయిలులో విడిపైదు వనభవించవలెనని నిశ్చయించుచున్నాను.

పూచీకత్తు నిమగ్నికోరగ ముద్దాయి నిరాకరించినందున ఏదాదాటలు విడిపైదు రాజమండ్రి వెంట్రులు కెయిలులో అనుభవించవలెనని తీర్పు తెచ్చుచున్నాను.

కాకినాడ నాయకుల కేసు విచారణ

శ్రీ. ప్రా. 108 క్రింద పూచీకత్తులను కోరగా నాయకులు నిరాకరించుట

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 19—శ్రీ. ప్రా. 112 సెక్ క్రింద క్రియుతులు సాంబమూర్తి, సత్యనారాయణ, సుబ్రహ్మణ్యం, వేంకటరావుగార్లు ఉత్తరపులు అందరేమిటబడెను. ఒకవత్సర మువరకును సద్యర్తనమును కలిగియుండుమని ఒక్కొక్కరు 1000 రూపాయలకు పూచీకత్తు నిమగ్నయే గాక ఒక్కొక్కరు ఆ మొత్తమునకే మరి యిద్దరిచేతగూడ పూచీకత్తుల నిప్పించవలెను. అన్ని మేజిస్ట్రేట్లు జి. నుబ్బారెడ్డి గారు కోరగా, అందుకు నాయకులందరును నిరాకరించిరి. ఒకపెద్దవోడుసలుయిన సెక్కు రును, ఒకటవును పోలీసు సబ్ జుడ్జ్ మేజిస్ట్రేట్లను ఒక సాల్పు

అసిస్టెంటు యిన సెక్కురును (గురజానప) సాత్తుమిచ్చిరి. నాయకు లాసంగిన ఉపన్యాసములను ప్రజలలో ప్రభుత్వము పట్ల నిరసనమును ద్వేషమును కలిగినది. తె సెన్సు పొందినసాల్పు మాటిలో అనిభేయత కలిగినది. అని వారు చెప్పిరి. వారి ఉపన్యాసములలోని భాగములను దాఖలు చేసిరి. విచారణ జరుగుచున్నపుడు సాంబమూర్తిగారు ధ్యానమొనరించుచుండిరి. తక్కినవారు ముగ్గురు ఖులాసాగా మాటలాడుచుండిరి.

సత్యనారాయణగారు సత్యమును వెల్లడించుట

“సాల్పు యిన సెక్కురు చెప్పినది మొదటినుండి చివర వరకునుగూడ కేవలము ఆసత్యము. నేను పెనుగుదురులోను గురజానపల్లిలోనుగూడ నెట్టి యుపన్యాసములను యిచ్చియుండ లేదు. నిజసిద్ధి ప్రజలకు వెల్లడించుటకే నీ ఏమయ్యెను తెలిపిరి. అని శ్రీయుత చెక్కిటి సత్యనారాయణగారుండిరి.

19 వ తేదీ ఉదయమున 9 గం. 10 ని. మొదలు 12 గంటలవరకును విచారణజరిగినది. మధ్యాహ్నము ఒంటి గంటకు తీర్పు చెప్పబడెను. ఒక్కొక్కరికి ఒకసంవత్సరము విడిపైదు చేయబడెను.

వారటాలు

19 వ తేదీని కాకినాడలో పగలంతయును పూర్తిగా వారటాలు జరిగినది.

వీరిని నలుగురు రాజమండ్రి వెంట్రులుజయిలులో నుంచుటకు ఉత్తరు వియ్యబడెను. శిక్షవేయబడగా వారిని మోటారు లారీలో కాకినాడ సబ్ జయిలుకు తీసుకొనివెళ్లిరి. సాయుధులగు పోలీసులు వెంట నుండిరి. వేలకొలది ప్రజలు జయజయధ్వన (గ్రాసరించుచు వెంటజిరి. వారందరును ఉదయమునుండియు అచటనే యుండిరి.

శ్రీయుత రంగయ్యనాయకుగారిపైని

కార్యభార మిడుట

ఇట్లుపైని సత్యాగ్రహము నడిపించు కార్యభారమును శ్రీయుత మండపాక రంగయ్యనాయకుగారు వహించవలెనని సాంబమూర్తి గారు ను దిచిరి. సాంబమూర్తి గారు తెరసాలలోనుండి వెలుపలకు వచ్చి బోధించువరకును గూడ ప్రజలనుండి కదలలేదు. పోలీసువారి అధికార మక్కరకు రాలేదు.

రాజమహేంద్రవరమున బహిరంగసభ

రాజమండ్రి, ఏప్రిల్ 21:—20 వ తేదీ సాయంత్రము రాజమండ్రిలో శ్రద్ధానంద ఘట్టువద్ద పెక్కువేలమంది సమావేశమైరి. రాజమండ్రి నగర కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి శ్రీయుత పాలకోడేటి మార్కప్రకాశరావుగారును యితర వలంటీరులును కలిసి నిషిద్ధ వాతీయగీతములను మొసట పాడి ఆరీతిగా సత్యాగ్రహ మొనరించిరి. డాక్టరు శివరాజు వెంకట రామరావుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. వలంటీరులు ధనమును కావలెనని గంభీరపన్యాస మొనరించిరి.

వెనుక రాజమండ్రి మునిసిపల్ కెయిర్సుగా నుండిన శ్రీయుత గజవిల్లి రామచంద్రరావు ఎం. ఏ. గారు సాంబమూర్తిగారిని తక్కిననాయకులను చాల ప్రశంసించిరి. “శ్రీయుత సాంబమూర్తిగారు త్యాగమూర్తి. కుభ్రఫలితమునుగూర్చి దృఢభక్త్యావ ముకలవాడు. శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారు సీతానగరసత్యాగ్రహ ఆశ్రమ స్థాపనాచార్యుడు. నిర్భావిధానమును సాగించుటలో ఆదర్శప్రాయుడు. చెక్కిటి సత్యనారాయణగారు మహామేధావి. అభినవమంత్రి యుగంధరుడు. తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డుకు కాంగ్రెసుకు వకపరచినవారు శ్రీ కళావేంకటరావుగారు” అని రామచంద్రరావు గారు నుడిచిరి.

శిక్షించబడిన నాయకుల సభిసందించునట్టి తీర్మానమును డాక్టరు పాలకోడేటి గారుసూర్తి గారుపాడించిరి. శ్రీదువ్వూరి ముప్పయ్యగారును మరి ముగ్గురుగుడ నవసభించిరి. పిమ్మట అధ్యక్షుడు నాలుగు ఉప్పుపాట్లములను వేలమువేయగా 181 రూపాయలకు సభ్యులు వానిని కొనిరి.

(స్వ. వి. తంతినార్)

నెల్లూరు జిల్లా

(స్వర్ణయవితేఖరి)

గోగులపల్లిలో లవణసత్యాగ్రహ సభ

గోగులపల్లి, ఏప్రిల్ 20:—ఉప్పుకాపనము విషయమున సమిష్టికాపనోల్లంఘన ప్రచారము విప్రులముగ జరుగుచున్నది. ఈ గ్రామములు నిన్న ఉదయము బహిరంగసభకేసిరి. రాష్ట్రపతి రామముప్పయ్యగారు వారాపత్రికలోని వివిధభాగముల వార్త పత్రికలలోని వివిధభాగముల వార్తలను చదివి మహాత్మునిఆజ్ఞ అన్ని ప్రాంతములందు ప్రజలచే నెట్లుఅమలుజరుపబడుచున్న వో తెప్పిరి ప్రభుత్వభయమును పూర్తిగ వదలవలెనని ఓరుగంటి వెంకటసుబ్బయ్యగారు తెప్పిరి. సాయంత్రము వేరొక సభ

జరిగిన ఇతరదేశములు స్వరాజ్య మనుభవించుచున్నందున గా సాక్షి ఉండున్నచో బోధవరచిరి ప్రభుత్వమువారును ప్రజలను బలాబలములు మాయ కొనుటకు లక్షణాసన భిక్ష్కారము ప్రభుత్వమునీయు ఇంచు గెలిచినచో ప్రజలకేమి భయముండదు. దానంతనదిమే నచ్చుననియు తెప్పిరి. ఓరుగంటి వెంకట సుబ్బయ్యగారు గ్రామస్తులను భయపెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు చేయుచున్న వర్తలను ఖండించి ప్రభుత్వోన్యాయము గాగ్రామస్తులు బహిష్కరించవలెననిరి. అది వరకు తయారుచేయబడిన స్వరాజ్య లవణమును సభలలో విక్రయించిరి. ప్రజలు దైర్యముగ కొనుటయేగాక తమ శిల్పము గూడ పోలీసువారి కోసంగిరి. పేదవారికి ఉప్పు ఉచితముగ నొసరి గలదెను.

సాయంత్రము ప్రచారము మాటలలెబ్బయి పంచము లకు బోధించిరి. నేడునయమున 7 గ యెవసగ ఉప్పుతయోడు జేయుటకు తాలూకాలో యితర గ్రామములకుగూడ కబురం పిరి. పోలీసువారు చూచుచున్నారేగాని యింకవరకేమి కర్య గైకొనలేదు.

కాకినాడలో క్రొత్తనాయకులు

రంగయ్యనాయకుగారు సాంబమూర్తిగారిస్థాన నాయకులైరి

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 19:—పెద్ద బహిరంగసభ కేటి సాయంత్రము కాకినాడలో జరిగెను. 6 వేలమంది జనులు వచ్చిరి. సాంబమూర్తిగారిస్థాన రంగయ్యనాయకుగారు నియమించబడిరి.

పి. సత్యనారాయణగారు శ్రీయుతమలాదేవిగారు ఎం. రెండువారపుగారు తేదితలు ఉపసన్నించిరి. మాకోర్డు యీ తెల్లవారము అను పాక పాడబడెను. సభికులందరు కలిసి పాడిరి. శిక్షితులయిన నాయకుల సభిసందించుచు తీర్మానము చేయబడెను. చెక్కిటి సత్యనారాయణగారు తాము సముద్రతీర మున గల ఉప్పు పర్రలనుండి ఉప్పు తెచ్చుటకై ముగ్గురు వలంటీర్లతో వెళ్లితిమనియు ఆస్థలమెచ్చటలతో ఎవరెవరు. వెళ్లి తెచ్చికో తమిప్పును చెప్పము అనియు బహిరంగ సభలో తెలియచేసిరి. అందరికిని ఉప్పు ఉచితముగా పంచిపెట్టబడెను. కళాకాలంలోని ప్రాధేపరగారి భార్యయగు ఆత్రిలి వెంకట సుబ్బయ్యగారు ఒక చిన్న ఉప్పుపాట్లమును సభవారికిచ్చిరి. ఇందులో సగము రు 25/లకు అమ్మబడెను. కొంత వాలంటీరుల శివరమునకు పంపబడెను. మిగిలినది ఆమె దాచుకొనెను. సభలో అనేకమంది ద్రవ్యవిరాగముల నొసంగిరి. శేఖ మధ్యపాన నిషేధప్రచారమునకై కొందరు వలంటీరులు పంపబడుదరని సాంబమూర్తిగారు సభలో చెప్పిరి. వాలంటీరులకు రికోజుల వరకు అయ్యెడి ఖర్చునుభరించుటకు ఇవటి బట్టల వర్తకులు తీర్మానించిరి. (ప్ర. ప్ర.)

బొంబాయి

బమునాదాసు మెహతాగారికి ఆరునెలలు విడిపైదు 200 జుల్మానా చెల్లింపనిచో మరి రెండునెలలు విడిపైదు

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 19—మెహతాగారిని 18 వ తేదీ ని ఆరెప్పుచేసి తాదాకు తీసుకొనివచ్చిరి. నేడు మధ్యాహ్నము స. డి. మేజిస్ట్రేట్లు జి. ఆర్. చౌదరిగారు కేసు విచారణచేసిరి. ఉప్పు చట్టము 47, పి. కో. 117 సెక్కులంద 6 నెలలు విడిపైదు 200 జుల్మానా చెల్లింపనిచో మరి 2 నెలలు వైదును విధింపబడెను. మెహతాగారిని ఏ క్లాసు కైడిగా చూడవలెనని అజ్ఞాపించెను. మెహతాగారు వాదించలేదు. నీవృత్తి యేమని అడుగగా

భారతదేశమునందు బ్రిటిషువారి ఆక్రమణను సశింపజేయుటయే యిపుడు నేను చేయుచున్న పని

అని మెహతాగారినిరి. శిక్షను మెహతాగారు సత్వరు చనిరి.

మెహతాగారి ప్రకటన

“నా సహకారులలో నొక్కొక్కరిని కారాగృహము నకు పంపుచుండుటచే నాకు చాల ఆఘాతి కలిగినది. ఇప్పుడు నేనుగూడ కించిన్యాశ్రమముగా నైనను దేశనేన చేయగలిగిరినని సంత్కృష్టి నాకు కలుగుటచే నాకు చాల సంతసముగానున్నది. భారతదేశమునం దంతటనుగూడ నిపుడు వేలకొలదిగా దేశారాధకులు బుద్ధిపూర్వకముగా సత్యాగ్రహ మొనరించుచు కష్టముల ననుభవింపుచు స్వార్థత్యాగ మొనరించుచున్నార. గాన దీనినిలన మన దేశమునందు విదేశీయుల ఆక్రమణము త్వరలోనే తొలగగలదను విషయమున నాకెట్టి సంతోషమునులేదు” అని మెహతాగారు తెలిపిరి. (ప్ర. ప్ర.)

విదేశవార్తలు

భారతదేశ పరిస్థితులు

డెయిలీ న్యూస్ పత్రిక

[బీము సర్వీసు]

లండన్, ఏప్రిల్ 19:— డెయిలీ న్యూస్ పత్రిక భారతదేశ పరిస్థితులను గూర్చి ప్రాముఖ్యతను ప్రకటించుచున్నది. భారతదేశ పరిస్థితులను గూర్చి త్వరలో ఒక ప్రకటనను గావించెదరమనగా మున్నగు, దీనిని పురస్కరించి కొన్ని ఇది ఎంతవరకు నిజమోనని ప్రీ ప్రెస్ విలేజ్ లో సవిస్తరముగా విచారించెను. త్వరలోనే ప్రభుత్వమువా లొక ప్రకటనను గావించెదరని తెలియుచున్నదని ప్రీ ప్రెస్ విలేజ్ లో దెలుపుచున్నాడు. సత్యాగ్రహ సమరములను విమర్శించుటకు తీవ్రముగా రాండు టేబిలు సభయందు సమర్థమున్న వారిని హెచ్చరించెదరు. దొంగిలిన ప్రభుత్వవిధానమును ఈ రాండు టేబిలు సభలో తీవ్రముగా చేయవలెనని గాంధీగారు తెలిపిరి. ఆందులకు రాజప్రతినిధి స్పష్టమైనది. అందుచే ఆరాధనాభారములు భగ్నమైనవి. ఇట్లు జరిగెదమని ప్రకటించుట ప్రభుత్వమునకు భగ్నమని ననియు ఇట్టి ప్రకటనను నిర్వహించుననియు అనుకొనుచున్నారు. గాంధీగారు గోదావరి అభయము నీయనందున ఈ ప్రకటనను గూడ నిర్దేశము. ఒకవేళ అట్టి ప్రకటనను గావించినను అది ప్రకటనమనిపించుకొనను. కాని ఇట్టి సమయమున ప్రభుత్వమువా లట్టి ప్రకటనను జేయవలెదనుచున్నారు.

శాసనోల్లంఘనము

పోలీసు

(హుటరు)

లండన్, ఏప్రిల్ 20:— కలకత్తా రాష్ట్ర చిట్టగాంగులలో శాసనోల్లంఘనము త్వరితగతిన దౌర్జన్యమును దాల్చినది వ్యాఖ్యి యున్నప్పుడు, పోలీసువారు అతి నిగ్రహముతో పనిచేయుచున్నారనియు అంతటయు కొన్నియడతగినదనియు పోలీసు అధికారులపై ఇట్టి భారమును విధించుట న్యాయమాయని అబ్బర్యుల ప్రతికూలమనియున్నది. సకాడే, టైముస్ పత్రికగూడ ఇదే ధోరణిని వ్రాయుచు శాసనోల్లంఘన పనిచేయుచున్న పోలీసువారు తమ విధానమును వెల్లడచేయుచున్నది.

ఇంగ్లండులో ఈసంవత్సరము కష్టతరముగా గాననున్నది. శుక్రవారమున చరిత్రాన్ని పన్నులు లేదని. సెలవులకు వచ్చినవారు చాల చిక్కపడుచున్నారు.

వంగరాష్ట్రము

అమూల్యకుమారు అధికారిగారిని

జతినాదాసు గుప్తగారిని అరెస్టుచేయుట

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 19:—

నేడు ఉదయమున కలకత్తాలో ఉత్తరభాగమునను మధ్యభాగమునను చాల యిండ్లను సోదాచేసిరి. వంగరాష్ట్ర కాంగ్రెసు కార్యాలయమును కాంగ్రెసు కార్యకర్తల సంఘ కార్యాలయమును, కాళిఘాటు తమిళసంఘ కార్యాలయము జవాహర్ నగర్ లో యున్నాయను కార్యాలయమును గూడ సోదాచేసిరి. వంగవాళి పత్రిక సహాయసంపాదకుడగు అమూల్య కుమారు అధికారిగారిని కడపటి చోట అరెస్టుచేసి కొన్ని కారితములను గూడ పట్టుకొనిపోయిరి.

2 జతినాదాసు గుప్తగారిని పరిశోధించి గూడ అరెస్టు చేసిరని తెలియుచున్నది.

3 నేడు ఉదయమున 4 గంటలు మొదలు పోలీసువారు హెచ్చుమంది సాయుధతరములతో పిగ్గులపాటు తిరుగ సాగిరి.

చిటిగాంగులలో తీవ్రముగా అల్లరి జరుగుట

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 19:— చిట్టగాంగులలో తీవ్రముగా అల్లరి జరిగెనని వాయువా ర్తలను తెలిసినది. తంతులు సరికి వేయబడుటచే తంతువార్తలు రాతేడు. (అ. ప్రె. ప్రీ. ప్రె.)

వివిధరాష్ట్రముల సత్యాగ్రహసమరము

బీహారులో పోలీసు జబర్దస్తీ మతి మీరుట

కలకత్తా న్యాయవాదులు మహాత్మానికి తోడ్పడుటకు నిశ్చయించుట

(0)

బొంబాయిలో శాంతి సైనికులను పోలీసులు తన్నుట

బొంబాయి

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 20:— ఈరోజు కాంగ్రెస్ అధీనుండి ఉప్పు సత్యాగ్రహము గావించుట 7 దశములు బయలుదేరెను. వానిలో మూడు దశములను పోలీసువారు యిబ్బంది పెట్టలేదు. 4 దశములపై బడి పోలీసులు ఉప్పు చేయకుండ చేసిరి. ఉప్పు చేయుటకు నిర్ణయించిన 7 ప్రదేశములు (1) గిర్గామ్ (2) దారుల్ (3) మాండ్వే (4) భులేశ్వర్ (5) పెరేల్ (6) బై నుల్లా (7) భోల్ల.

గిర్గామ్, దారుల్, బై నుల్లాలో పోలీసులు శాంతి సైనికులను రాతేడు. కావున వారు బహిరంగముగా ఉప్పు చేయగలిగిరి. దానిని అమ్మి నురక్షితముగా యిల్లు చేరిరి.

పెరేల్ దశమునకు త్రిమతి కమలాదేవి భట్ పాఠ్యాయి గారు నాయకురాలుగా నుండెను. ఇట్లు, సైన్ టిప్స్ లు పోలీసులు శాంతి సైనికులను అన్ని ఉప్పుచేయు పాత్రలను పగులగొట్టిరి.

భోల్లలో ఆక్టింగు పోలీసుకమిషనరుగ వాళిగారు స్వయముగా శాంతి సైనికులను తన్నించెను. శాంతి సైనికులు ఉప్పు తయారుచేయవలసిన అతియధానము పోలీసులు అరుసార్లు ట్టడిరి. శాంతి సైనికులు ఉప్పుచేయకుండ చేయవలసిన ప్రతిసారి పోలీసులు ప్రవేశించిరి. శాంతి సైనికులను తన్నియు పూర్వాత్రలను లాగుకొనియు బొగ్గులపాటు లాగుకొనియు వారు శాంతి సైనికుల ప్రయత్నములను వ్యర్థముచేయజూచిరి. కాని పోలీసులు వెలిపోగానే శాంతి సైనికులు ఉప్పుచేయుటకు ప్రారంభించిరి. పోలీసులు చాలమందిని గాయపరచి నలుగురికి బలముగాయములు తగిలెను. ఇద్దరు సిక్కులను యిద్దరు గజరాతీలను అరెస్టుచేసిరి. పోలీసువారి దుష్కారములను వేలకువేలు ప్రజలు మానుచుండిరి. కాని వారేమియుననలేదు. శాంతముగా నుండిరి. శాంతి సైనికులే యాశాంతమునకు కారణభూతులు. మాండ్వేలో కంజమాస్టరు అనునాడు సత్యాగ్రహదశ నాయకులుగా నుండెను. పోలీసులు నిషేధము లాగి వేయటంలో అతని కాలకాలెను. 15 రోజుల బాలికయు, 10 సంవత్సరముల బాలికాడును గాయపడిరి. మాండ్వేలో పోలీసులెవరిని అరెస్టుచేయలేదు. బులేశ్వర్ లో కూడ పోలీసులెట్టి విధానమునే యవలంబించిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

సాయంత్రము సభ

సాయంత్రము, సిక్కు పతాకమును త్రివర్ణ జాతీయపతాకమును చేతలయందు పట్టుకొని ఎస్టాబ్లిష్మెంట్, యితరశిక్షకుల గుండెల్ని చాపటి సముద్రతీరమున నొక గొప్పసభగావించి త్రిమతి సభాపతి నాయుడు, కే. యస్. మనీగారు ఉపన్యాసములనిచ్చిరి. (అ. ప్రెసు.)

వంగరాష్ట్రము

న్యాయవాదుల సానుభూతి

రాజ్ షే, ఏప్రిల్ 20:— గాంధీమహాత్ముని యుద్ధమును నెడల సానుభూతిజూపుచు, న్యాయవాదులందరు తమద్వయమునకు అన్ని విధముల సాయపడవలెనని వంగన్యాయవాల సభ వారు తీర్మానించిరి. అ. భా. కాం. సంఘము వారెప్పుడు కోరినప్పుడు తమ వృత్తులను మానివేయవలసినదిగా న్యాయవాదుల సమ్మతిని ఒక తీర్మాన ముమోదించబడెను. (అ. ప్రె.)

సభ వివరములు

రాజ్ షే, ఏప్రిల్ 19:— జోగింద్రచంద్ర నరేంద్రగారి యధ్యక్షతన అఖిలవంగీయ న్యాయవాద సభ ఈరోజు ఉదయము 9 గంటలకు సమావేశమయ్యెను. న్యాయవాదిసంఘముల ప్రతినిధులు పెక్కురు పెక్కు-జిల్లాలనుండి వచ్చిరి. శాసనోల్లంఘన న్యాయవాదుల తోడ్పడుటకుగాను కనీసము మూడు నెలలైనను న్యాయవాదులు వృత్తులను మానవలెనని అధ్యక్షుడు నడిచెను. రాజ్ షేయములలో మొదటిసంవత్సరము నిష్పటివరకు న్యాయవాదులు పాల్గొనుచుండి రనియు, నిప్పుడు పాల్గొనకుండేరని తమ సంప్రదాయములకు విరుద్ధముగా నడచినవారగుదురనియు అధ్యక్షుడు నడిచెను.

కర్నాటక రాష్ట్రము

ఉడిపి, ఏప్రిల్ 19:— ఉడిపిలో నొక బహిరంగ సభ నిన్న జరిగెను. చాలమంది ప్రజలు వచ్చిరి. మంగళూరులో సత్యాగ్రహము గావించిన మంజునాథనాయక్, రామరాయి మల్లయ్య గారును ఉత్తేజకరము లగు ఉపన్యాసములను గావించిరి. ఉప్పువట్టును ఇదివరకే రద్దయినది గనుక అందరూ ఉప్పును చేయవలెనని వారు ఉద్బోధించిరి.

26 ఉదయమున పనియాడిగారి నాయకత్వమున 24 శాంతి సైనికులు గల దళము బయలుదేరెను. తిరువత్ నింకను జట్లు బయలుదేరెను. సభ జరిగినతరువాత స్త్రీలు కానుకగా నిచ్చిన నగలు వేలము జేయబడెను.

16 తారీఖున బిజపూరులో సంపూర్ణహారతాళము

బిజపూర్, ఏప్రిల్ 19:— 16 తారీఖున నిచ్చట సంపూర్ణ హారతాళము జరిగెను. సాయంత్రము పెమ్మర్ల హొబల్ నొక బహిరంగసభ జరిగెను. నగరములో ఉత్సాహము అతిశయించినది. 17 తారీఖున దీవార్, మంగళవారాగార్యను అభినందించుటకు ఒక బహిరంగసభ జరిగెను. స్వరాజ్య లభణము వేలము జేయబడెను ప్రజలు ఎగబడి కొనిరి. ఇంతరకు ఆరెస్టులు లేవు.

ధిల్లీ

సత్యాగ్రహశిబిర ప్రారంభోత్సవము

ధిల్లీ, ఏప్రిల్ 20:— లాల్ బాగ్ లో నేడు అట్టో కలమ్ అజన్ గారు సత్యాగ్రహశిబిర ప్రారంభోత్సవము గావించిరి. వారు శిబిరముపై జాతీయపతాకము గూడ ప్రతిష్ఠించిరి. సత్యాగ్రహులను తయారు చేయుటకు ప్రారంభించబడిన ఈ శిబిరము మహాత్ముడు పంపిన నాయకగారిచే నడుపుబడుచున్నది. (ప్రీ ప్రె.)

తమిళనాడులో ఉత్సాహము

రాజగోపాలాచార్యులవారి ప్రకటన

ఇద్దరు కుమారులను సమర్పించిన తండ్రి

దైర్యము

మంభోణం ఏప్రిల్ 20 వేదారణ్యములో ఉప్పువట్టుమును తిరస్కరించుటకు 100 శాంతి సైనికులతో బయలుదేరిన త్రియ్యంబ రాజగోపాలాచారిగారు ఈక్రింది ప్రకటన గావించుచున్నారు.

“త్రోవలో మమ్ములను సక్రించుటకు పట్టణములను పట్టణము పోటీపడుచున్నది మాకు సాయముచేయకుండ పోలీసులు అమానుక ప్రజలను భయపెట్టుచున్నారు. ఒకటిరుడగు తండ్రి యీక్రింది ఉత్తరమునకు వ్రాసెను ఆర్యా అడయాలు కళాశాలలో ఉపాధ్యాయుడుగానున్న నాకుమారుడు ఆర్ శ్రీనివాసన్ సత్యాగ్రహదశములో చేరెననియు మొదటి దశములో చేర్చుకొనబడెననియు వినుటకు సంతసముచున్నది. వాడు ఉద్యోగమును వదిలిపెట్టెను గనుక వైదు చేయబడువరకు అన్నము పెట్టుట నావిధి. అతనికి కొంతదబ్బు పంపుటకు అతని చిరునామా నాకు తెలియబరచవలెను. నా రెండవకుమారుడు కూడ సత్యాగ్రహములో చేరదలచియున్నాడు. ఎప్పుడు బయలుదేరి రావలెనో తెలిసిన సంతసించెదను. నేను పెద్దవాడను చేరజాలనందుకు పరిపించుచున్నాను.”

ఈ వైలేఖ నెలకు 40 రూపముల వార్షికు ఒక ప్రేమను మేష్టరునుండి వచ్చినది. శాంతి సైనికుడు మంచితమును వెలిపెట్టి సత్యాగ్రహములో చేరెను. రెండవవాడు బి. ఏ. పరీత్ నిచ్చినాడు. (ప్రీ ప్రె.)

మద్రాసు యువక సంఘము:— ఏప్రిల్ మాసము

సాభాత్వత్వదినము మద్రాసు యువక సంఘమువారు రాబోవు 27 వ తేదీని కోయిల పడగెడును గ్రామమునందు జరిపెదరు. ఈ గ్రామము ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ను 1 మైలు దూరమున నన్నది.

తూర్పుగోదావరిజిల్లా

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 16:—15 వ తేదీ రాత్రి గురజానపల్లిలో

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 16:—15 వ తేదీ రాత్రి గురజానపల్లిలో గోదావరినది జరుగునని ప్రచరించబడినది. పోలీసు సాల్టు అధికారులందరూ గ్రామస్తుల నానభకు హాజరు కావలసినదని అనేక విధముల నయనభయమున చెప్పి, పెనుగుదురు, మొదలగు మన గ్రామములవారు గురజానపల్లి రాకుండగ రెండు గ్రామములకు మధ్యనున్న యొక కాలువ వంతెనపయి సాల్టు అధికారులను నిబ్బందియు దండధరులై అటకాయించుటకు నిలుచి బడిరి. పెనుగుదురు గ్రామస్తులు వందలకొలసి వచ్చి వంతెన కిక్కిరిస్తూ నిర్యాదంపబడి నిలిచియుండిరి. తేవు మంగయ్య అను వక పెద్దపలకుబడిగల వైకు ముందునుచుండెను. జనము వంతెన మధ్యకు రాగానే రోజులను సాల్టు అసిస్టెంటు ఇన్ స్పెక్టరు వారిని బుగ్గవూడ మిక్కిలి బలముగ వ్రుద్దెను. జనులలో భయోత్పాతముకలుగునని తలచియుండెను. కాని యీ రోజులు పిరికివారిలో కూడ ధైర్యసాహసములు చిగురెత్తుచున్నవని ఆరోజుగారికి తెలిసియుండలేదు. కావుననే అటుల వ్రుద్దియుండెను. ఆ గ్రామస్తు లందరిచేతులలోను కర్రలున్నవి. అందరకును ఆవేశముకలిగినది. కాని ఒక్కరికిని పిరికిదనము కలుగలేదు. యెవరును పారిపోలేదు. దౌర్జన్యమునకును దిగలేదు. గాంధీశిష్యులబోధన జ్ఞాపకముతెచ్చుకొని ఆకోడుమీద అటులనే మాన్యుండిరి. యంతలో రామచంద్రుని వెంటబుచ్చు గారి కివారైతెలిసి అచ్చటకువచ్చి సాల్టువారిని లక్ష్యముచేయుక గురజానపల్లి వైపునుండి పెనుగుదురు వైపునకు వంతెనదాటింప నాయనని కాంతిసమర నూత్రముల కనుగొన్నును పతకము కొరకు ఇంకొక నిదానించి యొచింప న్నొందిన కార్యక్రమము ప్రజల మద్దోధింప నుద్ద్యుతులయి యుండునంతలో బులుగు సాంబమూర్తిగారి కారు అచ్చటను వారువేగమున వచ్చి వ్రాలినది. సాంబమూర్తిగారి కారు సరిగ వంతెనమధ్య నాపబడినది. సాల్టువారు సాంబమూర్తిగారిలో సరళముగ మాటలాడిరి. రోజు తనపేరు వుద్దోగము సాంబమూర్తిగారి కెరింగించెను. సాంబమూర్తిగారు జిల్లాకు ప్రజల నాయకులనియు కాంతి సమరక్షణమునకు బుట్టకావులై నిలిచియుండెననియు తెలిసికొనెను. యెట్టి అటకములేకపోయెను. వంతెనపై సాల్టు అధికారులు అసభికారము కలిగించిన అటకముతోలపోయెను. రాధాగో విడువబడెను. అందరును తిన్నగ వందలకొలది గురజానపల్లి మీటింగునకు హాజరయిరి. గురజానపల్లిలో వారందరును మీటింగునకు వచ్చిరి. డప్పులవారు మామూలు ప్రకారంవచ్చిరి. రామచంద్రుని వెంటబుచ్చుగారు వారిని సమదాయించి హితబోధ గావించిరి. సభ సమక్షమున గతవార చారిత్రమంతయు రామచంద్రుని వెంటబుచ్చుగారు నాయకులగు సాంబమూర్తిగారికి నివేదించిరి. సాంబమూర్తిగారు గచ్చట సమావేశమయిన సమూహ 1000 మంది రహిత బృందములో గంభీరమగు సుపనాదముగావించి దేశపాతక కార్యదీక్ష కాంతిసమర త్యములనుగూర్చిబోధించిరి.

16 తేదీని కాకినాడలో సాయంత్రము పొరుపూడి సత్యనారాయణగారిని, గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావుగారిని, ఏలూరుకాపురస్తులు తామూరి నుబ్బారావుగార్ని గవర్నమెంటువారు అరెస్టుచేసి తిరిగిబిడిచిపెట్టిరి. ఆ చరిత్ర మత్రి ద్దుతముగ జరిగినది.

స్వరాజ్య వుత్సవము ప్రదర్శించి తూర్పుగోదావరిజిల్లాలో ప్రజలను అందచేయుటకు పశ్చిమగోదావరినుండి తాళ్లూరి నుబ్బారావుగారు, వుత్సవో కాకినాడవచ్చిరి. ఇచ్చట యజ్ఞశాల మాడగోరగ వారిని పొరుపూడి సత్యనారాయణగారు తుల్యసాగరసంగము కడకు తీసుకొనివెళ్లి అంతయు కనబర్చిరి. అచ్చటనుండి కాకినాడలో బహిరంగ సభలో విక్రయము కొలుకు యజ్ఞశాలనుండి వుత్సవపాట్లములు తీసికొని సత్యవీరభద్రరావుగారు సత్యనారాయణగారు, నుబ్బారావుగారు కూడా జట్టాపై బయలుదేరిరి. వీరిని ఒకసాల్టు యినస్పెక్టరుగారు పైకిలమీద వెంటాడించి వచ్చుచు వున్న వారివద్దవున్న సంగతి తెలుసుకొని ఘంట ప్రభంవంతెన దాటగనే వీరిని యెర్రవైచేతి మని చెప్పుచు జట్టాను ఆ ప్రక్కనున్న పోలీసుస్టేషనుకు మరలింపజొచ్చెను. అరెస్టువారంట్లు కనబరచలేదు. సత్యగ్రహులకారణమున మూజవాణి ఎర్రవైకు మంజూరుచేయదలచుకొనలేదు. జట్టాలోనుండి వుత్సవ పదకయే క్రిందకు దుమికి స్టేషనుకు బుద్ధిపూర్వకముగ వచ్చుటకు నిరాకరించిరి. సత్యనారాయణగారు రోడ్డుమీద కూర్చుండిరి. ఎర్రవైకుచూపించబడలేదు. బలాత్కారముగ ముగ్గురు సత్యగ్రహులు గవర్నమెంటు అధికారులచేత స్టేషనుకు యెత్తుకొనిపోబడిరి. సాల్టు యిన్స్పెక్టరుగారు వుత్సవనిచ్చివేయమని కోరగ సత్యగ్రహులు మువ్వరునిరాకరించిరి. సత్యనారాయణగారు తమ పేరుచెప్పుటకుమాడ అవసరములేదని నిరాకరించిరి. అంత ఎర్రవైచేతిమని చెప్పటయే గాని వారంట్లు కూడ లేకుండగనేబలము నుపయోగించి సత్యనారాయణ, నుబ్బారావుగార్ల వద్దనున్న వుత్సవపాట్లములను అధికారులు తీసుకొనగలిగిరి. కాని సత్యవీరభద్రరావుగారు పిడికిలి విప్పటకు సాల్టువారికి సాధ్యపడలేదు.

విశాఖపట్టణ సత్యగ్రహ సంరంభము

నాయకులు ఆరుగురు అరెస్టు : సంపూర్ణ హతాశము

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఏప్రిల్ 16:—నిన్నటి మధ్యాహ్నము శ్రీయుతులు మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రి, తెన్నేటి విశ్వనాథము, దిగుమర్తి వెంకటరామస్వామి, భవిషిహిటి చిన్నయజ్ఞనారాయణ శర్మ, కొల్లూరు నూర్యనారాయణ గుప్త, ససంతరావు బుచ్చి నుండరావు, గార్లము ఉప్పుసత్యగ్రహ సేరముక్తింద ఆరెస్టు చేసిరి. సత్యగ్రహ శిబిరమున వైచారిలోని మొదటి ఆయిదుగురును నుండరావుగారిని కెమగ్యూనును అరెస్టుచేసి వెంటనే మోటారులారీలపైని కలెక్టరుకోర్టుకు తీసికొనిపోయిరి. ఈ వార్త తెలియుటతోడనే పలువురుప్రజలు, న్యాయవాదులు కోర్టుకరుడెంచిరి. శ్రీయుతులు భూపతిరాజు, వెంకటపతిరాజు, పూసపాటి కుమారవెంకటపతి రాజుగార్లుమాడ చనుదెంచిరి. కొల్లూరుపల కొంత అవరణముదాటి ప్రజలురాకుండ పోలీసులు కాపలాయుండిరి. తమ స్నేహితులను, బంధువులను మాచుటకు మాత్రము నాయకుల కనుమతి నొసంగిరి. ఆ ఆనుమతి వనసరించి శ్రీ ససంతరావు, బుచ్చినుండరావుగారు కొందరి వేలసోదరులతో పంభాషించుచుండగా అక్రింస సర్పిలుఇన్స్పెక్టరుగారు నూర్యనారాయణ రాజుగారు వారిని మూకలో కలిసి పంభాషించవలదనియు, నా స్వాధీనముననున్న ఈ సమయమున నే ననుమతింపననియు చెప్పగా నుండరావుగారు దివ్య్యాబి కలెక్టరుగారి ఆనుమతినిపొందియే నేను మాట్లాడుచున్నాననిరి. అయినను నునుకాదని ఆయనను భుజముపట్టి కోర్టుగదిలోనికి నెట్టిరి. కలెక్టరుగారిలో ఈ సంగతి తెలిసి నుండరావుగారు వాదింపగా వెళ్లుటకు అనుమతించిరి. నిర్బంధితులలో నలువురు న్యాయవాదులు ఒకరు మాడుగుల పురపాలకసంఘాధ్యక్షులును, ఒకరు మండలసేనానియు కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులును అయినను వీరికి కోర్టులో హార్సెటుటకు ఆసనముల నొసగలేదు. క్రిందనే వారాసీనులయిరి. శ్రీ వసంతరావు, బుచ్చి నుండరావుగారు తాము సత్యగ్రహులుగ ఇంకను చేరియుండలేదనియు, ఆ కారణమున వెయిలుమీద విడుదలచేయవలెననియు కోరిరి. మొదట అంగీకరింపకపోయినను పిదప కోర్టువారంగీకరించి వారిని విడిచిరి. ఈ కేసువిచారణ ఈ నెల ఇరువదిమాడవ తేదీని జరుపుటకు వాయిదావేసిరి. అంతవరకును భోజనాదికములు తాము గృహములనుండి తెప్పించుకొనుట కనుమతించిరి. రాత్రి భోజనము సత్యగ్రహ శిబిరమునుండియే తెప్పించుకొనిరి. పండుకొనుటకు ఒకచాపమాత్రము కావలెననిరి. కోర్టుగదిలో నిర్బంధింపబడిన తన భర్తను తిలకింపవచ్చిన శ్రీమతి జానకి బాయిగారు తక్కిన నాలుగియునుండి, 22వ తేదీ వాయిదావేసినపిమ్మట నాయకులను లారీలపై వెయిలుకు తీసుకుపోయిరి. కార్యాగ్రహమునకు పరిసిపిడ్డొలుపుచు శ్రీమతి జానకిబాయి గారు మాలుమాలును పతికంఠమునవైచి “మీకువచ్చిన ఈ మహాగౌరవము నాదేయని తెలిపిరి. నీకర్తవ్యము నీవు మరువద్దని శ్రీ రామస్వామిగారు తెలిపిరి. వారియెడబాటు దృశ్యము పాపాణముల కరగింపజాలియుండెను. పతితోమాడ సత్యగ్రహిగాచేరి కాలిపడకుండు జగముతో సంచారముచేసి గృహమునిడిచి శిబిరముననే కఠిననియమముతో పరిసనసరించిన ఆ సతీమణి నేడుపతితోడనే కార్యాగ్రహమునకు వెడలుభాగ్యము లేకపోయెనని పరితపించుటయు, ఒంటరిగనైనను నిరుత్సాహపడక రంగమున

మెడవంచిరి. త్రొక్కిరి. నేలపై యిడ్చిరి. ఏమేమోచేసిరట. యెన్నిచేసినను వీరభద్రరావుగారు నిశ్చలముండహాసము వీడలేదు. పిడికిలి పడలేదు. అధికారులు ఏ వచ్చుకీయు వినియోగించినను ఏమియు సాధ్యముకాలేదు. యంతలో పోలీసు అధికారులందరును వచ్చిరి. ఎంతయిది వచ్చినను ప్రయోజనము కలుగలేదు. వీరభద్రరావుగారు భయపడలేదు. కాంతము వీడలేదు. పిడికిలివిడువలేదు. నాయకులను సాంబమూర్తిగారి సాదనన్నిధికాని యీ పిడికిలి విడవని స్పష్టముగ ఎరింగించెను. ఆ కాంతము, ధైర్యము, బలము, కన్నవారికిని, విన్నవారికిని, అందరుకును ఆశ్చర్యము, ఆనందము కలిగించెను. వారిని విడవవా అనియడుగుచు విడువనని ప్రహ్లాదనుచుండ ఆపట్టు విడిపింప ప్రహ్లాదు నెంతెంత శిక్షలపాల్గొనెనో మనము కనియెరుగము. అట్టి ప్రహ్లాదదీక్ష, కాలము, సత్యగ్రహము. నేను సత్యవీరభద్రరావుగారి వద్ద మానెతిమని జనులు చెప్పుకొనుచున్నారు. గవర్నమెంటు అధికారులు సత్యవీరభద్రరావుగారిని వుత్సవో కూడ విడిచిపెట్టిరి. తక్కిన సత్యగ్రహులు నిడదరినమాడ వదిలిపెట్టిరి. యీ కాంతిసమరములో సత్యగ్రహునకు ఇట్టి విజయము చేమారు భాగ్యము మొట్టమొదట కాకినాడలో కలిసెందుకు కాకినాడ పాతులు మిక్కిలి ఆనందించున్నారు.

(స్వకీయవిలేఖరి)

విద్యుత్తగర్భము నెరవేర్చుచుండుటయు ఆంధ్రవనితామణులు ఆచర్యముగ గమనింపదగినది.

నాయకుల సందేశములు

ఆంధ్రప్రదేశ్ విశాఖగ నేను నాయకులనుదర్శించి మీ మీ సందేశము తెరిగింపవలెనని కోరితిని. ఈ క్రిందసందేశములు వారు ప్రజలకు తెలుపవలసినదిగ చెప్పిరి.

సద్దారు యజ్ఞనారాయణ శర్మగారు

“అనుకొనినట్లే ఈ భాగ్యము మాకు లభించినందులకు సంతసించుచున్నాను. నా కర్తవ్యము నేను చేసితిని. నా మాడుగుల సోదరులు వందలకొలదిగ వచ్చి సత్యగ్రహమున చేరినప్పుడే నాకు సంతృప్తి కలుగును. శ్రీయు, పురుషులను భేదములేక ఎల్లరు నిందుచేరవలెను. యూనియనుబోర్డు కార్యాలయముపై మాడుగులలో స్థాపింపబడిన స్వాతంత్ర్యసతాకము ప్రాణ ప్రదముగ కాపాడవలెను”

తెన్నేటి విశ్వనాథముగారు (దశనాయకులు)

విశాఖపట్టణ మనుకొనిసంతకంపై సత్యగ్రహము జను ప్రదముగ నడిపించెను. ఇంకను ఈ మహాయజ్ఞ మీ ప్రకారముగనే జరిగించవలెను. మేము లేనిలోపము నేమాత్రము రానియక ప్రజలు దేశగౌరవమును కాపాడవలెను.

కొల్లూరు సత్యనారాయణ గుప్తగారు

(నగర కాంగ్రెసు కార్యదర్శి)

నా అరెస్టుకై సోదరులందరును ఖడ్గరసే ధరించవలెను. చాలంటిరులుగ చేరవలెను. దేశస్వాతంత్ర్యయుద్ధమున వైకులు వెనుకంజవేసినను కళంకము రానీయరాదు.

మారేపల్లి రామచంద్ర శాస్త్రిగారు

(మండలసేనాని)

మా విద్యుత్తగర్భమును మేముచేసితిమి. ఇక ఈ మహాసంగ్రామము జరిగింపవలసినసాధ్యత మీయందున్నది. జాతీయ పతాకమునకు న్యూనత రాకూడదు.

దిగుమర్తి రామస్వామిగారు

(పట్టణ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు)

ప్రజల భాగ్యక ప్రజలేవహించవలెను. నేను వేరుగ నేమియు చెప్పకక్కరలేదు. మహాసంగ్రామము విజృంభించవలెను.

నాయకులను మోటారు లారీలమీద తీసుకొనిపోవుచున్న పురు జనుజనుభావములు చిన్నముట్టెను. నాయకు లెల్లు నిర్బంధింపబడినను సత్యగ్రహము సముద్రతీరమున జనుప్రదముగ జరుపబడెను. మండలసేనానిపదవిని శ్రీరామచంద్రశాస్త్రి గారు, శ్రీ పూసపాటి బుచ్చిసేతారామచంద్ర రాజుగారికి నియమించిరి. పలువురువిద్యార్థులు సముద్రతీరమున మైలుమారమువరకు ప్రాయ్యలేర్పరచి ఉప్పుచేసిరి. పిఠులలో విద్యార్థులు ఉప్పు విక్రయించిరి. వేలకొలదిప్రజలు సభకువచ్చిరి. నాయకులను కోర్టునుండి జైలుకు తీసుకొనిపోయిన పిమ్మట వచ్చి పురిపండా అప్పలస్వామిగారు నాయకుల సందేశములను సర్వో నెరింగించిరి. హతాశము చేయవలెనని కోరిరి. పిమ్మట సభ ముగిసెను. రాత్రి నాయకులను వేరువేరు గదులలో నుంచిరి.

సంపూర్ణ హతాశము

నాయకుల నిర్బంధించినందున ఈ దినము సంపూర్ణముగ హతాశము జరుగుచున్నది. తగినంత అవకాశము లేకపోయినను ఒక్కడుకాదుగనుమాడ ఈ ఉదయమునుండియు తెరచుటలేదు. బండ్లు నడచుటలేదు. కాఫీహోటలులు మూయుబడెను. పిఠులలో ఏవదార్థములు విక్రయించుట లేదు. నగర మంతయు ఉత్సాహముగ నున్నది. విజయనగరమునుండి మాడుగులనుండి కొందరు శ్రోతగవచ్చి వంటిరులుగ చేరిరి.

కఠినశిక్షలను నిరసించుట

బొంబాయిలోని యిండియను మర్చెంటుస్ ఛేంబరువారు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునకు లేఖను పంపుట

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 18:—ఉప్పుపట్టును స్వల్పంఘించి నందులకు గుజరాతులో ప్రముఖులగు నాయకులకు చాలమందికి ఆతిథాదాణములు శిక్షలు విధింపబడెను. వారిని పలువిధములగు అవమానములకును దురాగతములకును గూడ పాలుజేయుచున్నారు. దొరతనమువారు నిష్పాక్షికముగా పరిపాలించెదరని ప్రజలగుల నమ్మకము దీనివలన తొలగిపోవును అని వారు వ్రాసిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఎ నం బ్లీ ఎ న్ని క

శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారు ఖాళీచేసిన భారతకావన చట్టత్వమునకు ప్రాసెసు జి. రంగనాయకులుగారు పోటి శేయదలచినట్లు తెలుపుచున్నారు.

పాపపూడి సత్యనారాయణ, సత్యవీరభద్రరావు
తాల్లూరి సుబ్బారావు గార్లను
ఉప్పునిమిత్తమై అరెస్టుచేసి
నిడుదల చేసిరి

ఉప్పు వదలకుండ వచ్చిన వీరుడు

(ప్రత్యేక ప్రతినిధి)

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 17—సత్యాగ్రహ యజ్ఞశాల నాయకుడు శ్రీయుత పాపపూడి సత్యనారాయణగారు నిన్న సాయంత్రము 8 గంటలకు పట్టణములోని స్వాతంత్ర్య శిబిరము నుండి చొల్లంగి యజ్ఞశాలకు బయలుదేరి బోవుచుండగా దారిలో పీలూరి నానావల్లభుల శ్రీయుత తాల్లూరి సుబ్బారావు గారు కలిసికొనిరి. వారి ప్రసంగములో మట్టపాడెములో పశ్చిమ గోదావరి సత్యాగ్రహముల తయారుచేసిన ఉప్పు కొన్ని పాట్లములు తనవద్ద నున్నవని సుబ్బారావుగారు చెప్పిరి. కొన్నిటిని సత్యనారాయణగారి కిచ్చి యజ్ఞశాలకు బయలుదేరిరి.

నిన్నటి యువయమునుండి కాంగ్రెసువారికి బండ్లు కట్టవలసి పోలీసువారు కాపించుచుండిరి. పట్టణమునుండి యజ్ఞశాలకు బండ్లు కట్టబడు బండ్లవాండ్లు వెరచిరి. అంతట శ్రీయుత దుర్గిరాల లక్ష్మీదేవిగారి బండియొక పంపుట తిరుగించెను. ఇద్దరుబట్టు ధరించివారను సంగతి గోచరింపగా నే బండ్లవాండ్లు బండ్లు కట్టట మనివేయుచుండిరి. సుబ్బారావుగారు రైలుస్టేషనునుండి వెచ్చుటకు బండివోరునకు దుస్తగమయ్యెనని చెప్పెను. సుబ్బారావుగారు, సత్యనారాయణగారును బండ్లవాండ్లను భయపడవద్దని హెచ్చరించి ఒక జట్టాను ముట్టాడుకొని వచ్చిరి. ఒక ఫర్లాంగు రావడంతోనే పరియోక్త బండివాని వాక్యములు విని రైలెస్టు తీసివేస్తారని స్త్రీ 3-0 జరిమానా వేస్తారని పోలీసువారు చాల అవస్థలు తెచ్చెదరని భయపడి వారి జట్టాను జండివాడు అపిచేసి బండి కట్టవచ్చెను. అప్పుట బండికొండ్లందరకును హెచ్చరింపు వాక్యములు చెప్పి యిటువంటి పుత్రులను వుల్లంఘించుట నడచిరనియు, ఆ పుత్రులను రద్దుచేయువరకును అందర సమ్మెకట్టాలెనని సత్యనారాయణగారు కోరిరి. వాదభయములకు తిరుగి బహుగుండా పోగా యింకొక జట్టావాడు బండికట్టగా వారు చొల్లంగి యజ్ఞశాలకు 4½ గంటల వల్లిరి. తాల్లూరి సుబ్బారావుగారు యజ్ఞశాలలోని ప్రయత్నముల నన్నిటని తిరిగించిరి.

శ్రీ సత్యనారాయణగారు అప్పటి కాంతిసైనికులతో మాట్లాడి తిరుగా బయలుదేరుచు అప్పుడే తయారైన ఉప్పును కొంత పొట్టునుకట్టి సుబ్బారావుగారి కిచ్చుటగాను తీసుకొని వచ్చిరి. వాడిదరులు శ్రీయుత గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావుగారును జట్టా యొక్కరి. అంతట ఒక కాంతిసైనికుడు మందుల రాజమల్లయ్యగారు యజ్ఞశాలలో యివ్వబడిన ఉప్పు సొమ్ము పట్టువచ్చి యిచ్చుచుండగా సాల్సు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు రామిరెడ్డిగారు ప్రైలుమీద వస్తూ “మాస్తరుగారూ మీయొద్ద ఉప్పు ఉన్నదా” అని సత్యనారాయణగారి నడిగిరి. ఉప్పు ఉన్నదని ఆయనకు చెప్పబడినది. మల్లయ్యగారు ఉప్పు పొట్టునును చేతబుచ్చుకొని “ఉన్నదండి ఇదిగో” అని అనిరి. ఇన్ స్పెక్టరు బోధకుండి తిరుగ సత్యనారాయణగారితో “ఉన్నట్లుయితే నేను తీసికొనవలసి యున్నదనిరి” “తీసుకొండి మాయొద్ద ఉన్నది” అని బదులు చెప్పగా “బలవంతముగా తీసికొనవలెనా” అని ఇన్ స్పెక్టరు అనెను. “అది వాకు తెలియదు. మీకెట్టి పుత్రులను హైదండి కలవో నాటిప్రకారము మీరుచేయుదు” అని సత్యనారాయణగారు చెప్పిరి.

ఇన్ స్పెక్టరు దారిలో యితర ఉద్యోగిలో నాల్గొండుకొని తిరుగ జగన్నాథపురం ను తేనయొద్ద సత్యనారాయణగారి జట్టాను కలిసికొని పోలీసువారిని జట్టా ఆపుచురి. కాన్స్టేబులు ఆపజోగా రాకపోకలకు అడ్డును వస్తుందని సార్వజను జట్టాను పోలీసు స్టేషనుకు పట్టవలసివ దనిరి. మి తేన టిడికెచ్చి గంట ప్రభముద్ద స్టేషనుకు బండిని నుల్లిం చుచుండగా సత్యాగ్రహములు బండిలోనుండి దిగి వారంట్లు తేనిచే బుద్ధిపూర్వకముగా పోలీసు స్టేషనునకు రావనిరి. పోలీసు కాన్స్టేబులు ఉద్యర పట్టుకొనిరి. సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు అక్కడనే ఉప్పు యివ్వవలసివదని కోరిరి. ఇవ్వనుటచేత శ్రీ సత్యవీరభద్రరావుగారి చేతిలో ఉప్పును తీసికొనుటకు ఇన్ స్పెక్టరు వెనుకలాడెను. కార్యము లేకపోయెను. ప్రాశీక్తి

అడ్డినది. వందలకొలది జనము ప్రోహిబిని వచ్చుచు మూగిరి. కాంతము వహించవలసినదని కోరుటచేత శ్రజలు కొంచెము తప్పుకొని గొడవచేయుటకు మున్నూ నిలబడిరి. మిమ్మలకు అరెస్టు చేసినాము. స్టేషనుకు రావలసినదని సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు అనెను. కోటిమాటతో నిమిత్తములేదు. రావలసిన అగత్యము లేదనుటచేత పోలీసువారు బలవంతముగా లాగకొనిపోయిరి. అప్పటికి గం 6-10 నిమిషము లయినది.

స్టేషను చానడిలో మగ్గరను నిలబెట్టిరి. జయట కోడ్లు జనముతో కిట్టిట లాడుచుండెను. గందరగోళము మాత్రము లేదు. పోలీసువారు పొమ్ముని తమిషను అడేరిని కాంతముగా జనులు నిలబడిరి. సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు పోలీసు, సాల్సు సెన్ట యువోగగ్గలకు కబుర్లు పంపించుటకును చేతిలో ఉప్పు లాగు కొనుటకు యితర సన్నాహములు చేయుచుటకును ఒకపాపు గంటకాలము పట్టెను. సుమారు అడుగున్నర పొడవు ఒక ఆంగుళము మందముగల నుండని ఇనుపకడ్డి ఒకటి పోలీసు కాన్స్టేబులు లోపలికి తీసుకు వెల్లి యుంచుట చూచినాము. అప్పుట ఒక సాల్సు ఆఫీసరుకూడ ఉండి ఎందులకీత్రము. ఉప్పును యివ్వవలసింది అనుచుండెను.

సత్యనారాయణగారి వద్దకువచ్చి మాస్టర్ దనుచేసి మీ యొద్దనున్న ఉప్పును యిప్పించండి అని సాల్సు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు అడిగెను. ఇవ్వనని సమాధాన మిచ్చిరి.

పిమ్మట శ్రీ తాల్లూరి సుబ్బారావుగారి యొద్దను వెల్లి అడిగిరి. అరేపమాధానము రాగా బలవంతముగా సుబ్బారావు గారి గొప్పిడినట్టి ఆయన చేయి శ్రేణు కొండలు పోయే టట్లు గొప్పిడిని పోలింది ఉప్పును చేతిలో బోసికొని సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు ఆ ఉప్పును వీధిలో పారబోసెను. ఆయన పు చొల్లంగి సత్యాగ్రహ శాలలో తయారైన ఉప్పు.

తరువాత సత్యనారాయణగారి యొద్దనుకచ్చి గౌరవపూ ర్వముగా అడిగి నిమ్మట ఆయన యొద్దనున్న మట్టపాడెపు ఉప్పుపొట్టులు 7, 8 ని తీసికొనిరి. సుప్పట మండి ఉప్పును తీయుటకు ముడిచిన వ్రేళ్లు నరుచగాతీసి ఉప్పును తీసికొని. ఆయన బలహీను డరుచేత అతిసుకుపుగా ఉప్పువచ్చెను. అ ప్పటికి 6-30 గంట లయ్యెను.

పిమ్మట వీరభద్రరావుగారి యొద్దను వెల్లిరి. ఆయన ఆరితేరిన వస్తాడు. కుత్తీ చేర్చినవాడు. అగ్గారి శ్రీరామరాజు గారికి గరిజీటు త్రిప్పడము చేర్చినారను సుగ్రహిగలరు. ఆయన తండువందల క్రింద చేతులను దిబ్బున తేర్చి నిలబెడినది. సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు రి, 4 నిమిషములు ఉప్పుగల గొప్పిడిని తీసి కొనయత్నించెను గాని దొరకలేదు.

తరువాత వీరభద్రరావుగారు కూర్చుండిరి. ఇద్దరు సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరులు ఎంతయినను ఆయన గొప్పిడి నిమిత్తము వెనుక లాడిరి. దక్షిణాది సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు యిచ్చియుండి ఎందులకీ త్రము అని ఎంతచెప్పును తీసుబోయినను లాభము లేకపోయెను. సాల్సు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు తనయొక్క యావచ్చక్తిని చేతుల కాళ్లబడి ఉపయోగించి వ్యర్థుడై వదలివేసెను. బూట్లతో త్రొక్కి యిల్లగున దండగీసుకు పోయేటట్లు నీపు దొడ్లవ్యముగా ప్రసరించుట నీవు తగదని వీరభద్రరావుగారునిరి. ఎంత దొడ్లవ్య మునకు మీరు దిగిగట్టినను ప్రాణమునైన నీవును గాని ఉప్పు ను నడలిపెట్టెను అనిరి. ఇన్ స్పెక్టరును విశ్రాంతి దీసికొని తిరు గ యత్ని చే ప్రయత్నించుచునిరి.

కొంత వడియిన తరువాత ఇన్ స్పెక్టరు తిరుగ వీరభద్ర రావుగారితో తలబడినది. వీరభద్రరావుగారు బోగ్గకిల తెల్లెత్తి నువలె వరుండి తనగుప్పిడిని ఇన్ స్పెక్టరునకు దొరకనీయలేదు. వీరభద్ర రావుగారి చిత్తుచేతు నుడ్డేముతో ఇన్ స్పెక్టరు పై లాగును చేచిను చూచిన మోకాలో పోక్కి మీదబడిరి. ఏమి యు లాభము లేకపోయెను.

పోలీసు ఉద్యోగియులు రాగానే వారిద్వారా ఉప్పు ను తీయించువాడును ఉడ్డేముతో కాబోలును స్వల్పకాలము ఇన్ స్పెక్టరు యూరకండెను. 6-45 గంటలకు జిల్లా పోలీసు నూపరించెండెంటు, డిప్యూటీ పోలీసు నూపరించెండెంటు, పోలీసు సర్జిలు ఇన్ స్పెక్టరు, సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు, సాల్సు అసి ప్టాంటు ఇన్ స్పెక్టరు స్టేషనులోనికి వచ్చిరి. సాల్సు ఇన్ స్పెక్టరు రామిరెడ్డిగారు వీరభద్రరావుగారు ఉప్పు యివ్వమనలే గనకప్పిరి. మీరు అరెస్టులో నున్నార గనక ఉప్పు యిచ్చి చేయువది కమిషను అడిగెను. ఇన్ స్పెక్టరు పోలీసు నానుతము. దా యో నావనైనవచ్చెను. కాని ఉప్పుమాత్రము యివ్వవల వీర భద్రరావుగా రనిరి.

పూర్వపురాత్రు సురభాశక్తిలో సాంబమూర్తిగారి తో వచ్చి కాంతిని సెలకొల్పిన వీరభద్రరావుగారు యాతననే అని సాల్సు అసిస్టెంటు ఇన్ స్పెక్టరు రోజ్ గారు నూపరిం చెండెంటుకు తెలియజేసెను. చివరకు అందరను విడిచిపెట్టె

వలసినదను నభిప్రాయమునకు ఉద్యోగిగ్గులు వచ్చి సత్యాగ్ర హమును వెళ్లవలసిన దనిరి.

మహమ్మలు అరెస్టుచేసినా మంటిరే ఇప్పుడు వెల్లి పోవ లసిన దంటున్నారే ఏమి దీనికర్థము, అని కమిషనురు సత్యనా రాయణగా రడిగిరి. “ఎట్టి కండిషన్లు లేకుండ మిమ్మలను వి డిచిపెట్టుచున్నాము” అని బదులుచెప్పిరి. మిమ్మలను అరెస్టు చేసినట్లును విడిచిపెట్టినట్లును రికార్డులో నుంటుందని డిప్యూటీ నూపరించెండెంటు అనెను. ఉప్పు నాచేతిలోనే ఉన్నదని మాత్రము గ్రహించండి అని వీరభద్రరావుగారు చెప్పిరి. ఉప్పుతోనే విడిచిపెట్టినామని ఉద్యోగిగ్గు లనిరి. సత్యనారా యణగారిని పోలీసు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు తండ్రిచే రడిగిరి. ఆయ న చెప్పెను. అనిరి. తక్కిన ఇద్దరు చెప్పగా మీరు ఎందుకుచె ప్పరు? అని ఇతర ఉద్యోగియు లడిగిరి. వారి కిట్టెమెనది గనక చెప్పిరి. మీరడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానములు చెప్పవలసే నిర్బంధము మాకులేదని సత్యనారాయణగారు చెప్పిరి. అప్ప టికి 7 గంట లయినది.

మగ్గరు సత్యాగ్రహమును బయటికి వచ్చుసరికి గంట 8 నుండి ఎదుగుచున్న మహాశ్రజలు జయజయ ధ్యానములు మిమ్ముముట్టింప జేసిరి. మేరలేని ఉత్సాహము పుట్టెను. సత్య నారాయణగారిని అనుంతుగా మేకపిల్ల వలె మెడమీద వేస కొని ఒకయువకుడు గంటపంధము ఆలకు పరుగిడెను. న ల దు, వ ల దు, అ ని ఆ య న ప్రా ర్థిం పగా ఆయనను క్రిందపడిపిరి.

అతతోనే స్వాతంత్ర్య శిబిరాధికారి శ్రీయుత వె న్నేటి సత్యనారాయణగారు, శ్రీయుత మండపాక రంగ య్యనారాయణగారు, శ్రీయుత మొదలికంటి తిరుమలరావు గారు, గుట్టపు బండితో ఎదురు వచ్చి సత్యాగ్రహములను అభి నందించిరి. దారిలో అందరును పాపచారులై దొను హాలు మీడింగునకు బారీయ కీర్తనముల పాటలతో వెల్లిరి. అప్పటి నూహాభిలో జయ జయ ధ్యానములు చెలరేగెను. శ్రీయుత బులును సాంబమూర్తిగారికి సత్యాగ్రహము నమస్కరించిరి.

శ్రీ సత్యవీరభద్రరావుగారు “ఇదిగో ఒక పలుకు పో కుండా ఉప్పును కాగ్రతగా తీసికొనివచ్చినాను. సాంబమూర్తి గారు! పుచ్చుకొనండి” అని అమితోత్సాహముతో నిచ్చిరి. ఉత్సాహపు జై. జై. ధ్యానములు మిమ్ముముట్టెను వీరభద్ర రావుగారును తక్కినవారందరను జరిగిన విశేష వివరముల జెప్పిరి. మా పశ్చిమగోదావరి సత్యాగ్రహము మల్లు పాఠెములో ప్రాగు జేసిన ఉప్పు మీ కందరకును ప్రదర్శిచెదమను నుడేశ ము భంగపడేనేమో అనుకొంటినిగాని, ముచ్చుకైనను మాయొ ప్పు యీ వీరభద్రరావుగారి ద్వారా మీ నమస్కమునకు వచ్చు టయు, మహానాయకులైన శ్రీ సాంబమూర్తిగారికివెళ్లుటగు బయు జరిగినదిగావున నాయదృష్టము పండిదనుకొందును. వీర భద్రరావుగారికేక వందనములని తాల్లూరి సుబ్బారావు గారు చెప్పిరి.

సాంబ మూర్తిగారు

సత్య వీరభద్రరావుగారివలె అందరను కేరీరబలుమును ను:పాడించుకొని ఆయనవలె కాంతిని వహించి యీసమరమును సాగించవలసినదనియు, నేడు ఆయన చేసినట్లుగానే, అరెస్టు చేసినను ఉప్పువదలకుండ ఆత్మశక్తితో నిలబడవలెననియు, అట్టి పెనుగులాటలు ప్రభుత్వమువారు దొడ్లవ్యముతో చేయుచున్నను రక్తములోనుపట్టు కొట్టిరత, మానవత్వవారంతున అతి కాంతము వహించియుండవలెననియు, ఏమాత్రము దుఃఖము కన్నీరు పెట్టుటగాని చేయవద్దనియు, స్త్రీయుడ పురుషు నలెనే సమగ్రతతో తమ యుక్తును తమ తన మానమును గాపాడుకొన్నట్లు కాపాడుకొనవలెననియు, ఏయొక్క స్త్రీ యును, ఏ విదేశ స్త్రీయైనను యీదేశపు స్త్రీయైనను వీధి పోవునపుడు భయపడునట్టి పరిస్థితులందరాదనియు, బాలాం ద్రపు శేషమగ్గరిని దారిలో ఏపురుపుడైన ఆడ్డుగట్టి ఉప్పు ను మీటింగునకు తీసుకురానివ్వకపోయినవో, లేక యితర అమావమైన చేసినవో, అ క గ డే అ గ్ని హో త్రము పుట్టుననయు, స్త్రీబంధును ద్రోవదులవలె ఎర్రించిన వో ధార్తరాష్ట్రులకు కలిగిన ప్రాయశ్చిత్తమే నేడును అట్టి అగ్నిహోత్రముపుట్టి యీలిట్ల ప్రభుత్వముయొక్క అంతము నుమానుననియు, జిల్లా నూపరించెంటు వీరభద్రరావుగారు నుంచి వీరుడగ్రహించి ఉప్పుతోనే పంపించిచేయుట ఆ నూపరించెండెంటు యొక్క అనందక త్యయను ఎంతయును మెచ్చుకొనవలసియున్నదనియు శ్రీ సాంబమూర్తిగారు రియ యుపన్యాసమున జెప్పిరి.

గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావుగారి గుప్పిటలోని ఉప్పు కుటుంబశాస్త్రుగారు య 12 లుగ్గకొనిరి. కండికొండ వీరభద్ర య్యగారు, చాలాంద్రపు శేషముగారు, పలిమెల్లి శ్రీరామమూ ర్తిగారు యీ మొదలైన వారు ర యు టు చే సిన ఉప్పును వేలం వేసిరి. స త్యాగ్ర హ య జ్ఞ శాల లో గవర్నమెంటు ఉద్యోగిగ్గులు యిద్దరువచ్చి యా రిలు యిచ్చుట

బెజవాడ (స్వర్ణవిలేజింగ్)

గంపలగూడెంరాజాగారి గంభీరసన్మానము

బెజవాడ, ఏప్రిల్ 17:—పశ్చిమ కృష్ణానది ఒడ్డునందు ఉప్పు సత్యాగ్రహము చేయుటకై శ్రీ గంపల గూడెం రాజాగారి నాయకత్వముక్రింద వెల్లిన ప్రభుత్వకాంతి సైనికదళము నిన్న మధ్యాహ్నము ఇచటికి వచ్చెను. నిన్న సాయంత్రము దళముయొక్క నాయకులగు రాజాగారును దళమువారు తెచ్చిన స్వరాజ్య ఉప్పుబుట్టలను పట్టణవిధులందు ఊరేగించబడెను. విధులవెంట ఉప్పు అనేకలకు పంచిపెట్ట బడెను.

సాయంత్రం గాంధీపార్కునందు శ్రీయంత డాక్టరు జి. యస్. శర్మగారి అధ్యక్షతన గొప్ప సభచేరినది. రాజా గారిని సైనికులను అభినందించుచు అధ్యక్షులవా రుపన్వసించి రాజాగారు రిటుల సుపన్వసించిరి:—

భగవదనుగ్రహముచేతను భవవశీర్యచనప్రసాదముచేతను ప్రభువునేనాదళము తన కర్తవ్యమును నిర్వహించి తిరిగి వచ్చి యున్నది. సుశీతులను కాకున్నను మహాత్ముని సంకల్పమే మమ్మును శీఘ్రముచేసి మానవత్వ లోపములను లేకుండజేసెను. మాతృదేశారాధనము యథావిధి నిర్వహించి వచ్చిన మమ్ము ప్రోత్సహింపవలయును పందములు. మేము బెజవాడ నుండి 50 మంది బయలుదేరితిమి. దారిలో 19 మంది సైనికులు దూలో చేరిరి. బందరునందు 120 మంది మమ్ము కలిసిరి. మొత్తం 200 మంది చిన్నాపురము చేరితిమి. అచట కాసన ధిక్కారము గావించితిమి.

అచట చక్కని ఉప్పు గలదు. దాని సంకయను పోలీసు వారు బురదలో త్రొక్కిరి. కాని దేవుని ప్రపలన మరొకచోట మంచి ఉప్పును కనుగొంటిమి. దానిని బుట్టలనుండి తెచ్చితిమి. తెల్ల వారుగారికి అచటికి గూడ పోలీసులు వెళ్లి బురదలో త్రొక్కిరి. మమ్ములుంటున్న పేదవారిని జూచిరి. కాని ప్రకృతి నెవరు తప్పించగలదు. మరునాడు పూర్ణిమ యగుటచేసి సముద్రము పొంగెను. దానితో మంచిఉప్పు బయటపడెను. ఈ మంచి ఉప్పును మాడునాళ్లు జపచేసితిమి. వచ్చినవారలకు పంచిపెట్టితిమి. చిన్నాపురం గామములో కాంగ్రెసు శేరు తెలియనే తెలియదు. అయినప్పటికి ఆ గ్రామవాసులు 400 మంది వచ్చి మాతోపాటు సత్యాగ్రహ మొనర్చిరి. పోలీసులు మమ్మును పట్టుకొనుటకు బయలుగ మేమే వారెవరు నుడికో యని నడిచితిమి. కాని వారెవరను కన్పించలేదు. వారు ఆ చోటునుండి లేచియెపోయిరి. మొత్తమువీధి ప్రభుత్వమువారు మాకు కష్ట మియలేదు. ఆచ్చట జరిగిన రెండుమూడు సంగతు లను వివరింతును.

ఒకసారి పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు మా శిబిరమునకు వచ్చి లోనికి పోవలయున్నాడని చెప్పి. నేను వెళ్లవద్దంటిని. అంతటితో ఆయన వచ్చినదారిని పోయెను. వారు అతిశాంతముగా నండి రని చెప్పినారు.

మేము ఉప్పును తెచ్చుటకు వెడలునప్పుడు సాల్పు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు అగవడెను. మేము కాసనధిక్కారము చేయుచుంటిమిగదా. మమ్ము నిర్బంధించరాదా యని మమ్మారి కృష్ణారావు గారు ఆ యుద్ధానికి నడిగెను. తనకు ప్రైవేట్ కాదుల ఉత్తరువులు లేవని ఆ యుద్ధానికి చెప్పి వెళ్లెను. 3 రోజులు ఇట్లు ఉప్పు సత్యాగ్రహ మొనర్చితిమి. ఉప్పు మంచిది ఎక్కడ చూచిన నచటనే దొరకును. అట్టి మంచి ఉప్పును వారు పాడు చేయుట బాగుగ లేదు. తినలేరు. మనలను తిననీయరు. ఇంతటితో మా ఉప్పు సత్యాగ్రహము ముగిసెను. కాని సమరము ముగియలేదు. స్వరాజ్యము సిద్ధించుగనుక మనము ఊరకుండు రాదు. భగవదనుగూర్చి ఆరాధింపవలెను. మన మదరాసురాజ

సభలో ప్రకటించబడెను. బులును సుబ్బారావుగారు, ములికుట్ట వెంకట సుబ్బారావుగారు ప్లీడర్లలో వీరిద్దరుమాత్రమే ఉప్పు వేలములో పాడిరి. ఒక కాలేజీ టీచరు నిష్టల సీతారామయ్యగారు కొందరు స్త్రీలును పాడిరి. తక్కువగల మనుష్యులుకూడ ఉప్పును పాలులో కొనిరి. సుమారు రూ 50 వరకు ఉప్పువల్ల వచ్చినది.

నాలుగింటియ్య యింటింటు వనూలుచేసిన విదేశపు బట్టలను సభలో నివ్వబడిన వానిని సాంబమూర్తిగారు అగ్నికింధనము గావించిరి. సామాన్యులు కూలివారు విదేశపుబట్టలు పూర్తిగా తీసి యిచ్చివేసిరి. ఇద్దరికి తన భుజముపైనుండిన అంగవస్త్రముల రెంటిని శ్రీసాంబమూర్తి గారిపాదానికి, రాత్రి 9 గంటలకు సభ ముగిసెను.

ఈ సాయంకాలము స్వరాజ్య దండు కాకినాడవచ్చెను. నిన్నరాత్రి ఆర్యవల్లములో గొప్ప సన్మానమిచ్చిరి. రూ 116 లాపంగిరి. ఏడవూర్తి గ్రామములను దారిలో గోరవించిరి. నేటి యుదయమునకు కరవచేరెను. సాంబమూర్తిగారు వెన్నెటి సత్య నారాయణగారును గరిమెళ్ల సత్య వీరభద్రరావుగారును అచటికి వెళ్లిరి.

ధానియందు తప్ప ఇతర రాజధానులలో తీవ్రమయిన నిర్బంధ విధాన ములబంధమునున్నది. కాంగ్రెసు అభ్యుదయ జ్యోతిని లాల్ సెహ్రూగారిని నిర్బంధించినారు. గవర్నమెంటువారు మనము 18 వ లేదీని సత్యాగ్రహమును మానుదుమేమో నని ఆశతోనుండిరి. ఇప్పుడు వారికి ఆయాశ అడుగంటినది. మనము ఎల్లరము సర్వదా ఉప్పు సత్యాగ్రహ మొనర్చుకుండవలెను. త్రాడులేకుండ ప్రచారమొనర్చవలయును. విదేశీవస్త్రములను పూర్తిగా బహిష్కరింపవలయును. ఈ పశ్చిమ కృష్ణానదిలో చేరిన కాంతిసైనికులు తెల్లరు యీమైదుదావారింపబడిన కార్యములకై కాలమునంతటిని వినియోగింప నిశ్చయించినారు. పురుషులు ప్రచారము చేయవలెను. స్త్రీలు కాపలాచేయవలెను. బందరులో ఖద్దరువస్త్రధారణ చాలమంది. బెజవాడలోతలు విదేశ వస్త్రములను తెచ్చింప మునినందులకు సంకల్పమే గాని పాడు తెల్లరు ఖద్దరును ధరించవలసిన బాధ్యత గలదని మనవి చేయుచున్నాము. నేటినుండి ఖద్దరును మాత్రమే ధరించుమని ప్రతిజ్ఞ చేయండి. విదేశీవస్త్రధారణము చేయకు. దేశమునం దన్ని వస్త్రల నిర్బంధము మొచ్చుకావచ్చును. ఇప్పుడు కాంతిదళమున చేరినవారెల్లరు జైలులో పట్టబడినను, బాంబులతో ప్రేల్చబడినను, ఈ స్థానము లన్నింటిని పూర్తి గావించవలయుననెడి నిశ్చేషసంకల్పముతో నుండుదు. ఎల్లరు కాంతిసేవయందు చేరుదు. ఇంకను 3 మాసములవరకు ఈసమరము జరుగు ననుకొని ఇందులకు గాఢసిన సాధనసామగ్రిని సిద్ధపరుపుదు. కాంగ్రెసునకు పలుకుబడిగలదని ప్రభుత్వమునకు స్పష్టపరచవలయును. లేనిచో మన దేశ మధోగతిపాలనను. మనరాజధాని యందు జరిమానాలు వేయు నూచనలు కన్పించుచున్నవి. మన సర్వస్వమును మాతృదేశమున కర్పించి మనము సన్మాని సులముగలను సిద్ధపడవలెను. అన్నింటికి సిద్ధమయియే యీ సమరమునకు దిగివలయును. బందరులో కల్లెక్కరును నోటిను నంటితిమి. ఆయనకు చాలకోపము వచ్చినది. కోపము వచ్చిన నేను? మేము ఉప్పుచట్టమును ధిక్కరింపితిమి, ధిక్కరింతుము. ఉప్పును చేసినాము, చేయుదుము. మూడు నాలుగు బస్తాలు నిలువచేసినాము. పంచుదుము. ప్రజలనెల్లరిని పురికొల్పి వారల చేత సత్యాగ్రహమును చేయించుమని మేము బహిరంగముగ కల్లెక్కరును తెలిపినాము. పట్టుకొండలి సనాలుచేసినాము. వారికిపకులము మొండుగలదు. వారు మనల నెన్నికష్టములకైన దింపవచ్చును. అయినను భయము లేదు. దేశీయులతో డాటుగల జేసి పురస్కారాజ్యము అనతికాలముననే సిద్ధించగలదని మా నమ్మకము. నిర్బంధములేనిది. కష్టముల పాల్పడినది స్వరాజ్యము ఉచితముగ రాదని మహాత్ముని యుద్ధమును జనుప్రచారముటను ప్రాచార్యులచేత ఏదరొ కృతనిశ్చయమైయున్నారు. మోతీలాల్ పండితునివంటి ముసల్మాను మందజవేయమన్నారు. గవర్నమెంటుకు భయకలిగినది. ఎంత నేను పోరాటముజరిగిన నేనునునోయని భయపడుచున్నారు. చెడుకను పోవుచున్నారు. మనము వారలను కష్టించుచున్నాము. ప్రభుత్వమువారు కూడ ఒకయెత్తు, వేయుచున్నారు. మహాత్మునికి సాయపడునాయకులను ఒకరి తరువాత నొకరినినిర్బంధించుచున్నారు. 1921 లో కూడ ఇట్టి మార్గమునే అచట బిచ్చి చిట్టచివరకు గాంధీగారిపై చేయిచేసినారు. కాని ప్రభుత్వము పోరబడుచున్నది. గాంధీగారు నిర్బంధించబడినను ఉద్యమ ముగిపాడు. ఏచట చూచిన నచట నేలను సక్రమముగ నడిపించు యోధు లుద్ధమయ్యెదరు. ప్రభుత్వమువారు దౌర్జన్యమును పురికొల్పవచ్చు. ప్రజలు జాగ్రత్తపడక దౌర్జన్యములోనికి దిగిలేని మహాత్ముడు ప్రాయోపచేతముచేసి ప్రాణత్యాగముచేయును. మనము అతి జాగ్రత్త నుండి కాంతియుక్తులై ప్రయత్నించవలెను. మనయుద్ధమును ఆత్మ, త్యాగ, సత్యములపై ఆధారపడియున్నది. గాంధీ మహాత్మునికి నైనసాయము మొందుగలదు. ఎవరి పాపమువా నే వారిండును. ఎవరి సత్యము వారినే రక్షించును. తన్ను ఎవరాశ్రయింతురో వారినే భగవంతుడు రక్షించునని గీతావాక్య ముగలదు. భగవదవతారములలో ఒక్కొక్క యవతారమునకు ఒక్కొక్క కుసుణమున్నది. గాంధీ అవతారముననో ఆ యన్ని అవతారముల కుసుణపుంజముల ఖనియైయున్నది. అట్టి గాంధీ నాశ్రయించిన మనకు విజయముచేయవలసి నిశ్చయము. మహాత్మునికి నిశ్చయము. గాంధీచెప్పినవీరిని ప్రవర్తించుదు. స్వరాజ్య సిద్ధిని గనుడు. విదేశీవస్త్రధారణము నాకు శ్రీతి. సభలోని వస్త్రముల నన్నింటిని అగ్నిహోత్రునికర్పించుట నాకు పరమ సమ్యక్తము. తాముటల చేయుదురుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

పిమ్మట అనేక విదేశీవస్త్రములను ప్రోగుచేసి మంటచెట్టిరి. స్వరాజ్య ఉప్పును రాజాగారు వేలమువేయగా శ్రీమతి కాశీబెల్లి కాళికాంబగారు రు 45 లకు వేలముపాడి అందులకు గాను ఒకజత బంగారు గాజులనిచ్చిరి. ఆ గాజులజతను వేలము వేయగా గూడవల్లి రామబ్రహ్మంగారు రు 50 లకు కొనిరి.

పిమ్మట రంగారావులవారు ఆర్యకులవారికి దళము వారికి, దళనాయకులకు శ్రీరాజాగారికి పంపముల సర్పించిరి. ఇంతటితో సభముగి సెను. కాంతిసైనికులు చిన్న చిన్న జట్టులుగ చీలి గ్రామములలో ప్రచారముచేయ నెట్లుటకై యేర్పాట్లు జరుగుచున్నవి.

శ్రీమతి స్వరూపరాణి శ్రీమతి ఉమా నెహ్రూగారు సత్యాగ్రహ మొనరించిరి

అలహాబాదులో ఉమా నెహ్రూగారు దళాధిపత్యమును వహించుట

అలహాబాదు, ఏప్రిల్ 19:— అలహాబాదులో శండిత త్యాగములకు నెహ్రూ, (ఎక్స్ ఎమ్. ఎల్. సి.గారి భార్యయగు శ్రీమతి ఉమా నెహ్రూగారు 18 వ లేదీని సత్యాగ్రహ దళాధిపత్యమును వహించి సత్యాగ్రహ మొనరించుటకు బయలుదేరుటచే నగరమునం దశక్తితోత్సాహము విదిరిమైనది. వంటిరుల వెంట నొక చిన్నబండి యుండెను. దానిలో ఉప్పు చేయుట యను అమ్మబుయ్యము దారపాడుకనను జరుగుచునే యుండెను.

శ్రీమతి స్వరూపరాణిగారు ఉప్పుచేయుట ఉపన్యసించుగ

గవ్యస్థానమును చేరినపిమ్మట శ్రీయంత పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి భార్యయగుటచే పీఠపత్నియను పండిత జనపరాలాలు నెహ్రూగారి జనని యగుటచే వీరమతయును స్వయముగ సత్యాగ్రహ మొనరించుటచే వీరాంగనయునగు శ్రీమతి స్వరూపరాణిగారు మొదట ఉప్పుచేసిరి. పిమ్మట గంభీరోపన్యాసము నొసగిరి.

“మీరు మీ మాతృదేశము పట్లను పండిత జనపరాలాలు పట్లను కృతఘ్నులు కానియెడల ప్రతిపక్షిసెలోను ప్రతిమేడలోనుకూడ స్త్రీలు, పురుషులు, బాలులు, స్త్రీలను మున్నగు వారందరుకూడ ఉప్పు చేయవలెను. ఏపని చేయుటవలన జన పోరాటమును చెరసాలకు పంపికో ఆ పనినే మీరందరుకూడ చేయవలెను. ఇక ఉప్పుచట్టమును వదలివేయుదు. మరియొక చట్టమును ఉల్లంఘింపుదు అని గాంధీమహాత్ముడు ఆజ్ఞాపించు పరకును యెల్ల వారును ఉప్పు సత్యాగ్రహమొనరించుచునేయుండవలెను. చెరసాలకు వెళ్లుటకు సిద్ధపడుచున్నవారు భారతదేశీయుల యలంబరి కొరకును స్వరాజ్యమును కోరుచున్నార గాని తమకొరకు మాత్రమే కొరటలేదు. కావున ప్రతిస్త్రీయును పురుషుడును గూడ నిండులకు తోడ్పడవలెను.

ఖద్దరు

అందరును ఖద్దరునే కట్టవలెను. లేనిచో స్వరాజ్యము లభింపదు. ప్రజలు ఖద్దరునే కట్టకో నేను గ్రహింపజాలకున్నాను.

“ఖద్దరును కట్టినచో మీరకీరము కందిపోవునా? మీరంతటి సుకుమారులూ? నేనుగూడ మీ వంటి మనుష్యులమే. నేనెప్పుడు ఖద్దరునే కట్టెదను, దానిని నేను ప్రేమించెదను. వేనవికాలముల చల్లదనమును, శీతకాలములో వెచ్చదనమును కలిగించెడు మహిమ ఖద్దరులో నున్నది.”

స్త్రీలు వంటిరులుగా చేరవలెను

స్త్రీలందరును వంటిరులుగా చేరవలెను. స్త్రీలు హెచ్చుగా పూనుకొనిననే గాని స్వరాజ్యము లభింపదు. అని స్వరూపరాణిగారు నడిచిరి.

ఉమాదేవిగారి ఉపన్యాసము

“మనకు స్వరాజ్యములభించువరకు యీ సత్యాగ్రహము సాగుచునేయుండును. అందరును ఖద్దరు కట్టవలెను. సత్యాగ్రహ మొనరింపవలెను. ముఖ్యముగా మహమ్మదీయులందరను గూడ తోడ్పడవలెను. తమ సోదరి సోదరులకు కలగుచున్న దుర్గర కష్టములను కనులూ చూచుచుండియును మిన్నకుండువారి “పురుషులు” అని నేననను. అని నేటి దళాధిపతియగు ఉమా నెహ్రూగారు నడిచిరి. పిమ్మట తన దళమువారు చేసిన ఒక పుష్పసాట్లమును ఆమె వేలము వేసెను.

10 మంది వంటిరులు నేడు అలహాబాదునుండి హండియా తాలూకాకు వెళ్లిరి. వారచట సత్యాగ్రహమొనరించెదరు.

మంచము పట్టియున్న మాలానా పక్షిరుగారి దేశాభిమానము

నేడు ఉరేగింపు మాలానా ఘోరగారింటి కడుగు రాగా నే వంటిరులందరును తన ప్రక్కకడకు రావలెనని కోరుచున్నాను, అని ఘోరగారు కలుగుపడిరి. చాల రోజులనుండి ఘోరగారు మంచముమీదనుండి లేచుటలేదు. వంటిరులందరు నతని శయ్యకడకు వెళ్లిరి. “మహమ్మదీయుల త్యాగము ఉప్పుపన్ను చెల్లింపగూడదు. ఎల్ల వారును ఉప్పుచేయవలెను.” అని అతడు బోధించెను. (ప్ర. ప్రె.)

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(21-4-30)

నీమజుల దినుసులు

కొత్తపల్లి గజముల పీస్ ధరలు
కొత్తపల్లి గజములు:—మంగిపూర్ 22 X 22 (బి) రూ 7-14-0
పాధారణకము రూ 7-0-0 "సింహము" 22 X 22
(బి) రూ 7-2-0 పాధారణకము రూ 6-10-0 "ఇంజను"
22 X 22 (బి) రూ 7-3-0 పాధారణకము రూ 6-7-0
చలవ:—మంగిపూర్ 22 X 22 (బి) రూ 8-12-0 పామాన్యక
ము రూ 8-0-0 "సింహము" 22 X 22 (బి) రూ 8-2-0
పామాన్యకము రూ 7-8-0 "సింహము, పామాన్య"
22 X 22 (బి) రూ 8-2-0 పామాన్యకము రూ 7-2-0
చలవములు:—1708 (నెట్) రూ 11-5-0 1702 రూ 10-8-0
జి. జి. 78 రూ 7-12-0 గ్లాస్ "9000" రూ. 12-2-0.
9041 (నెట్) రూ 10-1-0. 30 (నెట్) రూ 8.
నూలు:—40 నెంబరు (నీమ 5 పా కట్టులు) బాక్సి రూ 4-18-0
చలవ (కొంక) చలవ 6-5-0 ("ఎనిటిక్లెడ్") రూ 5-11-0
చలవ (నాగకన్యక) రూ 5-13-0 చలవ (నెట్) రూ 5-15-0 చలవ
(గ్రెడ్డెండా) రూ 5-12-0 పచ్చగుట్టము (ఎట్ట) రూ 7-4-0
జి. రెడ్ సిక్స్టీత్ అనాన్ రూ 8-4-0.

40 జపాన్ (పదిపానులకట్టు) అయిదు నక్షత్రములు
కలర్ కాండ్ రూ 10-2-0. నెమలి రూ

60 సీమ (5 పానులకట్టులు) అడక తైర
టి. (ఎట్ట) "పాట్టెలుకల" మార్కు
2 దుడుకారము రూ 7-12-0 ఎడ్డుగడియారము రూ 7-7-0
చాటుజుట్టు రూ 7-6-0
తెన్నిల్లు రూ 7-10 0
సిరాబుడి రూ 7-10-0
తెల్ల "కొంక" రూ 8-15-0
ఇండియా బ్రిటనియా మార్కు తెల్ల రూ 9-2-0
2/84's Rs. 8-0-0. 2/84's రూ. 11-0-0
ఇత్తడికలు—(డిట్ మేక్) రూ 288-0-0
డిట్ (క్రూసాండ్) రూ 280-0-0
కాగితము రూ 828-0-0
డిట్ రూ

నీమెంటు పీస్ పలం:—
18 1/2 పీస్ ("చెయ్యి") రూ 11-2-0
జర్మన్ "స్టాక్" రూ జర్మన్ "టవర్" రూ 9-8-0
తెల్లెరములు యొక్క ధర:—
బావారీ 26-4-0 ఫీబరీ 26-0-0, మార్చి రూ 26-0-0
ఏప్రిల్ రూ 26-0-0
తెల్ల నెలగ నూనె:—పీసాలలో రూ 96.
అమడము:—(మిల్డ్ టెలివరి) రూ 98.

పదును చేసిన తోలు రతి 1-కి ధరలు
అవుతోలు (8 టూ-9) "అఫ్ కంట్రిన్" రూ 0-12-6 టూ 0-12-9
" (లేటిక్) " రూ 0-15-9 టూ 1-0-3
" (7-9) రెండుకూర్పు రూ 0-12-9 టూ 0-14-3
" (లేటిక్) రూ 1-0-0 టూ 1-0-9
" 6 1/2 టూ 8 1/2 రెండుకూర్పు రూ 0-18-0 టూ 0-15-0
" (8 టూ 7 1/2) విజయనగరము రూ 0-18-10 టూ 0-15-3
" (7 టూ 7 1/2) ఏలూడ రూ 0-14-0 టూ 0-14-8
గజతోలు రూ 0-9-0 టూ 0-9-7
గజపాదతోలు రూ 0-15-6 టూ 1-0-0
అవుపాదతోలు రూ 1-8-0 టూ 1-10-0
తోలు (పదును చేసినది) "ప్రైము" రూ 2-5-0 టూ 2-6-0
మేక్, " " "మిడియము" రూ 2-2-0 టూ 2-4-0
గొట్టెతోలు " " "ప్రైము" రూ 2-6-0 టూ 2-8-0
" " "మిడియము" రూ 2-2-0 టూ 2-4-0
" " "మిడివాడ మిడియము" రూ 2-0-0 టూ 2-2-0

తెనగకాయలు

"మిమె" రకము 581, ఫ్రెంచ్ కులు గల
బాదవ 1-కి రూ 44-8-0 టూ
కొట్టెగడ్డంగి డిరెవరి 1-కి అడిపి రూ 41-0-0 టూ 41-8-0
బెండి బంగారముల ధరలు
పవరను 1-కి (టోకుధర) 18 10 4
" " (చిల్లరధర) 18 10 6
బంగారు కులం 1-కి (ఇంగ్లీషు బార్) 21 18 0
బంగారు కులం 1-కి (మింటు బార్) 21 10 0
రెండి బార్ 100 కులములు రెడి 55 14 0
రెడి కులం 1-కి 9 9 6

విశాఖ పట్టణ సత్యాగ్రహ సందర్భము

(స్వకీయ విలేఖరి)

సంపూర్ణ హితాశము అద్భుత దృశ్యములు
ఏప్రిల్ 19:—మండల సత్యాగ్రహ నాయకులకు శ్రీ
య్యోగం తెన్నేటి విశ్వనాథముగారు ఎమ్. ఏ. వి. ఎల్.
(జిల్లా కాంగ్రెసు కార్యదర్శి, సత్యాగ్రహ దళ నాయకుడు.
అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు) శ్రీయత మారేపల్లి
రామచంద్రకృష్ణగారు (మండల సర్వే నేనాని, జిల్లా కాంగ్రెసు
అధ్యక్షులు) కొల్లూరి నూర్యనారాయణ గుప్తగారు బి. ఏ.
(నగర కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి) శ్రీ దిరుమర్తి భంకటరావు
స్వామిగారు బి. ఏ. వి. ఎల్.) నగర సంఘాధ్యక్షులు, మువజన
సంఘాధ్యక్షులు) శ్రీ భువిపాటి వినయజ్ఞ నారాయణశర్మగారు
(మాడుకల పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు, సత్యాగ్రహ సంఘ సభ్యు
లు) వీరిని ఆరెస్టు చేసినందువలన నిన్న జరిగిన ముగరమంతయు
ఆశ్చర్యకరమగు సంపూర్ణ హితాశము జరిగెను. ఏ పదార్థము
ను లభింపలేదు. సామాంకాలము విద్యుద్దీపములతో శోభాయ
మానముగ కలకల వెలిగిపోవు రాజవీధి నిర్మాణమై, ఓపికా
కూర్చుకొని, కన్నులెరుపు. నగరమున పలువురు పోలీసులు లాతీల
తో దిరుగసాగిరి. అట్లుచలం ప్రజలను భయపెట్టిరి. హితాశ
మును చేయించి యెత్తించుచున్న కొందరి చేతులను వ్రాసి
కొనిరి. ఇరువురు ముగ్గురును మెడపట్టి గెంటిరి. ఏమైనను కాంత
ముగ సంపూర్ణ హితాశము జరిగినది.

ఉప్పు సత్యాగ్రహము

నాయకుల నిర్బంధమువలన సత్యాగ్రహ శిబిరమునం దెవ్వ
రును నిరుత్సాహము కాలేదు. నిర్బంధింపబడుటకు ప్రతిపాద
ను ఇనుముడించిన ఉత్సాహముతో నున్నారు. విజయనగరము
నుండి శ్రీ పాద వెంకటనారాయణగారు బి. ఏ. వి. ఎల్. కేసు
వచ్చి సత్యాగ్రహముగా చేరిరి. కొందరు విద్యార్థులు కూడ చేరిరి.
ఈ దినము కూడ ముగారు రెండువందలమంది విద్యార్థులు ఉప్పు
చేసిరి. సముద్రతీరమున పైలుపాడుగునను మరల ప్రాయులు
కనుపడినవి. ఉప్పు సత్యాగ్రహమున పాల్గొనిన వా శిక్షించుదు
రని ఎ. వి. యస్. కాలేజి ఆర్డరును ప్రిన్సిపలు గారు
విద్యార్థులకు తెలియబడెడిరి. ఆయనను విద్యార్థులు
విరమించుటలేదు. కేసు యథాప్రకారము మెడపట్టెము
యొధులను, క్రొత్త కలసినవారును ఉప్పుతయ్యచేసిరి. పదు
నైదువేలమంది ప్రజలు చూడెంచిరి. శ్రీయ అమితముగ వచ్చిరి.
వారిలో అదిమాగ్ర శ్రీయ కలిసి కూర్చునిరి. పోలీసులు ఎవ్వ
రును వచ్చియుండలేదు. ఉపన్యాసములయిన వెనుక సభ్యుగింప
బడిన. జయ జయ ధ్వనులు మిన్న ముట్టెను. నాయకుల నిర్బం
ధమువలన ఉద్యమమొంత విచ్ఛింభించినదియు కేటి హితాశము
ను కేటి మహాసభయును పరికించిన తెలియును. సభలో ధనము
వసూలు చేయబడెను. విదేశ వస్త్ర దహనము జరిగెను. శ్రీయ
రవికలను విప్పి అగ్నిలో వేసిరి. మాడుకల పురపాలకుడు కూడ
తమ దుస్తులను అగ్ని కప్పించిరి.

నాయకులు జైలులులో

జైలులో నాయకులు అయిదుగురును నిన్న ఉదయ
మున ఓక్క డగ్గరనుంచిరి. అందరును ఉత్సాహముగ నున్నా
రు. బంధువులకు మిత్రులకు వారిని దర్శించుట కవకాశ మిచ్చి
యున్నారు.

పురోహితుల సంఘము

క్రొత్త అగ్రహారములోని ముప్పది నలుపురు పురోహితు
లు ఈ సత్యాగ్రహోద్యమము జయప్రదముగ జరుగవలెననియు
నిర్బంధింపబడిన నాయకులకు జయము కలుగవలెననియు సత్వ
ర సంపూర్ణ స్వరాజ్యము ప్రాప్తినవలెననియు శివాలయము
న అభిషేకములు చేసి, ప్రార్థన సలిపిరి. అభిషేకించిన వారికేళ
ములను, పువ్వులను సత్యాగ్రహ శిబిరమున కొనగిరి.

వాలంటీరులపై రాళ్లు దువ్వుట

నిన్నరాత్రి ఉత్సవముతో వచ్చుచుండగా శిబిరమునకు
దగ్గర దూరము నుండి కొందరెవ్వరో తుంటరులు కనుపడటం
డ రాళ్లు దువ్విరి. ఎవ్వరెవరు హానికలుగలేదు.

సంయుక్త రాష్ట్రములు

భాకూరు వైద్యనాథసింగు భాకూరు విశ్వనాథసింగు
సత్యాగ్రహముగార్లు శిక్షింపబడుట

కాకి, ఏప్రిల్ 17:—ఉప్పుసత్యాగ్రహ మొనరించి
వందలకు వీరికి ముగ్గురికి ఒక్కొక్కరికి 15 రెబలు శిక్ష యును 200
జాల్మనాయకులు వేయబడెను. వేలకొలది ప్రజలును జాతీయ
పతాకములను ధరించిన వలంటీరులును కా రా గృహ సమావ
మున చేరిరి.

బాబాభగవాన్ నాథు, శ్రీ ప్రకాశ్, అచార్యులరెండవేగా
ర్లు చెరసాలలోనికి వెళ్లి వారితో సంభాషించిరి. (ఆ. (నె.))

శిక్షలు

కర్నాటకము

హనుమంత నాయకు నందగడు దొండో
యల్లో కులకర్ణిగార్లు శిక్షింపబడుట
బెల్గాం, ఏప్రిల్ 18:—హనుమంత నాయకుగారికి ఒకసంవ
త్సరము విడితైదును ధోండోయల్లో, కులకర్ణిగార్లు కు ఒక్కొక్క
రికి ఒకవత్సరము కఠినశిక్షయును వేయబడెను. (శ్రీ. (నె.))

హనుమంతరావు కాజల్ గారిని

ఆరెస్టు చేయుట

మొత్తము 19 గురిని కేసు అంకోలాలో
ఆరెస్టుచేసిరి.
బెల్గాం, ఏప్రిల్ 17:—కర్నాటక సత్యాగ్రహమున
లి అధ్యక్షుడగు దివాకరుగారిని ఆరెస్టుచేసినపుడు ఆయన ఆరెడ
వికి హనుమంతరావు కాజల్ గారిని నిశుమించిరి.
హనుమంతరావు గారిని వారి 18 మంది వలంటీరులను కేసు
అంకోలాలో ఆరెస్టుచేసిరి. ఈ వలంటీరులలో నొక సన్యాసి
గూడ నున్నాడు. గడగు నాయకులను ఆరెస్టు చేయలేదు.

సంయుక్త పరగణాలు

భగతుసింగుగారిని

ఆరెస్టు చేయుట

భగవతీసింగు, శ్యామసింగు చౌసను, అంబికా
ప్రసాదు, వండిత శివదయాలు, సత్తు ప్రసాదు లక్ష్మీ
నారాయణ, ప్యారిలాలు, దామోదర ప్రసాదు
ముకేరు బాంబూరాంగార్లు 10 మందియు
ఆరెస్టుచేయబడిరి.

బెనారసు, ఏప్రిల్ 18:—కాలో కాశీవిద్యార్థియు
నందలి భగవ సింగుగారిని హిందూస్తాన్ సేవాదళమునకు చేరిన
శ్యామసింగు సనుగారిని, అంబికా ప్రసాదు (రాయి బెల్లి)గా
రిని దాలో తాలూకాలోని సత్యాగ్రహస్థానమున పోలి
యాలో నిన్న ఆరెస్టు చేసిరి. సత్యాగ్రహ మొనర్చుటకు ప్రో
త్సాహరచినందులకు మాత్రమే వీరిని ముగ్గురిని ఆరెస్టు చేసిరి.
రాయి బెల్లి మండలమున సత్యాగ్రహ మొనరించినందు
లకు కేటికరకు 25 మందిని ఆరెస్టు చేసిరి. వీరికి 15 రెబలు కఠిన
శిక్షయే వేయబడెను. వీరికెట్టి ప్రత్యేక సౌకర్యములు చేయ
లేదు. (శ్రీ. (నె.))

మిరట, ఏప్రిల్ 18:—
శిల్లీ సత్యాగ్రహసంఘ కార్యద్యమకు పంపిత శివదయా
కుగారిని సర్దు ప్రసాదు, లక్ష్మీనారాయణ, ప్యారిలాలు (బా
పూర్తి) గార్లు ను గూడ కేసు ఉదయమున యి
చట ఆరెస్టు చేసిరి. దామోదర
ప్రసాదు, ముక్తబాబూరిరాంగార్లు సమావనాలో ఆరెస్టుచేసిరి.
చాలం, సిద్దికు సత్తనారాయణగార్లు గ్రామములలో స్వరాజ్య
లూరును చురుకుగా విక్రయించుచున్నారు. (శ్రీ. (నె.))

తుమ్మపూడి
తుమ్మపూడి గ్రామంలో 18 వక్తలేదిన నూర్యదేవ
సుబ్బానాయకుగారు మరొకందరు యువకులతో ఉప్పును త
యారుచేసిరి. పాపంత్రి ఉప్పు అమ్మబడును. ఇటులనే ప్రతి
నిత్యము తుమ్మపూడిలో ఉప్పునున్నతో ఉప్పు తయారుచేయ
తీర్మానించుకొని యున్నారు.

(ఒకవిలేఖరి)

దంత చూర్ణము

డబ్బి 1-కి రూ 0-2-0; 12-కి 1-4-0
ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లుతో ముటవలన చిగుర్లుగట్టి
వడును. చిగుర్లునుండి రక్తముకాకుండును. నోటుదగ్గరదము
తేక యుండును. పండ్లు ముత్తములవలె తెల్లగా నుండును.
అమృతారణ్యం డబ్బి 7, రంబు శెట్టిపేటి, మదరాసు

మదరాసు రాష్ట్రీయ సహకార మహాసభ

ప్రొ. వి. జి. కాలీగారి యధ్యక్షత క్రింద సమావేశమగుట

మదరాసు, ఏప్రిల్ 18:— 18 వ మదరాసు రాష్ట్రీయ మహాసభ ఈయనమునకు గొప్ప అంశము, మైలాపూరునుండి, పి. యస్. ప్రామాణ్యుల ఆవరణమున సమావేశమయెను. పునరా యందలి షెడ్యూల్ కళాశాలనుండి ఆర్థికాశ్రయ పండితులగు, వి. జి. కాలీగారు అధ్యక్షత వహించిరి. రాష్ట్రీయం దన్ని ప్రాంతములనుండియు మహాసభ 700 మంది ప్రతినిధు లుబిందరి. విశేషము, బిరిస్టానుండి, సహకారాలతరపున మొదలైన వారయి గాదును మదరాసునుండి ఆరావమును అత్యంతగాను అభ్యుదయించిరి. ఈ మహాసభతో పాటు, వ్యవసాయక, పారిశ్రామిక సహకార ప్రదర్శనముగూడ ఏర్పరచబడినది.

రాష్ట్రీయ సహకార సంఘమునకును, మదరాసు ఆర్థిక బ్యాంకునకును కన్యకులను వేరువేరుగాను పంతులుగారు, ప్రతినిధు లకు రూపాయల పురస్కారమును స్వాగత మొసగును సహకారోద్య ములనుబట్టి చర్చింపవలసియున్న సమస్యలగురించియు, వానిని పరిష్కరించు పద్ధతులగురించియు, విత్తులముగ ప్రసంగించుచు గంభీరముగ సుపర్యవేషించిరి.

అధ్యక్షోపన్యాసము

విమర్శ—అధ్యక్షులగు వి. జి. గోఖలేగారు కార్యక్రమ మునుసక్రమించుచు, నొకటియే యుపన్యాససారాంశమును క్లుప్తముగ సీక్రీంద వివరించుచున్నాము. కొన్ని వర్తకములుగా, నీ దేశమున సహకారోద్యమము చాల చిక్కుల నెదుర్కొనుచున్నది. ఆ చిక్కులను వివరముపరిచియున్నాడు చెప్పవచ్చును. అందుచేతనే ఇందు మి. యస్. ప్రతినిధుల రాష్ట్రీయం దును విచారణ సంఘములే రూపొందించుట విచిత్రము. సహకారములను వానిని నివారణోపాయములను అన్వేషించుటకును చేసెను. రాష్ట్రీయం దంతటి విచారణసంఘములతో నొకటి యగుట మేల్పెట్టుకొనినది గురించి ప్రతినిధులకిని తెలిసినది. విమర్శనయే ప్రధానముగ నిడుకొనుకొందరు వ్యక్తి ల్చివట్టులను గాని “అవి గొప్ప అంశములను ప్రజలలో యుత్సాహము లేక అధికారులచే మాత్రమే యుద్ధమయి దేశముపై పడవేయబడుటయే ఇట్టి అంశములకు గారణమనియు విమర్శించుచు ఆర్థిక సంక్షోభమున వచ్చుచున్నాని స్పష్టతలతో ప్రధానాధ్యక్షులగు ఇతరపద్ధతులను సీక్రీందము సహకారోద్యమము ప్రజల కెక్కువ ప్రయోజనకారియగుచున్నది విషయమొక్కటియే అట్టి విమర్శనలన్నిటిని చల్లార్చగలదు. అంతయుగాక ఈ దృశ్యము తనలోని లోపములను వానికారణములను అన్వేషించుకొని వానిని సవరించుకొనుటకు గట్టి ప్రయత్నము లొనర్చుచున్నది. అట్టి ఆత్మాన్వేషణముగల ఏయేద్యమముగాని తప్పక జరుగదల మై తీరున నిర్ణయముగ చెప్పవచ్చును. మనయుద్ధమయి ఇట్టి విమర్శ ప్రారంభమై బాల్యవృద్ధులందఱును ఇతరుల చరిత్రనుండి చాలవిషయముల నేర్చుకొని లాభమునందగలదు.

కేవలమనకరణము గూడదు

విదేశములందు సహకారోద్యమ చరిత్రనువలన మన మున్నోకవిషయముల నెలుసుకొని లాభము నందవచ్చును. కానా ఆచట జరుగదలమున పద్ధతుల నన్నిటిని కండ్లు మూసుకొని మన మునుబించుట మాత్రము చాల ప్రమాదకరము. మన దేశమునందలి యుద్ధమయి గురించియు విదేశమునందలి యుద్ధమయి గురించియు బాగుగ తెలిసిన అధికారులనేమలు చాల ప్రయోజనకరములగు గ్రంథముల ప్రయోగించి, మనదేశమునందలి యుద్ధమయి సాధనముల బాగుగ నాలోచించి వేసినవలంబించునని నో వేసి నిరాకరింపవలెనో జాగ్రత్త నిర్ణయింపవలెను. మన యుద్ధమయి మనదేశమునందలి కనుగొనున విధమున పెంపొందించు కొనవలెను. ఈ వాక్యములే భారత దేశమునందు కేవలమనకరణ ప్రాతియం సంస్థలకు వర్తించును. అఖిలభారత సహకారసంస్థ ఇటీవలనే ప్రారంభింపబడుట చాల శుభమునకను. మనలో ఒక రాష్ట్రీయమునుండి మరియొక రాష్ట్రీయము నేర్చుకొనున విషయము తెన్నుయొగలవు. కాని ఒక రాష్ట్రీయమునందలి పద్ధతుల మరియొక రాష్ట్రీయమునకు పూర్తిగా తగియుండుకొనవచ్చును కనుక, రాష్ట్రీయ నాయకులు బాగుగ నాలోచించి తమ కనుగొనున వానిని మాత్రమే వా రవలంబింపవలెను.

సహకారము-అధికారులు

సహకారోద్యమముయొక్క విజయము, సంఘముల సంఖ్యనుబట్టిగాని, సభ్యుల సంఖ్యనుబట్టిగాని నిర్ణయింప వీలులేదు. ఉద్యమములనుబట్టియు వ్యాపించిన సహకార భావమునుబట్టియు, స్వయంసహాయమునుబట్టియు, ఉద్యమ విజ

యము నిర్ణయింపబడును. అందుచే, భారత దేశమున దన్ని ప్రాంతములందును సహకారోద్యమమునాయకులు, అధికారుల జోక్యము పుచ్చుకొనుట సాధ్యమగునంత తక్కువగునందవలెనని యు ప్రజలకు సాధ్యమైనంత అధికముగ సావధానముతో నొసగుట అవసరమనియు ఆంధ్ర దేశమున మొదలైన దున్నాడు. ఈ సమస్య విచారణ ప్రాంతమున గూడ తీరును, వైకల్యమునుబట్టి చెప్పుచున్నది. వెలులనుండి ఉద్యమమును సహాయ మొనర్చుటవేరు. ఉద్యమమునందలి ములలో జోక్యము గలిగించుకొని అడుపడుటవేరు ప్రజల, సంకల్పింపదగ్గముల తెలిసి, స్వయముగ వ్యవహారముల చక్క తెల్పుకొని సుఖితులగుటవేరు. ఉద్యమమును జాగ్రత్త తరఫు చేయుచు, సరియగువార్తలను, సావధానముగ నడిపించుట అవసరము. కాని ఈపని ప్రభుత్వోద్యమములకు వేరువేరుగా యుండవలెను. అట్టిపనిగూడ అధికారతరపుల చేయుటనే యుండుటయే, ఉద్యమముయొక్క సావధానము చిహ్నము. లేనియెడల, ఉద్యమము నిజముగ సహకారతత్వముతో నున్నదిగా గలదు.

సహకారోద్యమముయొక్క ఫలితములు చాలవరకు పరిస్థితులపై నాధారపడి యుండును. మహాకాదునకు ముడికి 25 చొప్పున వడ్డీ ధనము నందుకొంటున్నది కేవలము టిమిగ దాయని, సహకారులంత మాత్రముతో సంక్షోభమునందు యూరకొనరాదు. ఇందు వడ్డీలో గలిగిన లాభము రైతులకు కొంతపహాకరియే గావచ్చును, కాని స్వల్ప విస్తీర్ణముగ పాలముతో, చాలచాలని లిండితో, ఇతర అవశ్యకతలకొరకు, మహాకాదునవడ్డీ జోపలిన పేదరైతులకు వడ్డీలాభ మంత సహాయకారిగాదు. ప్రజల ఆర్థికస్థితిని సభ్యులపరమపరిపాటిగా భావించి ప్రభుత్వమువైగలదు. పరిశ్రమలను వ్యవసాయమును నిజపాదనల సహకారములను అభివృద్ధిపరచుటకు ప్రభుత్వమువారు బలమునుబాధ్యులైకొనికొనికొని అవలంబించి చురుకుగ పనిచేయువలెను. ప్రభుత్వమువారు భూమి తరగతా బ్యాంకులకు వివిధ ధనసహాయ మొనర్చుటయేగాక, సేవలను రిజర్వబ్యాంకులవారి, దేశీయఆర్థికవ్యవహారములతో సంబంధముల బ్యాంకుల కెక్కువసంబంధమును ఏర్పరచవలెను. ఈ విషయమున ప్రస్తుతము సంబంధముల కెక్కువ సహకారము లేకపోవుటచే, ఇప్పటికంటె ఎక్కువ ప్రయోజనకరముగ పనిచేయవలెను. ప్రభుత్వమువారిచే ఆర్థిక సహాయము నందు; అఖిల భారత బ్యాంకును నుండి సరియగు ఆర్థిక సహాయము లేకపోవుటచే, సహకారోద్యమము చాల చిక్కులలో నున్నదిగావలెను. ఈ విషయమున మదరాసునందలి పరిస్థితులనుబట్టి ఇతర రాష్ట్రీయముల యందు వలెనే యున్నది. మన యుద్ధమయి, సంబంధముల బ్యాంకింగు విచారణ సంఘమునందు, మన ముప్రసిద్ధ నాయకులను వేరువేరుగాను పంతులుగారును తదితరులను సభ్యులగు నుండిరి. వీరు సహకారోద్యమముయొక్క సహజముగ హక్కులను సరిగా గాపాడెదరని భయముగ విశ్వసింపవచ్చును.

నాల్గు సమస్యలు

విమర్శన పద్ధతులు, భారతదేశమున దన్ని ప్రాంతముల యందును, ఈ రాష్ట్రీయమునందునుకూడ నాల్గు సమస్యలు సహకారోద్యమము నెదుర్చుచున్నవి నుడివిరి. ఆందోకటి ప్రాథమిక సంఘములు ఋణముల నిచ్చు పద్ధతిని వానిని తిరిగివేరూలు చేయు పద్ధతులకును సంబంధించినవి. కండ్ల వదిలంపుములు సౌత్వముగ పని చేయువటులు యజమాన్యవై నేర్పరుచుటకు సంబంధించినవి. మూడవది సంబంధముల ఆర్థికస్థితిని, యూనియన్తో సదరబ్యాంకులకుగల వ్యవహారములకును సంబంధించినవి. నాల్గవది, ఈయమధ్యమును, పరపరేతర, వ్యవసాయేతర సహకార రంగములకు వ్యాపించవలయుటకు గురించిని. ఈనాటింటిని, మేల్పెట్టుకొని టివారు విచారణచేసి, కొన్ని శిఫార్సుల గావించెను. అధికారులు వానిని అనుమతానికి దెచ్చుటకు చురుకుగ ప్రయత్నించుచున్నాడు. ప్రాథమిక సంఘముల సభ్యులకుఋణము లొసగుటలోను సభ్యులు బాకీలను తిరిగి చెల్లించుటలో గవర్నరును చురుకుతనమును బట్టియే, సంస్థయొక్కయు, ఉద్యమముయొక్కయు సౌత్వము నిర్ణయమగును. రైతుల కొసగు ఋణములు, లాభకరముగ కార్యములకు పయోగింపబడెనా లేదా యజమానియమును, సహకార సంఘములు జాగ్రత్త గమనించుచుండవలెను. సభ్యులలాభనష్టములగురించి అట్టి శ్రద్ధను వహించుటయే సహకార సంఘములకును, వడ్డీవ్యాపారులకునుగల భేదము. బాకీలు విశేషముగ వసూలుగాక నిలచిపోవుటచేనదినిరాష్ట్రీయందలి సహకారులకు చాల ఆందోళనను కలుగజేసెను. ఈ లోపము సవరించుటకై సహకారోద్యమమువారు పనిచేయుచున్నార. ఈ సమస్య మరాష్ట్రీయనందేగాక ఇతర ప్రాంతములందుగూడ చాల ఆందోళనను గలుగజేసెను. ఈ రాష్ట్రీయ సహకారసంఘమువారు దీర్ఘకాలపు ఋణములను గుటచే ఋణము తెముట సద్వినియోగ మొనర్చబడినది లేనిది యావారు లేకపోవుటచే తిరిగి పదరు మొత్తములు వసూలుగుట కష్టమగుచుండెను. అవసరముగానికంటె సభ్యులకును ఎక్కువ దీర్ఘకాలమునకును

మునకు విరుద్ధము, సహకారసంఘముల వ్యాపారమునందలి భాగము స్వల్పకాలపు ఋణములగు నుండవలెను. కనుక మైమరి సావధానము దీర్ఘకాలపు ఋణముల నొసగు పద్ధతిని ఇటీవల నుండియు నిరుత్సాహపరుచుచుండుట సంబోధకరముగ విషయము. ప్రాథమిక సంఘములను వ్యవహార పరచి లోపాస్తవముగ నిర్వహించిన యెడల సరినిజముగ గ్రామవ్యాపారులు గాగలవు.

ఆధ్యక్షుల బిరుదుల వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన ఆర్థిక సహకారములు గురించి ప్రసంగించి ఈవిషయమున నిజముల బ్యాంకింగువిచారణసంఘము వారియెదుట తెలియజేసిన వివరముల గమనింపగా సహకారోద్యమము వ్యవసాయమునకు రైతులకుగావలసిన ఆర్థిక సహకారములలో కేతాంకమైనను సమకూర్చబాటులేదని స్పష్టమయ్యెను. చెన్నరాష్ట్రీయను, విత్తములు చల్లినదిమొదలు పంటలు వచ్చువరకు వ్యవసాయ భిక్షులగుగాను రైతులకు 40 కోట్ల రూపాయలు గావలెనని అంచనా వేయబడినది. ఇది చాలతక్కువ అయినను, సహకారసంఘము ద్వారా, వానిలో నెన్నవంతును సరఫరా యగుచున్నది? సరఫరాచేయుచున్న స్వల్పమొత్తమునైనను, రైతుల కవసరమైనపు డొసగులేదు. రైతులవద్ద సామ్యుచేరునపుడు వసూలు చేయుటలేదు. అందుచే వల్లెబ్బాలోని సహకారస్థితి చాల కోపనీయముగ నున్నది. ఈ విషయమున రిజిస్ట్రార్ గారిచేసిన తయారుచేసిన లెక్కలు, చాలప్రబోధకముగ నుండగలదు.

పంటపదార్థముల విక్రయించుటకు సహకారోద్యమ మింకను తగినంత పూనుకొనకపోవుట చాల లోపముగనుండి ఇందువలన వ్యవసాయకులకు గలుగుచున్న అపారవస్త్ర మెల్లరకును తెలిసినది. చెరుల తాకట్టుమీద ఋణములనొసగు పద్ధతి నవలంబించినయెడల సహకారసంఘముల ఆర్థిక విర్యాలు చాలబలపడుట కెన్నియో కొత్తమార్గము కేర్పడగలవు. కనుక నీ విషయములగురించి సహకారోద్యమములందులకు శ్రద్ధ వహింపవలసియున్నది అని కాలీగారు నుడివిరి.

కావలెను.

సామర్థ్యము, అనుభవము గలిగిన ఏకైకము చాలకాలము క్రిందట సావధానము చక్కగపనిచేయుచున్న హిందూదేశపు ఇన్ స్ట్రూమెంట్ కంపెనీతరపున మద్రాసులోను చుట్టుపట్ల గ్రామములలోను పనిచేయుటకు కావలెను. చురుకుగ పనిచేయగలవారికి తమతీరికసమయములో ధనమును సంపాదించుకొనుటకు మంచి అవకాశము.

వివరములకు:—పోస్టుబాక్సు నెం. 212 c/o ఆంధ్రపత్రిక.

అద్భుతమైన ప్రణవాయువు కలసి ముఖమున కుపయోగపడు మీగడ, తక్షణమే అందము నిచ్చును

నెక్ యూసా, చర్మమునకు, యాకృతికిని మౌతన కాంతిని, మనోహరత్వము నివ్వగలియున్నది. అందమును పెంపుజేయు యీ మౌతన మీగడయందు జీవరసవార్తము లేదు. మహాసంతోషగూడిన దీనిని ముఖమున కుపయోగించుట వలన చర్మమునకు స్వచ్ఛమైన ప్రణవాయువు స్నానము నివ్వగలియున్నది. నెక్ యూసా చర్మమును మెత్తవరచి, యందమును, మృదుత్వము నిచ్చి యాకృతికి మరెంత వస్త్ర పెట్టగలను. నెక్ యూసా సూర్యరశ్మి, ఉష్ణమువలన పోట్లు, మరి యితర శీతోష్ణములవలన కలుగు చర్మవ్యాధులన్నిటినుండి గాపాడును. గుండము లమ్ముచూ రందరి వద్దను నెక్ యూసా తెల్లని బాటిలో నుంచి అమ్ముబడును. వెల 1-కి రు. 1/-

మన శీతోష్ణస్థితికి తగిన మీగడ. **వెన్ యూసా** VENYUSA

ఆయాసవడవద్దు

శూలనొప్పి తగ్గిపోవును

చాంబర్లెన్ శూలనొప్పి నివారిణి ఉపయోగించిన ఉత్తరక్షణముననే బాధనుండి విముక్తిపొంది ఖాళ్యము ననుభవింపగలవు. ఇది చాల నమ్మకమైనది. చాలాకాలమునుంచి అనేక ఘనవైద్యులచే ఆమోదింపబడుచున్నది. మందులంగ క్లస్టిటిస్ ను దోరకును. ప్రపంచమున దంతలను శూలనొప్పి లకు, తిమిరి వాయువులకు, అతిసారమునకు, పొలికడుపునకు బంధమైన వ్యాధు లన్నిటికి వాడబడుచున్నది. వెంటనే దాని సుగుణమును పొందుచున్నార. ఎల్లప్పుడు దగ్గర నుంచు కొనుడు. ఇంక ఆయాసము పొంద నవసరము కనిపించదు.

చాంబర్లెన్ శూలనొప్పి నివారిణి

CHAMBERLAIN MEDICINE Co,
Des Moines, Iowa U. S. A.

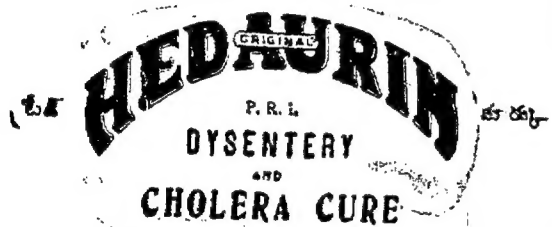
ప్రపంచమునందు చాలకాలమునుంచి విఖ్యాతిని పొందిన

దీక్షావధము. అది కొత్తదికాదు, అది తప్పక గుణ మిచ్చును.

10 ఇందులో మత్తుపదార్థములు చేరుటలేదు.

ఒక ఔషధ వినోదము

కలరా నివారిణి!

హెడ్యూరిన్ అరికులేరియనుండి

తయారు చేయబడినది

ప్రస్తుతకాలమునందు నూతనవాటిలో అమోఘమైన ఔషధి. కలరాకు, అతిసారమునకు ప్రపథమ మోతాదే సుగుణిచ్చు చున్నట్లు గొప్పవైద్యులచే నిర్ధారణ చేయబడినది. ఆ శూలనొప్పి ధరలు రు. 0-15-0, 1-12-0, 8-4-0.

ఫార్మికోలాజికల్ రిసెర్చి ఇన్ స్టిట్యూట్

హాస్టల్ బాక్సు నెం. 504, మద్రాసు. పి. టి.

చర్మరోగము :—తామర, కుప్ప, బూదకాలు, మేత, పుండు, రాచపుండు (Carbuncle), నారీకురుపు, సుఖసంబంధమైన పుండ్లు, కాళ్ల పగుళ్లు, తెగువులు, కాతిన గాయములు మొదలగువానికి వాడవచ్చును.

ఒక డబ్బీ 0-7-0; 3 డబ్బీలు 1-8-0; 6 డబ్బీలు 2-4-0.

కామవర్ధని :—మేహము సహమేహము, అతియాత్రము, రక్తనిస్సారము, మేహవాతము, కుష్మము, పీర్మోమము, వలబద్ధము, బుద్ధిహంద్యము, మైకములకు అద్భుతముగా పనిచేయును. వయస్సు, లక్షణము వ్రాయుడు.

15 దినములకు సరిపోవు మందు రు. 2-8-0.

వి. టి. ప్యాకింగు ఖర్చులు వేలు.

ప్రాప్తికర్త :—చర్మరోగము నిలయం, ఏ లూరు పోస్టు, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా.

స్వయంశిక్షా సంస్కృత

గ్రంథములు

స్వామిశాస్త్రాత్మికము తెలుగులిపి, తెలుగుగ్రంథములు శబ్దము మొదలగు విరుపు ప్రకముల పెట్టు అసంఖ్య 8-0-0 తగ్గధరరు 1.

సీలకంఠం, C/O ఎన్. ఎస్. నరసింహం, బ్రయినింగుకాశి, రాజమండ్రి.

బీసెంటుమ్మ వ్రాతల యంతరార్థము

పట్టాభినీతారామయ్యగారి టీకా తాత్పర్యములు. మచిలీపట్నము, ఏప్రిల్ 18:—

“ఆరాజకమునకు దారితీయుట” అను కీర్తికతో అనీ బీసెంటుమ్మగారు ఒక వ్యాసమును న్యూ ఇండియా పత్రికలో ఇటీవల ప్రకటించిరి.

ఈరీతిగా బీసెంటుమ్మ గాంధీమహాత్ముని యుద్ధమును గూర్చి వ్రాయుటలోగల యుద్ధోత్సాహ మేమిటియని పట్టాభినీతారామయ్యగారిని శ్రీమై ను ప్రతినీధి అడిగెను. పట్టాభినీతారామయ్యగారి కీర్తికరీతిగా తమ తాత్పర్యమును తెలియజేసిరి.

బీసెంటుమ్మ వ్రాసిన వ్యాసమును వ్రాయుటకు పూర్వము ఆ పత్రికలోనే అంతకు పూర్వము రెండు సంచికలలో గాంధీ మహాత్ముని యుద్ధమును వానాటికి బ్రహ్మాండమైన ఆకారము దాల్చుచున్నదని వ్రాసియుండెను. ఆ వ్యాసములవల్ల తాను తన పత్రికాపాఠకుల మనస్సులకు నాటునట్లుగా తన ఆత్మర్యమును వెల్లడించెను. తన పాఠకులకు తన వ్యాసములవల్ల తన్ను గూర్చి కలిగిన అభిప్రాయమును రద్దుచేయుటకు ఇచ్చుకు మహాత్ముని యుద్ధమును నిందించుచు వ్యాసము వ్రాసెను.

గాంధీ మహాత్ముడు యీ యుద్ధము మంతకును సర్వస్వతంత్రాధికారి యై యుండుట బీసెంటుమ్మకు వెగటుగా నున్నది. కాని 1917 సంవత్సరములో యీమెను గవర్నమెంటువారు నిర్బంధించి యుండినపుడు తన యనుబంధులందరను తన నిర్బంధమునకై సాత్వికనిరోధము ప్రారంభించవలసినదని ఆదేశించి యుండెను. అనాటి యుద్ధము ముగిసిన సర్వస్వతంత్రాధికారము వహించి యుండిన సంగతి ఆమె యిప్పుడు మరచిపోయినది. తన్ను నిర్బంధించినపుడు సి. పి. రామస్వామయ్యగారికి రింకను ప్రియమైనది ఏల విరమించలేదని ప్రశ్నించుకొనెను. సర్ ముద్రాపాత్రయ్యగారు తన నిర్బంధమును జూచి ఎట్లు విన్నవ కనుఖముగా కాలము పుచ్చుచుండిరా యని ఆమె శంకించెను. సాత్విక నిరోధమే కర్తవ్యమని ఆమెను బోధించెను. కాని నిర్బంధానికి పూర్తియై ఆమె విముక్తిపొంది వచ్చినపుడు సాత్వికనిరోధ మహాపాపదే కమను కట్టిపెట్టెను. అప్పుడు మార్చి 22 తేదీని జన్మభూమి పత్రికలోని రెండవ పుటలో నే నొక ప్రశ్న వేసితిని. ఆమె విడుదల చేయబడిన పిమ్మట ఆమె సాత్వికనిరోధ ప్రచారము చేయగూడదను నియమము గవర్నమెంటువారును ఆమెయును కూడబలుకకొని ఒడంబడిక చేసుకొని యుండిరా? అని ప్రశ్న వేసితిని. కాని ఆ ప్రశ్నకు ఆమె జవాబు అప్పటికిని ఇవ్వలేదని ఇప్పుడేను. అట్టి ఒడంబడిక ఆమెకును గవర్నమెంటువారికిని ఉన్నయెడల బీసెంటుమ్మగారి వ్రాతలను శ్రద్ధగా గమనించవలసినదే. అట్టి ఒడంబడిక లేనియెడల, ఆమె మాటలు పండు ముదు సలియొక్క ప్రాతకాలపు మాటలుగా భావించవలెను.

గాంధీమహాత్ముని యుద్ధముమే వక్రమైనచో గవర్నరు జనరలుగారు ఇర్విన్ ప్రభువుగారి గాంధీమహాత్ముని గూర్చి చేయవలసిన బంధోబస్తులు చేయగలరు. ఆయన యుద్ధమును వక్రమైనది గాక, ఋజుపద్ధతియైనచో బీసెంటుమ్మగారి, ఇర్విన్ ప్రభువుగారి ఏమియు చేయజాలరు. (శ్రీ పే.)

దుర్గామెడికల్ హాల్

గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

గనేరియా మిక్స్చర్

గ్యారంటీగా 3 రోజులలో కుదురును

(1) ఈమందు పెగ్గోగములను నివారించి మూత్రము శిథిలమగుటకు గలగు పోటు, మంట, చురుకును యింజక్షన్ గా తోడు పిచ్చికారిలోను నిమిత్తములేకండ. రప్పక ముదురును. సీసా 1-8 రు 8-0-0.

మూర్ఖారిష్టము

(2) ఈమందు యెంటువెంటి మూర్ఖులైనను యెన్నిసంఖ్యరములనుండియును మూర్ఖులైనను గ్యారంటీగా కుదురును. నెలకు పరిపూర్ణముండు రు 8-0-0.

పొడలకు తైలము

(3) ఈ తైలము తైలపొడలనే గాక యితరవిధములైన పొడలను గూడ పోగొట్టును. ఇంకను తామర, గజ్జ, కర్పాశి మొదలగుగాల అన్ని విధములైన చర్మవ్యాధులను పోగొట్టి చర్మమును మామూలుస్థితికి మార్చును. డబ్బీ 1 రు 1-0-0.

“గుంటూరు జిల్లాకు యీ తైలము:— తాడికొండ మల్లికార్జునరావుగారు, గుంటూరు, ఏ తైలము కావలెను. 181

అస్పృశ్యతాదోషనివారణము

గాంధీమహాత్ముని వ్యాసము

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 17:—అస్పృశ్యతా దోషనివారణమునకును స్వాతంత్ర్యసిద్ధికినిగల సంబంధమును వ్యక్తము చేయుచు గాంధీమహాత్ముడు నేడు యంగు ఇండియా పత్రికలో నిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— హిందూ మహమ్మదీయ సంఖ్యమువిషయమై ప్రజలలో పెట్టి దురభిప్రాయములు ప్రబలియున్నచో అస్పృశ్యతా నివారణ సమస్య విషయమై గూడ అట్టి దురభిప్రాయములే ప్రబలియున్నవి. స్వరాజ్య నిమిత్తమై అస్పృశ్యుల తేనుమును నేను ఆహూతి చేయుచున్నానని కొందరనుచున్నారు. నే నిట్లు చేయుచునని అసంఖ్యాకులగు అస్పృశ్యులు నమ్మరని నే నెరుంగుదును. హిందూమహమ్మదీయసఖ్యములేనిది స్వరాజ్య మెట్లు లభింపదో అట్లులే అస్పృశ్యతా దోషనివారణము లేనిది స్వరాజ్యము రాదని నేను నమ్మెదను. విను స్వరాజ్యములేనిది సాంఘిక సామరస్యముగాని, అస్పృశ్యతా నివారణగాని సాధ్యము. కాదని నేను తెలతును. మనలోమనకు తగాదాలుపెట్టుట పరిపాలకులకు లాభదాయకమని దీర్ఘకాల వనలేక యే తెలియగలదు. విదేశీయ పరిపాలకులకు హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యమునందెంతయుదాసీనభావమో, అస్పృశ్యతా నివారణమునందు గూడ అంతే యుదాసీనభావ ముండును. ఇట్లు నమ్మియు అలసత్వము చే స్వరాజ్యము న కై త్రయత్నములు సలుపకుంటేనేని అల్పసంఖ్యాకసంఘములకు నేను అపచారము గావించినవాడ నగుదును. అంగ్లేయపరిపాలకుల రాజ్యములో తమకున్న తమకు తెలిసినవిగనుక అందరకు వాంఛనీయమగు స్వాతంత్ర్యమును సాధమునకు నా అస్పృశ్యసోదరులు విముఖులకాకుండెదరుగాక! మనహక్కులను, లాభములను తెలిసికొనుటకు బ్రిటిష్ పరిపాలనయే అవసరములేదు. అంగ్లేయులగుణములను మనము గ్రహించి లాభమునొందగలుగుదుము. అంగ్లేయుల యెడల నాకు ఆ యిష్ట మేమియు లేదు. పరిపాలనము చేయుచున్న ఆంగ్లేయుల యెడల నాకు ఆ యిష్టము. మన మెంత మంచి వారమో అంగ్లేయులు గూడ సంతమించినారే. కొన్ని విషయములయందు వారు మనకంటె సుగుణవంతులు కొన్ని విషయములలో మనకంటె తక్కువవారు కావచ్చును. కాని పరిపాలకులగు అంగ్లేయులు ఎంతమాత్రమును శోరదగినవారు కాదు. పరిపాలకులుగా వారు మనకు చేయదగిన మేలేమియులేదు. వారచేసిన మేలుగూడ నేమియులేదు. మన దురభ్యాసములను వారు వృద్ధిచేసిరి. పాలకులకంటె మనము తక్కువవార మను భావము జనించుటచేత వారి సంపర్కము మన వైరికవలెననునకు కారణభూత మగుచున్నది. (ఆ. పే.)

వెడ్డెవుడ్ బెన్ గారికి డా. బీసెంటుగారి తంతి

మద్రాసు, ఏప్రిల్ 19:—డా. బీసెంటుగారు, వెడ్డెవుడ్ గారికి యీక్రింది విధమున తంతింపిరి:—భారతదేశము పట్ల ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారి విభావము అగ్నిరమై సహజ హృదయముగ నుండుటచే భారతదేశములో సంచలనము అధికమగుచున్నది. ఇండియాకు అధినివేతప్రతిపత్తి నొసగుటకు మార్గములను యోచించుటకే ముఖ్యముగ రాండుతేలియు సమావేశము జరుగునని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన యీ పృటిపర్థితులు మారును. (ఆ. పే.)

మద్రాసు అందు సదరక్ మరాటా

రైల్వే కంపెనీ. లిమిటెడ్.

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది.)

సరియైన వర్తక కంపెనీ ప్రతినిధులకు మైలేజీ కాపను లివ్వబడును. 3000 మైళ్లు మొదటి తరగతి రు. 284-6-0 రెండవ తరగతి రు. 117-8-0

ఉపయోగపరచవలసిన నిబంధనలకొరకు ప్రస్తుతపు రైలు టైమ్ టేబిల్లోని 180 మొదలు 182 పేజీలవరకు చూడుడు.

అమృతమునకు మద్రాసు సెంట్రల్ స్టేషన్ బెంగుళూరు నిటి. హుగ్లీ ఈ స్టేషనులందు దరఖాస్తులను, డిస్ట్రిబ్యూట్ టెజవాడ పోస్టాఫీసు నూపరిక టెక్ డెండ్ “ట్రాఫిక్” గారి నుంతుకర్ ద్వారా పంపుకొనవలయును. ఇతరవివరములు క్రిందివారికి వ్రాసి తెనిగొనవచ్చును. డిప్యూటీ ట్రాన్స్ పోర్టేషన్ సూపరిన్ టెండెంటు ఎం. యస్. ఎమ్ రైల్వే. “కమ్యూనికేషన్” పాడుకొండ, మద్రాసు.

విదేశవస్త్ర బహిష్కారము

బొంబాయి న్యాయవాదుల దీక్ష
బొంబాయి, ఏప్రిల్ 18:—స్వదేశీ ఉద్యమమునకు మా
సమ్మతిని తెల్పుచు దానికి తోడ్పడుటకు మేము వాగ్దానము
చేయుచున్నాము. మేము విదేశ వస్త్రములను ధరింపము.
(ప్రీ (ప్రె))

ఆక్యాబులో ఖద్దరు అమ్మకము
ఆక్యాబు, ఏప్రిల్ 18:—ఈనగరమున జాతీయవాదో
త్సవములు జరుపబడెను. ఏప్రిల్ 6 తారీఖున దుర్గారామ్ హా
లులో ఒకసభ జరిగెను. జలియన్ వాలాబాగు దురంతము
లను ఖండించుతీర్మానము సభవారితో సంగీకరింపబడెను. గాంధీ
మహాత్ముని నాయకత్వమున జరుగుచున్న ఆహింసాయుత సమర
ములో ప్రజలు సాయము చేయవలెనని యుద్వోధము జరిగెను.
ఈవారములో ఖద్దరు యింటింటికీ తిరిగి అమ్మబడెను. సభ్యు
లు చేర్చబడిరి. (ప్రీ (ప్రె))

భాగల్ పూర్ న్యాయవాదుల స్వదేశీదీక్ష
భాగల్ పూర్, ఏప్రిల్ 17:—న్యాయవాదులును,
గ్రంథాలయములో పనిచేయువారును కుర్చు
స్వదేశీ వస్త్రములను ధరింపవలెనని భాగల్ పూర్
న్యాయవాదిసంఘమువారు తీర్మానించిరి. సంఘకార్య
దర్శియగు ప్రభుత్వన్యాయవాది 50 మందితోరకను సభ సమావేశ
మగుటకు భయపడెను. అభిశంసతీర్మానమును తెచ్చేదమని
న్యాయవాదులు చెప్పగా నతడు సభను సమావేశపరిచెను. ఆ
సభలో పై తీర్మానము ఆమోదింపబడెను.

వర్తకులు విదేశవస్త్రములను దిగుమతి చేయుట
మూడునూపములవరకు విదేశ వస్త్రములను దిగుమతి
చేయుకుండునట్లు కొలోంగ్ నగలవర్తకులు తీర్మానించిరి.

రాజప్రతినిధి
కార్యనిర్వాహకసభ

రాజకీయములను చర్చించుట

ప్రభుత్వమువారి పథకులలో
మార్పులయొ నుండదు

సిల్వా, ఏప్రిల్ 18:—నేడు రాజప్రతినిధి భవనము
పండు రాజప్రతినిధిగారి కార్యనిర్వాహకసభ జరిగెను.
నేనాధిపతి రప్ప తక్కినవారందరూ హాజరయిరి. శిల్పినుండి
పత్రికాత్తర సరిహద్దు గావ్యములకు బహులుదేరి. సప్రతినిధి
దీయు నిష్పత్తివరకు దేశములో జరుగుచుండిన విషయముల
పన్నిటిని వారు పట్టగముగా విచారించిరి. కాని ఈశిలి గతు
లను యెదుర్కొనుటకు శ్రోతపద్ధతి చేదియు నవలంబింప బడ
దని బాగుగా తెలిసినవారు చెప్పుచున్నారు. సభలో హాం నె
క్రటరీయస్ ఎమర్జెన్ గారు మాడనండిరి. (ఆ. ప్రె.)

పత్రికా కార్యాలయము సోదా

వీరభారతపత్రికా కార్యాలయము
8 వ. సారి సోదాచేసిరి.

లాహోర్, ఏప్రిల్ 18:—
ఏప్రిల్ 2 వ తేది ని లా హో ర్ లో ని
వీరభారతయను ఉద్భవపత్రికలో స్వాతంత్ర్యోద్యమమునందు
“పాతీసువారియొక్కయు పటాలములయొక్కయు కర్తవ్యము”
అను వ్యాసము ప్రకటింపబడెను. అందుకొరకై పత్రికాకార్య
లయము సోదాచేయబడెను.

ఈ కార్యాలయము సోదాచేయబడుట కిది 8వ కార్యాలయ
ము, రికార్డులన్నియు పాతీసువారు పోషించుకొనిరి. నాల్గవ సహా
యసంపాదకుడగు రాహ్ కిషన్ నగారు దోరిలో లేనందున అరెస్టు
చేయబడలేదు. (ప్రీ (ప్రె))

ఉదకమండలవార్తలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఏప్రిల్ 17:—వైకారా ఎలక్ట్రిక్ ప్రేక్షనశుడు పనిచే
య్యుండెను. ఒకమనిషికి విద్యుచ్ఛక్తిగతగిరి యంతరికి చాలా
భాధకలిగెను. వెంటనే ఆతడు ఆపవత్రికి గొంపొబడెను. ఆతడు
ప్రముఖత్రియందు విషమస్థితియందున్నాడు. సాంఘాత్య గౌరవా
గావున రాణియు ఉదకమండలమునకు వచ్చియున్నాడు.
కోమ్మరుమహారాజుగారు కూడ తేపు 18 వ తేది ఉదకమండ
లము చేరవారు.

బీహారురాష్ట్రము

భాగల్ పూరు విద్యార్థులు దైవసాక్షిగా
ప్రమాణములు చేయుట

భాగల్ పూర్, ఏప్రిల్ 18:—భాగల్ పూరు విద్యార్థు
లందరు సమ్మేళనము నిర్వహించిరి. మార్వాడీ పాఠశాల, టి.
యస్. జే. కలీదయేల్ స్కూలు, కళాశాలా విద్యార్థులు జన
పార్లాలోగారి ఆత్మస్తునంగతి వినినతోడనే బహుజీవించిరి.
జిల్లా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు సమ్మేళనమునకు భయ
ముచేత పాఠశాలను మూసివేసెను. విద్యార్థులు మరల 16 తారీ
ఖున సమ్మేళనము చేసిరి. కంపెనీబాగులో మహాదేవ్ లాల్ ప్రాఫ్
గారి యధ్యక్షతన సభ జరిగెను. ఆసభలో ఒకవారములోగా
విద్యార్థులందరూ స్వదేశీవస్త్రములను ధరించెదరని యు,
నూటికి 80 వంతులు ఖద్దరును ధరించెదరనియు అధ్యక్షుడు
చెప్పెను. ఆ లో జా నుండి వి దేశ వ వస్త్ర ము
లనుగాని బ్రిటిషు సరకులను గాని కొనమని విద్యార్థులు దైవ
సాక్షిగా ప్రమాణములు గావించిరి. (ప్రీ (ప్రె))

తిలక్ పూర్ ఏప్రిల్ 18:—తిలక్ పూరులో మహాదేవ్ లాల్
ప్రాఫ్ గారి యధ్యక్షతన మహాసభ జరిగెను. చాల వేలమంది
ప్రజలు వచ్చియుండిరి. ఇప్పటికి తిలక్ పూరునుండి 29 మంది
కాంటిన్యెన్టు వెల్లివారు. ఇంకను చేరుదురు. విదేశవస్త్ర
ములను మద్యమును గంబాయి భంగు మొదలగు మత్తుపదార్థము
లను బహిష్కరించుమని యిచ్చటికి వచ్చినవారు ప్రమాణములు
చేసిరి. (ప్రీ (ప్రె))

బొంబాయి వెండివర్తకులతీర్మానము

బొంబాయి ఏప్రిల్ 19:—బొంబాయిలో వెండి వర్త
కులు సభగావించి తమ సంఘములో నందరూ స్వదేశీవస్త్రములనే
ధరించవలెననియు సత్యాగ్రహములో పాల్గొనువారికి సౌకర్య
ములు కల్పించవలెననియు వెండివర్తకుల ఆవుటకు తగిన చర్య
పుచ్చుకొనవలె ననియు తీర్మానించిరి. (ప్రీ (ప్రె))

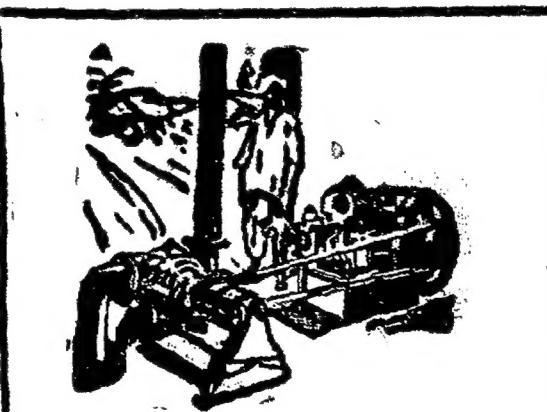
ఆసేతుక్త లాసర్యంత సంపూర్ణ భారతదేశవస్త్రప్రదక్షిణము

శ్రీరథయాత్రాప్రదర్శిని

817 తీర్థయాత్రచరిత్ర, రైల్వేవార్గ సౌకర్యములు
ప్లాను వగైరాలతోసహా మే 15 కు 1-0-0. పోస్టుఖర్చు
లు చేయ.

ఇల్లిరికి నరసింహమూర్తి,

తోలేరు, వీరవాసరం పోస్టు, పశ్చిమగోదావరి జిల్లా.

మా ప్రత్యేక ప్రేక్షనరి, పోస్టుబుక్ పంపింగు సెట్లు
కొనిగిక్ కూడా యిట్ ఎంజినలతో గలవు.

పూర్తివివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు
ప్రాయముడు:—

ఆర్మీనియన్ వీధి, మద్రాసు.
ప్రదర్శనగదులు ఈ దిగువ స్థలములందు గలవు:
కొత్తతరగువేట, బెంగుళూరు.
వెస్టుమెయిన్ వీధి, మధుర.
అవనావిరోడ్డు, కోయంబుత్తూరు.

తెలుగుజిల్లాలకు ప్రతినిధులు:—
మద్రాసీ బ్రదర్స్, రాజమండ్రి
వార్తకాపు బ్రదర్స్, ఏ.కె.సి., బెజవాడ.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1930 సం. ఏప్రిల్ నెల 21-వ తేది సోమవారము

1. ధాన్యములు

బియ్యముకస్తాలు		
నగును తెనాలి	,, 1 45 కలకు	13 8 0 13 4 0
తెనాలి	,, డిబ్బో 43	,, 13 8 0 14 0 0
శిల్పి	,, డిబ్బో 45	,, 14 0 0 15 8 0
రాశిలు	రా. 164 బస్తా 1-2	,, 8 0 0 8 12 0
నవ్వులు	,,	,, 19 0 0 20 0 0

2. ధాన్యము పప్పులు

కందులు బస్తా 1-2 ర 205	,,	12 12 0 14 0 0
తెనగలు	,, డిబ్బో	,, 16 0 0 17 0 0
తెనలు	,, డిబ్బో	,, 14 0 0 16 0 0
బినుములు	,, డిబ్బో	,, 17 8 0 18 0 0
తలసలు	,, 4 195	,, 7 4 0 8 0 0

3. నూనెపప్పులు

నవ్వులనూనె కా 1-2	,,	110 0 0 118 0 0
తెయ్య ను 1-2	,,	14 0 0 19 0 0
తేనెనెనగపప్పు కా 1-2	,,	88 0 0 41-0-0
తేనెనెనగనూనె గానుక కా 1-2	,,	99 బి.కా.నూ. 95
అనుదను కా 1-2	,,	98 0 0 95 0 0

4. చిల్లరపప్పులు

కాయకనక కా 1-2	94 0 0	96 0 0
కూరకనక కా 1-2	50 0 0	55 0 0
మిరకకాయలు (గుంటూరు) కా 1-2	98 0 0	105 0 0
ధనియాలు,, కా 1-2	25 0 0	85 4 0
గుంటూరుపొయకట్టు నీరిమండు నులుగు 1-2	క 40	45
తెల్లడు కా 1-2	క 28 0 0	49 0 0
అస్కాచక్కెర బస్తా 1-2	,, 26 4 0	26 8 0
నింకనండు కా 1-2	,, 25 0 0	88 0 0

5. ఇనుము

కట్టారకం కా 1-2	,,	80 0 0 81 0 0
చురం	,,	24 0 0 80 0 0
కత్తండు	,,	21 0 0 80 0 0

6. నూలు

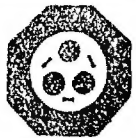
నెం 20 కెన్సి సింహాయాతె	క 6 5 0	
నెం 6 ,, కలారి	,,	8 10 0
నెం 24 ,, లా	,,	5 4 0
నెం 40 బామ్మక 10 పా	,,	9 5 0
నెం 20 1/2 రెప్పలేది	,,	6 2 0
నెం 40 రాడి	,,	8 4 0
నెం 4 కెన్సి చునీడు	,,	8 4 0
44 కాండ్	,,	4 12 0
నెం 20 1/2 జమ్మర	,,	6 2 0
నెం 20 1/2 చేతిదళ్ల	,,	6 3 0

7. తోహములు

నండి 100 కులం 1-2	క 56 0 0	58 6 0
బంబారు బెంబ 1-2	,,	21 18 0 22 0 0
జబరకు 1-2		18 10 6
ఇల్లడి కా 1-2	,,	288 0 0 241-0-0
రాగి కా 1-2	,,	828-0-0 880-0-0

8. రంగులు

అరిమేలు స్వీట్లరంగులు అరిమరంగు సింహాయాతె		
,, నీరిరంగు 1 రం		0 10 0
,, 14 రంగులు		1 10 6
,, 28 రంగులు		1 0 9
,, 55 రంగులు		1 8 0
,, 1 అంగు		1 8 6
రస్మి-టుపొమ్మసా-గ్ లెట్ అనగా (టర్ని-రెడ్డు)		8 4 0
కాంగ్ 8 4		1 0 0
నెం 4		1 2 0

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలము, నియోజకశక్తిని, 30,000 పైచ్యులులకు దియ్యు వాని. చెప్పిచ్చు, కాజ్

రక్త హామి

మొదలైన వాటి

Deschiens' syrup

వివరము ఇవ్వబడినది

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలము, నియోజకశక్తిని, 30,000 పైచ్యులులకు దియ్యు వాని. చెప్పిచ్చు, కాజ్
ఇది, ఆరోగ్యమును, బలము, నియోజకశక్తిని, 30,000 పైచ్యులులకు దియ్యు వాని. చెప్పిచ్చు, కాజ్

అశ్వినీ

రిజువేనేటరు

ఎక్కువబలమును, శక్తిని, జీవము
నివ్వగలదు. నరములను, శరీర
మును, మెదడును వృద్ధిచేయును.
విద్యాపాఠశాలకును, వ్యాయామం
చేయువారికిని యావశ్యకమైనది.

ప్రాక్ యంతువారలు:—

ఎన్. దేశాయ్ గౌన్డర్ అండ్ కో.,

41, బందరువీధి, మద్రాసు.

నాథన్ అండ్ కో.,

కొచ్చిన్.

Bengal Chemical &
Pharmaceutical
Works, Ltd.
Calcutta.

మలయచందనము

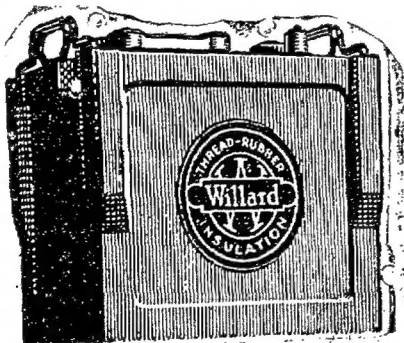
రక్తములేక
పిరికానీ
విరేచనము

రహస్యము
నానీపం
సచ్చయము

గనేరియా (నెగ)కు కుర్రారము, 3 పూటలలో గుణము కలుగును
అనేకయోగ్యతాపత్రములు పొందినది. నెల డబ్బీ 2-4-0 దీని కనుపానం చందనతైలం జొన్న 8-0-0 రెండును ఖర్చులతో 6-12-0
సుధాసారము, సవానికి రాజ్యోపధము సీసా 4-0-0
గంధరసారము, రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

20-1

7

Willard STORAGE BATTERIES

ముందు బేటరీ కావలసినవారు తనంత తానే ఖ్యాతిని గడించిన "విల్లర్డ్" కొనుడు
దీనినిగూర్చి సంఘము కలిగినయెడల మమ్ము నడుగ నవసరము లేదు. వాడుచున్న వారి
నడిగి వారియభిప్రాయము తెలిసికొనుడు.

వివరములు, ధరలు

ఈదిగువ అమృతదారుల మూలముగా కనుగొనుడు

ఆంధ్ర జిల్లాలలోని లేక యీ క్రింది పేజీ-యేజంట్లను కనుగొనుడు:—

ది మోటారు వేర్ పాన్	అనంతపురం	మెసర్స్ రావు అండ్ బ్రదర్స్	గుంటూరు
ది గంజాం జనరల్ ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ	బరంపురం	" "	కృష్ణా
మెసర్స్ వి. జి. ఆస్టిన్ అండ్ కో	బళ్లారి	మెసర్స్ కృష్ణా అండ్ పర్సన్	కర్నూలు
మెసర్స్ బెస్ట్ అండ్ కో, లిమిటెడ్,	కాకినాడ	లామె కెయిట్స్ సి యస్ పర్సన్	విశాఖపట్నం

డబ్బీ ఇంచు సోల్ ఏజంట్లనుండి నేరుగా తెప్పించుకొనుట.

మెసర్స్ ది క్రామెస్టన్ యింజనీరింగు కంపెనీ (మద్రాసు) లిమిటెడ్,
పోస్టుబాక్సు నెం. 205 సెకండులైనుబీచ్, మద్రాసు.
మేనేజర్లు:—బెస్ట్ అండ్ కో, లిమిటెడ్, మద్రాసు.

AMRUTANJAN DEPOT

Price Annas 10 only.

MADRAS & BOMBAY.

మా న సోల్లా సి నీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

నల శుభము! (పోస్తుఖర్వులు ప్రత్యేకము) గుణ మధికము
శరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగిడి పైత్యకాశం
కీమాత్రలు దివ్యమృతము. అతీర్ణము, అరుచి, అపులీలలు,
అగ్ని మాంద్యము, అలిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల
యందు బలతయము, పిక్కిలు, పార్శ్వములు, శరీరము,
నేర్పు, అనులు మొదలగువానియందు గలిగిడి నోవ్యలను
జోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేహవాతనోవ్యలను వెంటనే మాన్పును.
ఇందు అనేక పీడలు చేరినవి. అనుభవముగల కొవధ
మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.
ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

విరసామా:—

(98)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా

విన్నపము

మీకు ప్రకృతమైన ఆయుర్వేదోపధములు కావలసిన
యెడల వెంటనే ఈ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయండి. శరీర
బాధ్యమునుగూర్చి, ఏసలహాకావలసినను మాకు వ్రాస్తే తగు
కొవధమును నిర్ణయించి పంపగలము. ఒకసారి మాతో పరి
చయముచేసిన మీకే తృప్తి నిచ్చును. కేటలాగు ఉచితము.
58 ఆర్డరసాయనశాల, ముక్త్యాల (కృష్ణా)

శుక్లబంధు

ఎంత దుర్బలమైన శరీరమునైనను గట్టిపరచి ఒక్కగం
టాలోనే అద్భుతమైన ప్రభావమును చూపును. శుక్లబంధును
కట్టుటలో ముఖ్యమైనది, స్త్రీపురుషులకు నిరంతరము ప్రేమను
కలిగించుటకు దీనిని వినియోగించు కొవధము లేదు. 25 మా. 2-8-0
17-8 తిరువనంతరి వైద్యశాల,
ఈశాంధ్రవాడ-రామచంద్రపురంపోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

రాజమార్గము

ఆరోగ్యమునకు షాభాగ్యమునకు అభ్యుదయమునకు
రాజమార్గము

కామశాస్త్రము

ఉచితముగా తెలుసుకొనితే సహపంపబడును. మినిలూస
మును వ్రాయుడు:—
ఆ తంకనిగ్రహ బౌద్ధ ధారయము
26 బ్రాజ్ఞే, మద్రాసు.

పరిబేజమునకుమందు

తిప్ప రెప్ప అవసరమైనప్పుడు పరిబేజమును
యెంతకొలమానునుంచి తన్నునుకుదు
నానా రుచి వున్నది. నెలవారము
వైద్యము సీసా 4-0-0 ని. పి. ఖర్చు